

Zdrav in trezen pogled v prihodnost

Z letne konference TK ZKS železarne Ravne

22. februarja t. l. je bila v domu železarjev letna konferenca tovarniškega komiteja ZKS. Objavljamo poročilo sekretarja komiteja inž. Ivana Zupana in povzetek iz razprave.

Uredništvo

Tovarišice in tovariši komunisti!

Za nami je poslovno leto 1966 z vsemi svojimi posebnostmi pa tudi neprijetnostmi. Že na konferencah osnovnih organizacij smo poskušali analizirati pretekla dogajanja v okviru naših organizacijskih enot, na današnji konferenci pa storimo to za podjetje kot celoto.

Od zadnje letne konference naše organizacije nas loči obdobje, polno posebnih družbenih in političnih dogajanj v naši državi. To je obdobje, polno dinamičnega razvoja, pa tudi krize, presenečenj in prečiščevanj tako v državnem merilu kakor tudi v našem krajevnem in tovarniškem življenju. Poskušajmo na današnji konferenci analizirati tiste elemente, ki so bili gonilna in zaviralna sila v našem dogajanju.

Pri tej obravnavi pogledjmo najprej, kako smo v preteklem letu gospodarili, živeli, napredovali v standardu in uspeli postavljati trdne temelje jutrišnjemu dnevu.

Informativni fužinar je v januarjski številki objavil poročilo o poslovanju naše skupnosti v preteklem letu. Ne bi imelo smisla ponavljati vsega napisanega, ustavimo se samo pri najvažnejših ugotovitvah.

Če smo lahko in upravičeno ob zaključku poslovnega leta 1965 zapisali, da smo ga v primerjavi z letom 1964 zadovoljivo in uspešno zaključili, s tem da smo z rastjo skupne proizvodnje napredovali za 13,6 %, blagovne pa kar za 17,2 %, podatki za leto 1966 prikazujejo skromnejšo rast. V skupni proizvodnji smo napredovali le za 5,2 %, v blagovni pa za 12,3 %. Ta groba primer-

java bi nas lahko zavedla k preveč poenostavljenim zaključkom. Prikazana rast bi bila še vedno zadovoljliva, če le-ta v svojem gibanju ne bi nakazovala zaskrbljujoče tendence upadanja zadnjih mesecev. V eko-

nomiki, tehniki, pa tudi v privatnem računu nas poleg povprečkov prvenstveno zanima tendenca rasti upadanja, trend, kakor temu z drugo besedo pravimo.

Poglejmo nekaj pokazateljev, pa nam bo stvar takoj jasnejša. Če lanske leto skupno realizacijo v višini 277,327.381 N din razdelimo enakomerno na kvartale in to vzamemo kot primerjalno osnovo, dobimo (Nadaljevanje na 3. strani)

Z zasedanj delavskega sveta

Na zasedanjih meseca februarja je delavski svet razpravljal o ugotovitvi in rezultatu poslovanja v lanskem letu. Poleg inventure in inventurnih razlik ter zaključnega računa je delavski svet razpravljal še:

- o predlogu revalorizacije osnovnih sredstev,
- o višini prispevka, ki naj bi ga prispevala naša železarna za financiranje investicij osnovnega ter strokovnega šolstva in šol II. stopnje v letošnjem letu,
- o pravilniku o izplačevanju nadomestila OD zaradi bolezni,
- potrdil je razlago sklepa o prodaji stanovanj, razpravljal o dopolnitvi pravilnika o de-

litvi OD, o odobritvi bonifikacij in izključitvi iz naše železarne.

Osnovni poudarek razprave je bil na ugotovitvi rezultatov našega poslovanja. Za inventuro in inventurne razlike je bilo povedano, da je ta potekala normalno, se pa je tretja faza popisa podaljšala od prvotno predvidenega roka, ker je bilo istočasno z inventuro izvesti tudi revalorizacijo osnovnih sredstev. Čeprav je odprema meseca decembra potekala sorazmerno slabo, so obrati storili vse potrebno, da je bil popis lahko pravočasno opravljen. Material za popis je bil v redu pripravljen. Nekoliko težav je bilo sicer zaradi prevelikih zalog (Nadaljevanje na 11. strani)

IZ VSEBINE

8. marec — mednarodni dan žena —
Zaposlovanje — še en problem več —
Sklepi upravnega odbora — Koliko sami
za zdravje — Raziskovalno delo v letu
1967 — Kako pišemo tehnične članke —
Kulturna kronika — Športne vesti —
Ali znamo slovensko

Analiza osebnih dohodkov za JANUAR 1967

DELOVNA ENOTA	Izplačani OD	OD po enotah in ceniku del	Dodatek za stalnost	Redni in izredni dopusti in ostalo	OD po uspehu OE	Povpr. osebni doh.	
						januar 1966	jan. 1967
1	2	3	4	5	6	7	8
Topilnica	189.789,09	146.899,34	9.775,27	10.216,05	23.898,43	850,85	771,50
Livarna	327.194,24	272.111,06	18.181,39	13.199,73	23.788,06	803,21	699,13
Valjarna	209.746,74	183.956,58	11.010,38	5.442,76	9.337,02	780,61	699,16
Kovačnica	176.258,72	137.650,52	9.700,03	5.782,13	23.126,04	907,45	793,96
Termična obdelava	42.270,90	34.571,72	1.835,50	1.523,16	4.340,52	837,65	704,52
Mehanska obdelava	426.456,90	330.180,29	22.116,78	14.401,32	59.758,51	779,17	725,27
Vzmetarna	57.888,34	49.416,51	2.886,33	1.133,94	4.451,56	772,79	689,15
Jeklovlek	23.320,88	19.367,58	1.154,84	1.136,25	1.662,21	701,25	555,26
Energetski obrati	76.746,44	70.759,54	3.318,45	2.668,45	—	800,28	661,61
Strojni remont	142.694,45	117.640,41	6.621,67	3.677,83	14.754,54	850,16	709,92
Elektroremont	77.459,13	60.760,74	3.702,51	3.397,65	9.598,23	805,50	717,21
Gradbeni remont	40.556,27	36.673,39	2.623,08	1.259,80	—	749,77	614,49
Promet	73.008,71	67.250,52	3.607,35	1.018,98	1.131,86	837,31	663,52
OTKR	150.290,93	125.479,96	8.035,68	8.048,64	8.726,65	801,65	686,26
Uprava	265.316,53	214.990,67	15.186,15	17.862,77	17.277,94	764,65	692,73
Celo podjetje	2.278.998,27	1.867.708,83	119.755,41	89.683,46	201.850,57	804,57	709,31

8. marec — mednarodni dan žena

Vsako leto, ko se v naravi začne prebujati novo življenje, ko Morana pospravlja zadnje sledove svojega pustošenja, proslavljamo žene svoj dan, 8. marec — mednarodni dan žena.

Ta dan pomeni za žene isto kot za naravo novo prebujenje iz morečega spanja in ponižajočega tlačanstva.

Že dolga desetletja se na ta dan spominjamo žena, ki so bile prvoborke za enakopravnost človeštva ne glede na spol in položaj. Težka in trnova je bila pot do tega cilja, zato se moramo teh tako težko pridobljenih pravic, in seveda tudi dolžnosti, z vso resnostjo zavedati in dokazati, da smo bile in smo še vredne teh žrtev.

Seveda si je danes v tem času in položaju težko predstavljati, kako je bilo, ko žena ni imela pravic soodločanja o ničemer izven doma in ozkega družinskega okolja, ko ni imela volivne pravice ali z eno besedo, ko je bila sužnja vse svoje okolice.

Graje vredno pa je, da se žene teh svojih dolžnosti in pravic le premalo zavedajo. Zgovorno nam kažejo to vsi podatki in opažanja. Poglejmo samo v naš ožji krog, po železarni. Koliko žena od 569 zaposlenih je zastopanih v organih delavskega samoupravljanja, v sindikatu ali v ZK? V vseh teh forumih le redko zasledimo kate-ro od žen, če pa je že izvoljena, ima največ izostankov od vseh zasedanj ali sestankov razen redkih izjem. Če pa pogledamo še v merilu občine, je stanje še slabše. Vedno isti obrazi žena se pojavljajo v raznih političnih, kulturnih in prosvetnih odborih in zborih. Nobene večje aktivnosti in množičnosti ni opaziti na nobenem področju. Kje so vzroki za to? se vprašujemo, odgovor pa je vedno enak. Prezaposlenost žena, nepotreben strah, kar pa je najbolj boleče, neupoštevanje predlogov in mnenj žena glede na prevladujočo prisotnost moških.

Priznati moramo in tudi rade priznamo, da so se pogoji življenja žena v marsičem

spremenili v našo korist. Mehanizacija v gospodinjstvu, sodobna stanovanja, razvoj trgovine, možnost izobraževanja itd. nam dopuščajo nekaj več prostega časa, ki pa ga večinoma posvečamo družini in tudi svojemu razvedrilu, kajti popolna enakopravnost med moškimi in ženami je lahko le na papirju.

Ne smemo pozabiti, da je funkcija žene — matere drugače odrejena v družini, pri vzgoji otrok, skrbi za dom itd., kakor pa moževa. Ne smemo pa tudi pozabiti, da so minila stoletja, ko je bila žena v podrejeni vlogi, in če sedaj prebujanje ne poteka tako hitro, kot bi si včasih želele, ne obupajmo, temveč delajmo, da bomo z delom dokazale to, kar je v ustavi napisano in za kar se je borilo tisoče naših predhodnic. Povejmo tudi javno vsem tistim, ki govorijo, da se ženske nerade udejstvujemo v družbenem življenju, delavskem upravljanju itd., da to ni res. Res pa je, da si zaradi obveznosti do družine in doma ne moremo vzeti toliko prostega časa, kakor si ga lahko naši tovariši, možje. Kajti doma pri družinskih obveznostih in dolžnostih smo le malokje enakopravni in je še zmeraj tako, da mora ostati doma žena in ne mož.

Čemu tako, ali res ni volje med nami ženami? Nekaj je najbrž tudi v tem resni-ce, vendar še več zadržkov, ki nam onemogočajo udejstvovanje. Npr. kam z otroci, ko na Ravnah nimamo nikjer možnosti pustiti otrok, nimamo urejene službe, ki naj bi pomagala pri urejevanju stanovanj, pa četudi smo pripravljene plačati.

Naša želja je, da vsi tisti, ki imajo možnosti pomagati, posvetijo več pozornosti urejevanju otroškega varstva, urejevanju raznih servisov, ki so lahko v veliko pomoč zaposlenim ženam. Nam pa bodo s tem dali več časa za sodelovanje na vseh področjih.

Sonja Ošlak

Cinik je človek, ki pozna vsaki stvari ceno in nobeni vrednost.

MAMICI

Mama, ljuba mama,
ne vem, kaj naj ti dam.
Veš, ljuba mama,
prav rad te imam.
Dela in bogastva
ne rabiš za me,
ostani samo mama,
na svetu moje vse!

L. M

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

4259 Ordnungsvorgänge in Legierungen 1962

3587/70 Lavrič T., Ločenje oksidnih vključkov po metodi bromiranja 1966

3587/71 Muster J., Poizkus izdelave forsteritno — špinelne opeke za gredele SM peči 1966

3587/72 Osojnik A., Določevanje vodika v jeklu III. del 1966

4260/4 Mathematik und Wirtschaft. Band 4 1967

4261/4 Planiranje i programiranje održavanja 1966

4261/5 Dokumentacija u službi održavanja 1966

4262 Büscher Gustav, Elektrotehnika v slikah 1965

4263 Büscher Gustav, Elektronika v slikah 1965

1210/17 Ullmanns Encyklopädie der technischen Chemie. Terpentinöl-produkte bis Uran und Verbindungen 1966

3658/6—7/66 Kukoleča Stevan, Merjenje poslovnog uspeha 1966

3658/5/66 Dobrenić Slavko, Linearno programiranje i njegova primjena u privrednoj organizaciji 1966

3658/8—9/66 Krajčević Franjo, Automatizacija poslovanja poduzeća 1967

3658/10—11/66 Cerić Zoran, Pravni i ekonomski položaj radnih organizacija 1967

4264 Klopčič Mitja, Omrežno planiranje 1967

3587/73 Muster J., Uvajanje sinterdolo-mitnih izdelkov I. del 1967

Zdrav in trezen pogled v prihodnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

naslednjo sliko gibanja rasti oziroma upadanja:

I. kvartal	73,079.710	ali	105,4 %
II. kvartal	73,682.548	ali	106,3 %
III. kvartal	70,860.506	ali	102,2 %
IV. kvartal	59,704.567	ali	86,1 %

Ugoden razvoj v I. in II. kvartalu, v III. popušča, v IV. pa krepko odpove. Če pa za primerjavo pogledamo še podatke za prvo leto po gospodarski reformi, to je za zadnji kvartal leta 1965 in prve tri kvartale leta 1966 in to primerjamo z lanskim zadnjim

kvartalom, moramo žal ugotoviti nazadovanje na 82,6 %.

Nekako sama po sebi se nam je po enoletnem obdobju gospodarske reforme vrnila preoptimistična ocena, da smo v železarni Ravne v pogojih gospodarske reforme suhi prešli preko vode, da nam bresti in plavati treba ne bo in da se za to tudi pripravljati in usposabljeni ni treba. Dogaňanja v zadnjem kvartalu preteklega leta, še močnejše pa dogaňanja v letošnjem januarju, kažejo povsem drugo stvarnost.

Če lanskoletno gospodarjenje dalje analiziramo po gibanju produktivnosti, dobimo naslednjo sliko:

kvartal	t (zap) mes	indeks	din (zap) mes	indeks
I.	5,82	102 %	7.637	105 %
II.	6,26	109	7.715	106,2
III.	6,46	112,5	7.375	101,8
IV.	5,77	99,8	6.171	85
leto 1966	6,07	105,5	7.218	
leto 1965	5,75	100	7.270	100

(za VIII. — XII. 1965)

Ko iščemo vzroke hitrejšega upadanja produktivnosti po kazatelju din (zap) mesec v odnosu na težnostni pokazatelj, najdemo delni odgovor v poslabšanju kvaliteta sortimenta surovega jekla, in sicer:

	% udeležba za	
	1965	1966
1. navadna jekla	0,9 %	1,1 %
2. kvalitetna jekla	26,7 %	33,8 %
3. plemenita jekla	72,4 %	65,1 %

pri primerjavi teh podatkov moramo upoštevati količinsko proizvodnjo v letu 1965 v višini 98.383 t surovega jekla, v letu 1966 pa 100.223 t. V kvalitetnem sortimentu beležimo torej vidno nazadovanje.

Največji padec v produktivnosti, izražen v din (zap) mesec, beležimo v proizvodnih obratih valjarne in kovačnice, ki imata po svojem obsegu odločujoč vpliv na uspeh podjetja. Ta se je gibal, kakor sledi:

obrat	I. kv.	II. kv.	III. kv.	IV. kv.
valjarna	52.840	46.998	48.291	42.223
kovačnica	31.761	34.468	28.036	24.062

Ko obravnavamo gibanje realizacije, količinske proizvodnje in produktivnosti, moramo navesti, da smo v preteklem letu izgubili vrsto ugodnih naročil, da smo namesto teh dobili nova, tehnično in tehnološko zahtevnejša naročila, toda z manj ugodno ceno. Dalje je treba še povedati, da smo bili prisiljeni celi vrsti naših artiklov — brez administrativnega pritiska — toda zaradi neprimerno zahtevnejših tržnih prilik, zniževati ceno. Pritisk za znižanje cen pa od ladjedelništva do vseh mogočih potrošnikov še nadalje raste in bo naraščal vse do takrat, dokler se ne bomo izravnali s cenami, ki jih jugoslovanskemu tržišču nudi svetovni trg.

Poglejmo gibanje osebnih dohodkov. Ti so nam najbolj poznani pa tudi najbolj blizu. Če tu ponovno vzamemo lanskoletni povpreček kot primerjalno osnovo, dobimo naslednje gibanje po kvartalih:

I. kvartal	96,9 %
II. kvartal	103,8 %
III. kvartal	102,4 %
IV. kvartal	96,8 %

Po podatkih zaključnega računa se bo ta slika spremenila. Morda še podatek, da smo v prvem letu po gospodarski reformi izplačali povprečni osebni dohodek v višini 865,46 N din, v zadnjem kvartalu lanskega leta pa 843,92 N din, kar pomeni zmanjšanje na 97,5 %. Po naši tehniki ugotavljamo

višino razpoložljivih sredstev za osebne dohodke po vsakokratni mesečni eksterni realizaciji v višini 10,62 % in na to kvartalno po ustvarjenem nadplanskem dohodku, katerega kar 50 % uporabimo za osebne dohodke. Prav nadplanski dohodek, ki smo ga ustvarili z gornjim poslovanjem v prvih treh kvartalih leta 1966 (to je treba posebno poudariti) v sedanjem obdobju rešuje naše osebne dohodke, saj po zaključnih računih znesne že 17 % skupnega osebnega dohodka. Malokatera politično gospodarska akcija za smotrnejše gospodarjenje, zmanjševanje predelovalnih stroškov nam je dosedaj prinesla toliko prednosti, v tem primeru zmanjšanje nihanja in padca osebnih dohodkov v zadnjem obdobju. Žal je to dejstvo članom našega kolektiva premalo poznano, tako malo, da tudi pozitivnega vpliva na samo gospodarnost nima dovolj. Zgoraj omenjena akumulacija iz preteklega leta in določene ugodnosti, med drugim tudi možnost, da regres za dopuste preknjimo na sklad skupne porabe (ki smo si ga tudi morali ustvariti), nam bodo nudili nadaljnje ugodnosti pri izplačilu osebnih dohodkov. Seveda to ne bo moglo trajati dalj kot morda za obdobje letošnjega prvega kvartala.

Če pa smo že pri osebnih dohodkih, še ena misel. Z leti smo izoblikovali dokaj zamotan sistem ugotavljanja pripadajočih osebnih dohodkov. Ekonomsko gledano je

V gorskem svetu

le-ta dobro zasnovan. Zaradi določene zamotanosti in s tem slabega spoznavanja njegovih stimulativnih elementov med člani našega kolektiva, pa izgublja svojo organizacijsko moč kot pomemben regulator. Če k temu dodamo še, da težimo k takojšnjemu izplačilu vsega zasluženega in da vse to povzroča razmeroma neprijetna nihanja v višini izplačanih osebnih dohodkov, nam je že skoraj vse znano. In še dejstvo, da si morajo posamezni obrati, ki manj uspešno poslujejo, del sredstev za izplačilo osebnih dohodkov izposojati, da pa ima posojilodajalec, to je obrat, ki je uspešno posloval, zato manjše osebne dohodke, je kompleksnost problema nakazana. Solidarnost je tu potrebna in za marsikoga ugodna, druga stran pa zaradi tega tudi ne skriva nezadovoljstva, zanesljivo ne stimulira večje delovne vneme in gospodarnosti. Nepoznavanje prednosti delitvenega sistema pa prav tako ne.

Vse bolj prihaja do izraza potreba, da čimprej formiramo rezervni sklad osebnih dohodkov. Dogovoriti bi se morali, kako bi rezervni sklad formirali in pod kakšnimi pogoji bi posamezne delovne ali obračunske enote lahko najemale posojilo, da bi krile primanjkljaje za izplačane osebne dohodke. Tako bi zmanjšali neljuba nihanja, preko zneska plačil in posojil pa imeli evidenco nad uspešnostjo poslovanja posameznih obratov. Vse to postaja nujnost tem bolj, ker sedanja nihanja v mnogih primerih vzbujajo prav nasprotno kot spodbudo za pridno in učinkovito delo, obstoječi delitveni sistem pa smo tako in tako že porušili.

Ko smo že pri osebnih dohodkih, še ena misel. Ali imamo v našem podjetju oziroma sistemu nagrajevanja — plačila po delu — dovolj posluha in spodbud za nosilce napredka, zboljšanja tehnologije, uvažanja novih proizvodov, skratka za ključne točke uspešnega gospodarjenja? Menim, da bi tistim skupinam in posameznikom, ki so nosilci napredka in s tem rasti osebnih do-

hodkov in zaposlovanja, morali nuditi vsaj toliko pozornosti, da ne bi imeli občutka, da so ostali prezrti in nezapaženi. Če določenega dela primerno ne nagradimo, smo s tem tistemu že več ali manj povedali, da njegovega dela tudi ne cenimo, ali z drugo besedo, da se trudi zaman. To postaja toliko bolj pomembno, ker v kraju postaja vse bolj težko dobiti delo, pa že tudi vsem zaposlenim dela nimamo dati. Na delitvi revščine nismo zainteresirani, pa naj bo ta enakomerna ali kakršna koli že, zato se bo treba tudi tu otresti nekaterih prekonserватivnih stališč in razviti in vzpodbuditi gibal napredka. Vsem naj bo naloga, da o tem razmišljamo in poskušamo najti kar najboljšo rešitev.

Takšna je torej situacija, v kateri se nahajamo. Kaj in kako v bodoče, pa se poskušajmo dogovoriti.

Ko za preteklo leto navajamo pomanjkanje naročil kot enega glavnih vzrokov za slab poslovni uspeh, pogledimo še nekaj števil.

Ob zaključku poslovnega leta 1966 smo po sklenjenih pogodbah našim kupcem ostali dolžni preko 2200 t proizvodov. Med letom pa smo zaradi in pod izgovorom prekoračevanja dobavnih rokov morali pristati na storniranje kar za 1800 t proizvodov. Številke govorijo, da moramo poleg dejanskega stanja manjšega povpraševanja iskati vzroke in rešitve tudi drugod.

Še bolj neugodno pa je stanje z zasedenostjo naročil za letošnje leto. Tako naša komerciala in priprava dela izkazujejo naslednje zasedanje:

- v livarni imamo naročil za mesec in pol do dva skršene proizvodnje,
- v valjarni za dva meseca,
- v kovačnici pri kladivih za tri mesece, na stiskalnicah pa samo za 15 dni; pri tem že jemljemo v proizvodnjo naročila iz naslednjih mesecev, za razliko, da smo prej to delali za par mesecev nazaj.

Mehanična je povprečno z naročili še najbolj zasedena, nekaj je naročil za tričetrt leta ali celo več, drugih pa sploh ni, vendar v povprečju beležimo zasedenost v individualni proizvodnji 6 mesecev, v serijski pa za pet mesecev.

Podobna je situacija za vzmetarno. Naročila so razporejena skoraj na celo leto, vendar trenutno stanje naročil omogoča samo polovično izkoriščanje kapacitet oziroma realizacijo plana. Za mehnično kot za vzmetarno naročila stalno prihajajo, in kot povedano smo tu lahko optimisti.

Občutno slabša situacija je z jeklovlekom. Tu imamo tržišče najmanj obdelano, tudi spodrsrljave glede pridobivanja naročil je bilo v preteklem letu največ. Glavna problematika izpolnjevanja plana pa vsekakor izvira iz stanja terminskih in kvaliternih dobav valjanne. Pri sedanjem stanju imamo naročil za dva meseca.

Kje so vzroki in kje je treba iskati rešitev iz te nič kaj zavirljive situacije?

Po naši presoji je vzroke zmanjšane povpraševanja po artiklih naše proizvodnje iskati v naslednjem:

1. Potrošnja naših artiklov je zaradi zmanjšanja investicijske izgradnje in splošnega restriktivnega delovanja gospodarske reforme začela upadati.

2. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in v skladu z intencijami reforme po-

trošniki utemeljeno zmanjšujejo zaloge, trgovina pa ne.

3. Vse bolj se čuti konkurenca domačih proizvajalcev blaga. V jeklolitini, kovani in valjani robi pred leti skoraj nismo vedeli za konkurenčne proizvajalce, danes pa ugotavljamo, da se mnogi naši stalni potrošniki zadnje čase preskrbujejo prav iz teh virov.

4. Odprtju meja in naši državni odločitvi, da se vključujemo v mednarodno delitev dela, je sledil dokaj sproščen uvoz jekla in jeklenih proizvodov. Zaradi pomanjkanja konvertibilnih sredstev je manj čutila pritisk z zahoda, toliko močnejši pa je z vzhoda od naših industrijsko močno razvitih sosedov.

Poskušajmo analizirati gornje navedbe.

Zmanjšane potrošnje in racionalnejše uporabe materiala na domačem tržišču nam ne kažejo objokovati. Če potrošnje ne bo, bomo tudi z dobro organizirano prodajo težje uspeli.

Tudi politiko zmanjševanja zalog pri potrošnikih lahko pozdravimo. V končni fazi je to za gospodarstvo samo zdrav pojav. Nekoliko drugačna situacija je pri veletrgovini. Toda vsako zmanjševanje zalog ima svoje meje in po logiki bodo po izpraznitvi skladišč sledila naročila. Oba pojava sta torej več ali manj začasnega značaja in pričakovati bi bilo, da bi po daljši ali krajši sanacijski dobi morala slediti naročila.

Povsem drugačna situacija pa je s porajajočo se domačo in tujo konkurenco. Tu nam pa čakanje in upanje, da bo čas prinesel svoje, ne bosta prav nič pomagala. Intencije gospodarske reforme tu z vso ostrino stopajo na prizorišče. Cilje gospodarske reforme smo nekako z lahkoto odbrili, odločitev pa, da se resneje vključujemo v mednarodno delitev dela, pozdravili. Vsi smo bili enotni, da je prav, če se zunanji partnerji pojavljajo na našem trgu, saj je to pogoj, da se tudi mi vključimo v mednarodno delitev dela. Kakor hitro pa je prišlo do tega, da so nas posledice take odločitve pričele tangirati, se že pojavljajo različna mišljenja in stališča, in to med gospodarstveniki in komunisti. Z drugimi besedami, kadar gre za načelnost, smo si edini, ko pa gre za izvajanje te politike, ki tega ali onega izmed nas tako ali drugače prizadene, pa se med nami že pojavljajo različna stališča.

Danes v našem podjetju kar na široki fronti ugotavljamo, da prav pojav tujega blaga, in to predvsem kvalitetnih jekel, zdaj otežkoča prodajo naših proizvodov. Res da je tu vrsta finančnih mahinacij, od zunanjega kreditiranja, dajanja kreditov za uvoz te robe od domačih bank, kar ni primer za domače proizvajalce, res pa je tudi, da nas prav vrsta kvalitetnih, terminskih in drugih slabosti dela neučinkovite.

Pojav tuje in domače konkurence nas bo prej ali slej, manj ali bolj boleče, toda gotovo prisilil k temu, da bomo resno in temeljito pregledali našo tehnologijo, normative potrošnje materiala in časa in poskušali sami sebi odgovoriti, ali smo zreli in kondicijsko dovolj sposobni, da se vključimo v tekmo z domačimi in tujimi proizvajalci.

Menim, da je nujno in da čimprej pristopimo k temeljiti analizi naših izvoznih poslov in tudi vzrokov, zakaj izgubljam

mnoge domače naročnike. Iz analize naših izvoznih poslov, pri kateri je seveda treba upoštevati carinske bariere, transportne in druge stroške, bomo dobili odgovor, v kakšni meri se učinkovito lahko vključujemo v izvoz na konvertibilno področje, v koliki meri je naša produktivnost zravnanja s konkurenčnimi proizvajalci, in kot zelo važno za zadnje obdobje, ali uspemo držati tempo povečanja produktivnosti, ki nam ga diktira in dosega zahod.

Podobno analizo bomo morali narediti za domače tržišče. Vse bolj pogosto beremo v naših potnih poročilih ugotovitve, da stranke, ki so bile desetletja naši stalni odjemalci, krijejo svoje potrebe iz proizvodov naše konkurence. Morda je tu najbolj karakteristična pa tudi obtožujoča ugotovitev, da tu večkrat ni problem kvaliteta, celo cena ne, da pa smo naročnika izgubili z neresnim izpolnjevanjem pogodbenih obveznosti. V našem podjetju imamo kar dva pojma za rokovne enote. Naši zahodni kupci so nas navadili na tedenske dobavne roke in nam zato posredovali celo svoje kolektarke. Domačim kupcem pa smo obljubili kvartalne roke. Večkrat pa nismo držali celo polletnih ali letnih. Vprašanje kalkulacij in formiranja cen pri nas je močno neurejeno, zato pa veliko bolj boleče. Analiza cene odkriva tržne razmere, proizvodne slabosti in konkurenčne možnosti. Tržna cena pa ni enostaven zbir vseh, kakorkoli nastalih stroškov, temveč odnos med ponudbo in povpraševanjem. Oboje je potrebno poznati, kar pa pri nas čisto ni primer. Vsekakor je to problem, mimo katerega ne bomo več mogli hoditi.

Ko razmišljamo o teh težavah, si poskušajmo povedati, da je le resna konkurenca tisto zdravilo, ki nas lahko zdrami, spodbuja ali mobilizira v naporih za konsolidacijo našega gospodarjenja.

Takšna je okvirno in grobo povedana situacija, v kateri se v našem podjetju nahajamo.

Ko v vsem tem razmišljanju iščemo vzroke tako občutnega padca proizvodnje, realizacije in produktivnosti v zadnjem kvartalu preteklega leta, lahko zaključimo, **da delovna vnema večine članov našega kolektiva zanesljivo ni v padanju**, zaostreni pogoji pa nas, take kot smo, delajo manj učinkovite.

Tehnično manj zahtevnega blaga, ki smo ga v preteklem obdobju gledano po obsegu kar mnogo prodali, tržišče ne išče več.

Zahtevnejšemu, kvalitetnemu sortimentu in posrednim zahtevam tržišča pa tehnično in tehnološko marsikje nismo kos (nekatera jekla, posamezne vrste termične obdelave). Tu smo najbolj nemočni, a samo z delovno vnemo in zagretostjo ne moremo kaj. Potrebna bosta čas in intenzivno, resno in strokovno delo.

Cela vrsta pa je drugih spodrsrljavev, pri katerih problematiko in tehnologijo sicer obvladamo, smo pa nedosledni in v svojem poslovanju neučinkoviti. V pogojih, ko smo bili z naročili prezasedeni, dobavni roki pa niso bili ostro postavljeni, pa tudi zahteve glede kvalitete so bile milejše, ni bil problem sestavljanja takega operativnega plana, ki je v določeni meri omogočal ugodne proizvodne rezultate. V posameznih naših službah je celo prevladovalo mnenje, da je prezasedenost z naročili pogoj za dobro

izkoriščanje kapacitet. Sedaj je že vsem jasno, da so minili časi, ko smo imeli naročil za leto ali več naprej in nam je bilo dano, mimo realne tehnične priprave, zbirati najugodnejša naročila in jih lansirati v proizvodnjo. Ob zasedenosti z naročili, s katero smo se prej seznanili, nas prevzame malodušje in pesimizem, češ v takih pogojih ne bomo mogli dobro poslovati. Iz razgovorov z zahodnimi tovarnarji pa povzamemo, da je njihova zasedenost z naročili še občutno manjša, ter da tako kot je naša, smatrajo za normalno, večkrat pa celo za ugodno.

V današnjih pogojih, ko so kvaliteta, cena in rok pogoji za pridobitev naročila, in ko je takih naročil samo za mesec ali dva, proizvodnih programov skoraj ne znamo sestavljati, še manj pa realizirati. Kondicija, ki smo jo prinesli iz prejšnjega obdobja, nam tu odpove. Neučinkovitost naše organizacije od sprejemanja naročil do odpreme sedaj v potencirani meri prihaja do izraza. Naše slabosti so v neizpolnjevanju pogodbenih obveznosti domačim in tujim naročnikom, v nekompletnih dobavah, nesorazmernem izmečku, ki ga odkrivamo šele v zadnji fazi proizvodnje ali pa celo z reklamacijo kupca, v zamenjavah, slabih tolerancah in še marsikje drugje. Vrsta je torej organizacijskih pomanjkljivosti, še več pa neučinkovitosti, nekaj pa tudi napačnih usmeritev in predpostavk. Ni rešitve v povečanju kontrole v končni fazi, ki izmeček samo še registrira, temveč jo iščemo v kontrolirani proizvodnji v vseh fazah izdelave s takojšnjo intervencijo za odpravo napak. Tako je v valjarni dimenzionalna kontrola učinkovita le še pri zadnjem kalibru, s tem da takoj reagira na vsako odstopanje. Končna kontrola nekontrolirano valjanega materiala slabo kvaliteto lahko samo še ugotavlja in izloča.

Ob kvalitetni problematiki taki kot je in ob premalo učinkoviti naši obstoječi notranji organizaciji se pojavlja vprašanje daljnega izpopolnjevanja same organizacije, ki je potrebna takoj, da bo čimbolj racionalna in učinkovita. Naša komercialna služba bo ostala neučinkovita, če bomo še naprej vztrajali le na mehničnem zbiranju naročil. Pristopiti bo treba k smiselni, znanstveno analitični obdelavi tržišča, reševanju vprašanja zalog, delitvi programa, to vsaj v okviru slovenskih železarn, in tako zagotavljati obratom racionalno zasedbo z naročili.

V naše obratno operativno planiranje bo potrebno uvajati nove izsledke in dognanja, kot npr. linearno programiranje, smiselno kombinatoriko, vrstni red naročil, učinkovito lansiranje in dosledno izvajanje programov.

Strokovnemu usposabljanju vseh zaposlenih bo potrebno posvečati več pozornosti oziroma poskrbeti, da bo bolj učinkovito. Ne mislim tu, da se bomo vsi vpisali v osemletko, srednje, visoke in druge šole, temveč to, da bomo poskrbeli, da bodo vsi zaposleni in bo vsak na svojem delovnem mestu obvladal tehnologijo in razpolagal z znanjem, ki ga to delo zahteva. V ozki specializaciji, toda v podrobnem in doslednem poznavanju tehnične problematike moramo iskati rešitev. Čim širše je delovno mesto, tem širša mora biti tudi razgledanost. V našem podjetju smo nekoč zelo uspelo

usposabljali naše sodelavce v šoli za visoko kvalificirane delavce, za pridobivanje kvalifikacije in podobno. Zadnja leta pa je ta dejavnost popustila. Naša tehnična srednja šola deluje in usposablja kadre za operativno in pripravo dela. Usposabljanje sodelavcev za uspešnejše obvladovanje delovnega mesta pa je močno oslabilo. V zadnjem času smo ponovno obudili nekaj takšnih primerov, toda za tak kvaliteten in zahteven sortiment proizvodnje, kot ga ima naše podjetje, je to vse premalo. Razvijati bomo morali čut, smisel in pripravljenost za strokovno izobraževanje na eni strani, na drugi pa dobro strokovno pripravo in izpeljavo tečajev na delovnih mestih. Sto drobnih izobraževalnih akcij lahko opravimo in uspeh zagotovo ne bo izostal.

Vse to smo si povedali zato, da bi ugotovili dejansko stanje, kjer smo in si dopovedali, kaj moramo storiti. Klasiki marksizma so postavili trditev, da je sila in vitalnost marksizma v tem, da odraža konkretne potrebe materialnega razvoja družbe in da jih poskuša realizirati. S tem namenom smo si vse to povedali. Naj nam ne služi ta analiza za malodušje in pesimizem, temveč za streznjenje in za zdrav pogled v bodočnost.

Ko smo si vse to povedali, si moramo razdeliti tudi ukrepe, da izboljšamo naše poslovne ukrepe, konsolidiramo našo proizvodnjo v novih tržnih in splošnih pogojih in popeljemo naše podjetje in življn našega kraja po poti novega gospodarskega napredka in standarda.

Kaj je pri tem naloga nas, članov Zveze komunistov, pri reševanju našega gospodarskega in življenjskega vprašanja?

Naloga politike in politikov ni v tem, da sami poskušamo reševati strokovne, ekonomske, tehnične in operativne probleme, saj kot celota za to nismo strokovnjaki in za take nestrokovne rešitve ne moremo prevzeti odgovornosti. Naloga politike je v tem, da analizira splošno gospodarsko in politično situacijo, vse njene člene in elemente, ter da osvetli prav tiste probleme

in dele, ki so ključni za izboljšanje splošne dinamike razvoja, s svojo mobilizacijsko in vplivno vlogo pa poskuša dobiti čim širši krog članov kolektiva za intenzivno, zagre-to in dosledno reševanje, za splošen politični poudarek, pa tudi za večjo strokovno in splošno politično odgovornost.

Če bomo to uspeli danes in na naših naslednjih zborih in sejah, bomo napravili veliko delo.

Pri tem pa si moramo že naprej razdeliti kaj, kdo in kje.

Direktni proizvajalci bodisi na fizičnih ali na drugih delih lahko z zavzetim, doslednim izvajanjem naloženega mnogo pripomorejo h kvalitetnejši in racionalnejši proizvodnji, ki je pogoj za stabilizacijo našega gospodarstva. Če pa še pokažejo pripravljenost in razumevanja za strokovno izpopolnjevanje, so naredili vse, kar od njih naša skupnost lahko pričakuje.

Vse ostale naloge, od čiste tehnične in tehnološke problematike do organizacije učinkovite priprave dela, lansiranja proizvodnje, kontrole, skratka odgovornosti za celotno učinkovito poslovanje, od sprejema naročil do odpreme proizvodnje, pa si bomo morali med seboj razdeliti organizatorji proizvodnje, vodstveni delavci. Od uspešnih tehnoloških rešitev, od učinkovite in dosledne organizacije proizvodnje in kontrole je odvisna rešitev našega kolektiva. Če v teh vprašanjih ne bomo postali bolj učinkoviti, zanesljivo ne bomo mogli dolžiti za to celotnega kolektiva, ampak že sedaj se moramo zavedati, da odgovornost leži na teh službah, na vseh od direktorja do delovodje.

Menim, da je prav, da si povemo in se več ali manj seznanimo z dejstvom, da nas je razmeroma uspela in hitra rast v nekaj zadnjih letih ob manj zahtevnih razmerah nekoliko uspavala. Zato je toliko bolj prav, da prav naša politična organizacija o teh problemih odkrito spregovori. Stokrat povedano bo premalokrat, če svojih nazorov, hotenj in pogledov ne bomo spremenili.

Sneg vse polepša

Proti Mihevu

Naj bo danes ta razprava poziv in zadovoljitev vsem vodstvenim delavcem našega podjetja — upravi — pa naši organizaciji, da danes in v naslednjih mesecih spregovorimo in izdelamo temeljite analize in akcijske programe za poživitev uspešnosti našega poslovanja. Smelo bo potrebno spregovoriti o naši kvalitetni in organizacijski problematiki. Izdelati bo treba komercialno ekonomske analize uspešnosti dosedanjega vključevanja nastopa tuje konkurence v prodajo naših proizvodov. Iz te analize bo narediti zaključke, kje in koliko zaostajamo za nivojem mednarodne produktivnosti in kaj bomo v posameznih obratih in oddelkih storili, da bomo postali konkurenčni in si zagotovili delo za jutrišnji dan.

Kakšno je ob tej ekonomski situaciji politično stanje in razpoloženje v našem podjetju?

Sredi novembra lani je obč. komite Zveze komunistov v skupinah obiskal nekaj delovnih organizacij v naši občini — med drugimi tudi naše podjetje — z namenom zvedeti, kaj o posameznih družbenih vprašanjih mislijo naši delovni ljudje. V svojem zaključnem poročilu komite navaja, da so bili razgovori sproščeni, odgovori pa dobronamerni, čeprav kritični in dostikrat ostri. Za posamezne ocene s področja gospodarskih in političnih dogajanj velja pripomniti, da je značilna izredna kritičnost, ki je nezadržana, žal prevečkrat črnogleda. Vrsta razprav je tako mnenje potrdila.

Če lahko zaključimo, da vladata sproščenost in kritičnost, ki je večkrat celo nezadržana, je to gotovo določeno priznanje in vrlina za politični sistem in družbeno ureditev in marsikje po svetu ni tako. Mnogi narodi se za te svoboščine borijo in krvavijo, torej imamo mi to osnovo za svobodno življenje in ustvarjalnost.

Kakšno je stanje v naši samoupravnih praksi?

Organizacija in decentralizacija organov upravljanja je v naši železarni potekala po naslednjem kronološkem redu:

— Do 1960. leta smo imeli v podjetju delavski svet podjetja in upravni odbor.

— Ob razpisu volitev aprila 1960 pa je delavski svet odločil, da smo na volitvah, ki so bile meseca maja, poleg delavskega sveta podjetja izvolili še obratne delavske svete pri sklopih obratov jeklarne, TPO, mehanskih obratov in domu železarjev.

— Tako organizacijo organov upravljanja smo imeli do meseca maja 1961. leta. Na zasedanju v mesecu marcu pa je delavski svet na predlog komisije za razvoj in poglobljanje delavske samouprave in sindikalne podružnice sklenil, da se prejšnja organizacija organov upravljanja v obratih opusti in izvolijo obratni delavski svet za topilnico, livarno, kovačnico, valjarno, mehansko obdelovalnico in vzmetarno, medtem ko je bil za kalilnico izvoljen samo predsednik in njegov namestnik, delavski svet tega obrata pa so tvorili vsi zaposleni v obratu.

— Na zasedanju februarja 1962 pa je bil storjen nadaljnji korak v decentralizaciji organov upravljanja in smo na volitvah, ki so bile aprila, izvolili 15 obratnih delavskih svetov, in sicer: v topilnici, livarni, valjarni, kladivarni, kalilnici, mehanski obdelovalnici, vzmetarni, energetskem oddelku, elektro obratu, strojnem remontu, gradbenem remontu, prometu, OTKR in upravi ter domu železarjev.

— Na zasedanju maja 1964 pa je delavski svet ob razpisu volitev v organe upravljanja odločil, da smo opustili dotedanjo organizacijo upravljanja v obratih in namesto obratnih delavskih svetov izvolili šest delavskih svetov pri sklopih obratov, v jeklarni, TPO, mehanskih obratih, VEO, OTKR in upravi ter domu železarjev. Poleg delavskih svetov pri sklopih obratov pa smo na teh volitvah volili po obratih svete obračunskih enot. Sveti obračunskih enot so bili izvoljeni za topilnico, livarno, valjarno, kladivarno, kalilnico, mehansko obdelovalnico, vzmetarno, jeklovlek, elektro remont, strojni remont, gradbeni remont, prometni oddelek, energetski oddelek, OTKR in upravo.

— Na zasedanju marca 1965 je delavski svet sklenil, da se opravijo nadomestne volitve samo za delavski svet podjetja in delavske svete sklopov obratov za tisti del članov, ki jim je sicer potekel mandat.

Nadomestnih volitev za člane svetov obračunskih enot tedaj nismo izvedli, ker so bili ti izvoljeni za dobo dveh let.

— Na zasedanju marca 1966 pa je delavski svet ob razpisu volitev za organe upravljanja sklenil, da volimo samo člane za delavski svet podjetja in delavske svete delovnih enot. Za člane svetov obračunskih enot pa je bil osvojen predlog, da se volitve ne izvedejo. Tak predlog je upravni odbor posredoval delavskemu svetu zato, ker je bila že v teku razprava o ukinitvi svetov obračunskih enot; s tem bi poleg delavskega sveta podjetja v železarni imeli še delavske svete pri sklopih obratov. Če tak predlog v novem statutu, ki je bil tedaj že v pripravi, ne bi bil sprejet, bi se volitve članov obračunskih enot izvedle naknadno. Ker pa je delavski svet s sprejetjem statuta sprejel tudi predlog o novi organizaciji organov upravljanja, imamo tako v železarni poleg delavskega sveta podjetja in upravnega odbora samo še delavske svete pri sklopih obratov, in sicer v jeklarni, metalurško predelovalnih obratih, mehanskih obratih in vzdrževalno ener-

getskih obratih. Poseben delavski svet tvorijo zaposleni v OTKR in upravi.

Pri takem organiziranju in spreminjanju naše samouprave so nas vodile zunanje politične inspiracije in notranja hotenja, mnogo dobre volje in idealiziranja, kako bo po takih spremembah bolje šlo. Žal nismo teh naporov in akcij usklajevali z ekonomskimi zakonitostmi in načeli racionalne, učinkovite in smotrne organizacije proizvodnje.

Decentralizacija pa je izključno strokovno in racionalno vprašanje in je odvisna od tehnološke, ekonomske in organizacijske celovitosti. Pogoji za formiranje EE so po teh ekonomskih zakonitostih v tehnološki celovitosti — obrat mora imeti svoj proizvod, pogoj v ekonomski celovitosti — mora imeti urejeno ugotavljanje dohodka po tržnih cenah, po pogojih organizacijske zakonitosti pa vse organizacijske službe, vključno prodaje.

Tako decentralizirano podjetje pa je lahko le tam, kjer so obrati popolnoma samostojni, torej s svojim proizvodom, namenjenim za prodajo, s svojim tržiščem, dohodkom in na osnovi tega s samostojno delitvijo dohodka. Tak sistem decentralizacije po Druckerju imenujemo federativni sistem. Optimalna velikost takih samostojnih EE je od 700 do 1000 zaposlenih in s ca. 20 milijonov dolarjev prometa.

Pri tako decentraliziranih podjetjih bodisi po federativnem ali funkcionalnem sistemu pa so potrebne močno in dobro organizirane centralne službe in jasna razmejitev kompetenc, kaj se bo v podjetju centralno odločalo in urejevalo, kaj so kompetence ekonomskih ali delovnih enot. Po praksi industrijsko razvitih držav ostanejo v kompetencah centralno vodstvenih organov vse odločitve, ki vplivajo na celovitost podjetja in na skladen razvoj, kot npr. razvoj tehnologije in proizvodnje, nameščanje vodstvenega kadra, organizacijske oblike, socialna politika in standard. Enote pa dobijo vse one kompetence, ki so jim potrebne za uspešno poslovanje in nastopanje na tržišču in niso ključne za poslovanje in obstoj kot celote.

Teh stvari do sedaj nismo imeli dobro urejenih. Običajno se ob takem stanju, kakršnega smo imeli, dogaja, da se statutarne določila ne morejo izvajati, da se porajajo nesporazumi in često konfliktna situacije.

Na lanskoletni naši konferenci smo prevzeli obveznost in spodbudo, da obstoječi statut dopolnimo, pri tem pa proučimo stanje in učinkovitost naše samoupravne razdelitve. Žal se tudi tokrat dela nismo lotili s solidno, strokovno pripravo in analizo. Ne da bi obdelali vprašanja, kot npr. interes in osnova za samoupravljanje, oblike odločanja, poslovne odločitve, vodenje in poslovanje, vprašanje decentralizacije, ne da bi se seznanili z znanstvenimi principi učinkovite organizacije dela, smo poskušali nekaj, kar naj bi bilo dobro in učinkovito, decentralizirano in samoupravno hkrati. Ker se nismo lotili resne delovne, trde, pa tudi dolgotrajne poti, je zadeva že po prvem zanosu običala na preveč poenostavljenem pojmovanju in zagovarjanju posameznih pogledov in konceptov. In kot navadno so se hitro pojavili neutemeljeni vzdevki, da centralisti zavirajo napredno decentralizacijo in obratno. Razdelitev na tabore je marsikatero naporo paralizirala,

predvsem pa zavrla in onemogočila realne razprave in solidno delo. Menim, da je bilo najbolj usodno to, da nismo pristopili k solidni strokovni obdelavi pogojev, ki jih mora gospodarska organizacija izpolniti, da bo omogočila učinkovito decentralizacijo in samoupravo. Kot v potrditev navedimo naslednje dejstvo. V našem podjetju že dalj časa uvajamo, zaradi realnega zasledovanja in prikazovanja proizvodnih stroškov, planske cene in obračun po njih. Mesečni obračuni proizvodnih in predelovalnih stroškov bi namreč nudili realnejšo podlago za gospodarjenje in s tem tudi za samoupravne posege, predvsem pa pregled nad prelivanjem sredstev iz obrata v obrat. Pričakovati bi bilo, da bi uvajanje obračuna po planskih cenah naletelo na odobravanje in zagreto hitro izvajanje. Žal ni bilo tako. Odgovorne službe in zunanji sodelavci navajajo, da naletijo pri uvajanju tega važnega činitelja gospodarjenja ne samo na nerazumevanje, celo na nenaklonjenost. Večja upornost in zahtevnost strokovnjakov in služb bi lahko dosegla večji rezultat, ostane pa očitno, da vse težnje po decentralizaciji niso spremljane z realnostjo. Kakorkoli že — pod tako psihozo in vplivom sprti smo zaključili razprave in priprave kakor tudi sprejem samega statuta.

Ob sprejemanju statuta decembra preteklega leta smo si nekako dopovedali, kako bomo k vprašanju decentralizacije našega samoupravljanja, ob istočasnem uvajanju učinkovite in smotrne organizacije dela, pristopili v bodoče. O tem je bilo že več sestankov, mnenja pa so bila že precej deljena. K razčiščenju spornih vprašanj, predvsem pa k razbistritvi osnovnih ciljev in interesov decentralizacije pa je v marsičem pripomoglo predavanje prof. Kamušiča, katerega izvajanje je v nekoliko skopih obrisih prinesel tudi februarški Fuzinar. Menimo, da je led prebit in smo naredili prve korake, da k reševanju tega problema pristopimo na podlagi širših ekonomsko pravnih analiz, predvsem pa izkušenj industrijsko razvitih držav, ki nam jih lahko posredujejo posamezne strokovne institucije in zavodi. V bodoče moramo stremeti za tem, da bodo vse naše akcije o vprašanju decentralizacije delavskega samoupravljanja usklajene z realnimi možnostmi. Menim, da bi morali danes sprejeti dogovor, da bomo začeto delo nadaljevali ter da bomo letos strokovno obdelali pogoje in možnosti stvarne decentralizacije. Rekli smo že, da je decentralizacija izključno strokovno vprašanje racionalne in smiselne organizacije proizvodnje. Prav zastoj v proizvodnji oziroma premalo uspelo prilagajanje novim pogojem gospodarjenja pa nam narekuje, da k temu problemu pristopimo vse resneje. Strokovno bi morali obdelati vse pogoje tehnološke, ekonomske in organizacijske celovitosti, ki so potrebni formiranja ekonomskih cen. Dalje bi s pravilniki oziroma dogovori morali razmejiti, kaj bo ostalo v kompetencah centralnega odločanja in kaj bi prišlo v kompetenco delovnih enot. Ko bi tako izdelali in osvojili vse pogoje in principe, bi lahko pristopili k realnim organizacijskim spremembam. Tu pa bi morali biti na jasnem, da si bomo morali večjo ekonomsko in gospodarsko samostojnost priboriti, pa ne z besedami in glasovanjem, temveč z učin-

kovitim poslovanjem, z dobrim funkcioniranjem vseh potrebnih služb, z realnim in hitrim ugotavljanjem dohodkov in seveda na osnovi tega tudi z delitvijo dohodka po ekonomskih enotah. Če nam bi na takih principih reorganizirano podjetje na osnovi dobre organizacije in medsebojnega tekmovanja lahko pripomoglo k učinkovitejšemu gospodarjenju, se za tako organizacijo boriti gotovo izplača.

S sedanjim statutom smo decentralizacijo samoupravljanja nekako uskladili z organizacijskimi principi v podjetju. Seveda pa to niso ekonomske enote niti delovne, saj npr. OTKR in uprava po nobenih principih samostojnosti ne moreta imeti. Če v skladu z nakazanimi principi glasno razmišljamo, potem bi verjetno v okviru naših proizvodnih obratov kazalo razmišljati o postopnem formiranju morda nekoliko okrnjenih dveh ekonomskih enot. Proizvodnja jekla v topilnici s plastično predelavo v kovačnici ali v valjarni ter z litjem v livarni in s termično obdelavo predstavlja tehnološko celovitost. Taka organizacijska enota ima tehnološko, ekonomsko in organizacijsko celovitost od nabave surovin do prodaje gotovih proizvodov.

Tudi tehnološka povezanost je tu očitna. Od tekočega jekla do plastične in termične predelave je potrebno držati tehnološko vez in samo tako je lahko doseči optimalen uspeh; premajhno povezanost sedaj čutimo. Drugo tako enoto bi lahko formirali hladno predelovalni obrati. Ti sicer vložni material večinoma nabavljajo v toplo predelovalnih obratih, delno pa tudi na zunanjem tržišču. Toda to bi lahko potekalo brez motenj. Po tržnih cenah bi nabavljali material, ga predelovali in s svojimi proizvodi nastopali na tržišču. To v nekem smislu predstavlja zaokroženo ekonomsko organizacijsko enoto, čeprav ne v celoti, saj bi imeli skupne vzdrževalne in pomožne službe. Vse to navajam kot konkretno obliko k prejšnjim, morda nekoliko zamotanim razmišljanjem.

O vprašanju naše decentralizacije samoupravljanja oziroma paralelno o istočasni učinkoviti organizaciji proizvodnje smo torej pričeli resneje razmišljati. Dogovorimo

se danes, da letos nakazane principe in pogoje resno, strokovno in ekonomsko obdelamo. Če bo to potrebno, in mislim da bo, se povežimo s strokovno organizacijskimi službami in poskušajmo najti obliko, ki bo učinkovita. Ko pa bo oblika reorganizacije obdelana in vsem znani pogoji za dosego decentralizacije upravljanja in samoupravljanja, bomo porabili ves svoj politični in mobilizacijski vpliv in pristopili k zagreti realizaciji. Če nismo tega vprašanja uspeli učinkoviteje rešiti v preteklem letu, se potrudimo sedaj, saj nas zaostreni pogoji gospodarjenja direktno silijo, da povečamo učinkovitost našega upravljanja.

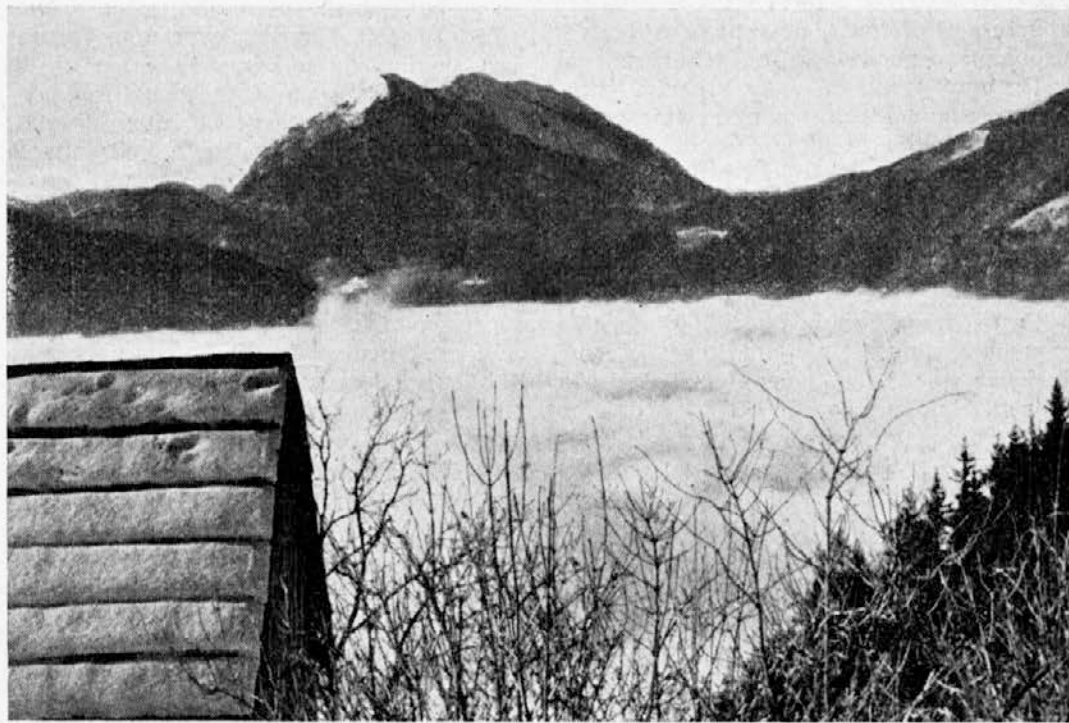
Še nekaj misli o naši organizaciji ZK oziroma o naši notranji reorganizaciji.

Znani dogodki po brionskem plenumu so potrdili smer decentralizacije v našem državnem in političnem življenju. Zadani so bili zadnji udarci mislim in težnjam centraliziranega zbiranja sredstev in delitev iz centra ter ohranjanja gospodarskega in političnega življenja v odvisnosti od odločitve centralnih organov. Po drugi strani pa gospodarska in družbena reforma v vse bolj jasnih oblikah stopa na gospodarsko prizorišče in že čutimo mnoge reflekse pa tudi neprijetne posledice. Vsak dan se bolj seznanjamo z delovanjem nekaterih tržnih zakonitosti in vsak dan nam prinaša novo dramilo, da po starem šlo ne bo več.

Kaj in kako pa naj naša Zveza komunistov v tej življenjski stvarnosti dela?

Če pogledamo nekoliko nazaj in poskušamo analizirati dogajanja v bližnji preteklosti, potem bomo z našo Zvezo komunistov ugotovili tri značilna obdobja. Prvo je obdobje borbe za oblast, drugo je obdobje Zveze komunistov na oblasti in tretje, Zveza komunistov predaja oblast novim samoupravnim institucijam, ki jih je sama spočela in uveljavila v življenju.

Prvo obdobje je stvar daljne preteklosti in le malo je naših članov, ki so živeli in delovali v teh pogojih. Za našo miselnost je povsem značilno drugo obdobje, obdobje Zveze komunistov na oblasti. V tem času smo formirali naše mišljenje in gledanje na družbena dogajanja in zaradi tega imamo

Olševa

Foto: R. Gradišnik

v marsičem težave v sedanjem obdobju. Da se bomo lažje znašli v novi situaciji, pogledimo nekaj značilnosti obdobja ZK na oblasti. Osnovna značilnost je v strogo centraliziranem sistemu upravljanja s centralnim določanjem ciljev pa poti in metod za njihovo realizacijo in v discipliniranem izvajanju zastavljenega na vseh nivojih.

S fizično prisotnostjo komunistov smo dejansko izvajali tako postavljene cilje. V teh pogojih smo se borili, da je bil direktor, obratovodja, delovodja član Zveze komunistov, istočasno pa smo imeli po organizacijskih enotah osnovne organizacije, ki naj bi po drugi strani bedele nad discipliniranim izvajanjem zastavljenega.

Od vodstva osnovnih organizacij kakor tudi od članskega sestava ni bilo zahtevano, večkrat pa tudi nezaželeno, da bi sami razmišljali o ciljih in upravičenih ukrepih, temveč naloženo, da disciplinirano in zagreto izvajajo naloženo. To je bil sistem, ki je bil za določen čas nujen, večkrat pogoj za uspeh, ki pa se je z novim razvojnim obdobjem, predvsem pa z decentralizacijo in gospodarsko ter družbeno reformo v celoti porušil.

S tem ko smo sprejeli gospodarjenje v svoje roke, ko ni nikogar več izven naše gospodarske organizacije, ki bi bedel nad nami, nam dajal naloge in sugestije, pa tudi sami nimamo kam, da bi potožili in iskali pomoč, bo v skladu s temi realnimi življenjskimi stvarnostmi potrebno spremeniti tudi našo zavest. Organizirane in zavestne politične sile morajo biti prve, ki bodo spregovorile in izoblikovale nove koncepte in vodila. To pa je tretje obdobje razvoja naše Zveze komunistov. V tako bistveno spremenjenih pogojih s starimi prijemmi in metodami dela zanesljivo ne moremo naprejš.

Zavedati se moramo dejstva, da smo upravljanje predali samoupravi, da imamo določene oblike samouprave po naših organizacijskih enotah, in da imamo v podjetju sindikat in mladino z lastnimi organizacijskimi enotami. V takih pogojih ni nikake realne potrebe po tem, da imamo po obratih in delovnih enotah razdrobljeno našo zvezo, ki se, zaprta v svoje ozke stanke, več ali manj učinkovito ukvarja z drobnimi organizacijskimi, tehničnimi in političnimi problemi, vrsta ključnih vprašanj pa ostaja odprtih, do njih pa ne zavzamemo načelnih in idejnih stališč. Ob takih organizacijskih oblikah prihaja do dupliranja, nekaj postaja odveč, učinkovitost pa pada. Vse to pa prvenstveno zato, ker do vrste spornih vprašanj nismo zavzeli nobenih stališč.

Če je Zveza komunistov oblast predala samoupravnim institucijam, ki jih je sama porajala, to še ne pomeni, da se odreka oblasti. V novih pogojih, ko oblast dajemo v roke delovnim ljudem, ne glede na članstvo naše organizacije, pa si Zveza komunistov zadržuje drugo, višjo pa tudi zahtevnejšo obliko vplivanja na naša gospodarsko politična dogajanja in nazadnje na našo samoupravno oblast. Ta nova oblika je v idejnem usmerjanju, razčiščevanju vseh spornih vprašanj, v aktivni mobilizacijski vlogi, v naših naporih za hitrejšo socialistično graditev. Zveza komunistov si je s tem obdržala možnost nadaljnega idejnega in političnega usmerjanja, s tem pa tudi

odgovornost, da sama sebe usposobi za te zahtevne naloge in obveznosti.

Ko govorimo o idejnem usmerjanju, gotovo ne mislimo, da se bomo ukvarjali z vsemi mogočimi filozofskimi in splošno državnimi vprašanji. Vrsta pa je konkretnih političnih in gospodarskih vprašanj v našem podjetju, za katera moramo dati določeno idejno usmeritev. Vzemimo za primer našo odločitev, da se vključimo v mednarodno delitev dela. Vsi smo bili enotni, da je prav, če se zunanji partnerji pojavljajo na našem tržišču, saj je to pogoj, da se tudi mi vključimo v mednarodno delitev dela. Deklarativno smo s tem soglašali, zadevo pa odložili kot rešeno. Kakor hitro pa se pojavimo pred problemom, npr. da je potrebno izvažati na zapad, da ne dosežemo takih cen kot doma, da prodajamo pod lastno ceno, pa je tega soglašanja takoj konec. Še huje je, ko ugotovimo, da se naši dosedanja potrošniki preskrbujejo iz uvoza, in to ali zaradi boljše kvalitete ali ugodnejše cene. Ko nas take stvari neposredno tangirajo, je našega soglašanja konec, pojavljajo se različna stališča povsod, tudi med nami, komunisti. Namesto da bi izdelali realne analize in prešli do razčiščenih tehničnih in ekonomskih vprašanj, zakaj pri izvozu ne uspevamo, namesto da bi si priznali, da naša produktivnost zaostaja za mednarodno, se obračamo nazaj, iščemo družbo, ki bi nam pomagala in nas z administrativnimi merami zaščitila. Z drugimi besedami, kadar gre za načelnost, smo si edini, ko pa gre za izvajanje te politike, ki nas neprijetno tangira, pa se že pojavljajo različna stališča. Zavzeti idejno stališče soglašanja z vključitvijo v mednarodno delitev dela pomeni, prevzeti nase grenko in težko obveznost, da bomo svojo produktivnost primerjali z mednarodno, in kot najbolj neprijetno, naredili vse, da z resno analizo ugotovimo, kje zaostajamo in kaj moramo narediti, da razlike odpravimo. V našem podjetju večkrat pade zelo površna ocena, da imamo produktivnost v posameznih primerih zravnano z zahodno, toda izvoznih poslov nismo v stanju prevzeti ali pa izvažamo v izgubo. Take površne ocene seveda izkoristimo le za utemeljevanje, da so osebni dohodki premajhni in da bi morali biti večji. Ko smo že pri tem vprašanju, menim, da je prav, da v naslednjih dveh mesecih to vprašanje temeljito obdelamo. Za celo podjetje bo nujno izdelati takšno analizo, po naših organizacijskih enotah pa s samoupravnimi organi, sindikati in našo zvezo, za vsak sklop posebej analizirati uspešnost in neuspešnost naših izvoznih poslov. V tem smatram, da je idejno razčiščenje odločitve, da se vključimo v mednarodno delitev dela.

V prejšnjem poglavju smo se na kratko seznanili z dosedanjim razvojem in nadaljnjim programom razvoja našega samoupravljanja. Tudi to je idejno vprašanje, ki sicer močno posega v strokovno področje, toda je bistveno idejno vprašanje, ki nas pri delu in naporih lahko združuje ali pa ovira. Če pa v teh problemih ne bomo imeli enotne idejne usmeritve, bomo v naših akcijah vse prevečkrat zaprti in ne-efektivni. Podobno je vprašanje nadaljnega razvoja našega nagajevanja po delu in izoblikovanja kriterijev, s katerimi bi lahko merili učinkovitost fizičnih in umskih delavcev, strokovnjakov in intelektualcev.

Takoj po reformi smo si dopovedali, da bomo odslej z dohodkom merili učinkovitost poslovanja, osebni dohodek pa je le del dohodka. Vse preveč pa pogrešamo razprav in naporov, da bi dohodek povečali, premnogi gredo mimo tega problema, enotna pa je ocena, da je osebni dohodek premajhen. Vrsta je še vprašanj od mehanizacije do učinkovitega izobraževanja. Npr. vprašanje tesnejšega sodelovanja s slovenskimi železarnami. Naš komite je bil nosilec te ideje in vrsta dogovorov je v teku. Slišimo pa tudi oporekanje takemu sodelovanju. Res je to v manjšini in še potovalnega značaja, toda moti, in odkrit dogovor bo potreben za učinkovito delo. O vsem tem bo potrebno učinkovito spregovoriti in formirati tako idejno usmeritev, ki bo resen in realen kažipot. Taka oblika dela pa je zagotovo bolj zamotana, težka in zahteva večjo iznajdljivost kot pa vodenje preko direktiv, ki ne poznajo ugovorov. Novo izbrana pot je pot odkrite idejne in intelektualne konfrontacije vseh naprednih mnenj in pogledov, vsega najbolj dognanega, in kar je važno, pred samo realizacijo izpostavljena kritiki in korekciji. To pa je pot, ki je najbolj sprejemljiva za delavska gibanja zahodnega sveta.

To so naloge reorganizirane Zveze komunistov in zanesljivo razdeljeni in razdrobljeni na deset osnovnih organizacij od 5 do 35 članov, kot smo bili, temu idejno in strokovno ne bi bili kos. V sedanji organizacijski obliki v štirih osnovnih organizacijah pri naših proizvodnih organizacijskih enotah pa se vprašanj, vezanih na našo gospodarsko dejavnost, zanesljivo lahko že učinkovito lotimo. Tu je še bojazen, da bodo pri tako velikih osnovnih organizacijah posamezniki postali še manj delavni, da se bodo izgubili. Mislim, da je ta bojazen neumestna. Vsi vemo, da v spiskih vodimo člane, ki ne sodijo več v Zvezo komunistov. Iz teh pojavov ne kaže delati političnih problemov. V Zvezi komunistov bodo pač ostali člani, ki so se pripravili boriti za načela naše socialistične družbe. Tisti pa, ki tega nočejo, bodo pač odšli iz Zveze komunistov in nihče jih zato ne bo grajal.

Tako obliko in metodo dela pa bomo morali poskušati uveljaviti tudi v sindikatu in mladinski organizaciji.

Tudi v sindikalno delo bo poleg in morda pred drugim od socialne zaščite do rekreacije potrebno vnesti več relativne politike od oblikovanja ciljev do zavzemanja in podpore naprednih, za delovno skupnost pomembnih akcij in odločitev. Od smelih odločitev in zagretosti pri realizaciji bo vse bolj odvisen dohodek in s tem standard naših ljudi. Z dohodkom rešujemo standard, z delitvijo pa stimulirajmo in poživljajmo napore, da bo dohodek večji.

Vse to velja tudi za našo mladinsko organizacijo. Vodstvo mladinske organizacije poudarja, da je ona integralen del družbe in da naj ji drugi nudijo več pozornosti in podpore. Menim, da prav uporaba manj razumljive tujke zamegli realni smisel te trditve. V vsej domovini se ukvarjamo s tem vprašanjem in mnogo novega tudi tu ne bomo povedali. Eno pa je gotovo, mladina rabi pobudnikov za organizirano delo. Kot se okrog športnika Bavčeta zbira za šport navdušena mladina in smo vsi lahko veseli športnega napredka, tako bo potreb-

no tudi pri ostalem mladinskem delu najti in vzgojiti vzornike, ki bodo mladino pritegnili k aktivnemu sodelovanju. Večkrat slišimo mnenje mladih, da je čas velikih dejanj za nami; v vojni je zmagala revolucija, po vojni pa socializem, vsa velika dela so opravljena, sedanja mlada generacija pa nima kaj pokazati, nima priložnosti za velika dejanja. Revolucija in prevzem oblasti sta izvršena, to je res, res pa je tudi, da je pred nami tretje dejanje, gospodarska utrditev in s tem dokončna politična afirmacija naše jugoslovanske smeri. Uspešna realizacija družbene in gospodarske reforme naj bo konkretno revolucionarni cilj in smoter naporov tudi mladih ljudi. Novi heroji dela bodo vznikli, novi revolucionarji in politiki se bodo formirali in mladi rod naj tu sodeluje z vsem svojim žarom mladostnega zanosa, zagretosti in ustvarjalnosti.

Mnogo je in bo ostalo nenačetea in povedanega, čas nam ne dopušča obravnave vsega, pa tudi učinkovitost bi padla. Če bomo za ključne probleme našli ključ rešitve, potem bomo kos tudi ostalim.

Potrudimo se, da bomo tudi v bodoče s solidno materialno osnovo na bazi proizvodnje in predelave plemenitih jekel skrbeli za skladen razvoj duhovne in telesne kulture tega kraja.

Člani so razpravljali predvsem o problematiki poslovanja naše delovne skupnosti in o organizacijsko politični problematiki.

Padeč realizacije in dohodka v zadnjih mesecih preteklega leta (kakor tudi slab start v prvem mesecu letos nam mora biti resno opozorilo, da moramo ukreniti vse potrebno, da se bo stanje popravilo. Pri tem ne bomo mogli iskati pomoči od zunaj, temveč se bo treba temeljito lotiti sprememb v naši notranji organizaciji proizvodnje. Z izboljšavo in izpopolnitvijo tehnologije dela, z organizacijo in funkcionalno postavitvijo služb od priprave dela do operativnega izvrševanja proizvodnih nalog ter s povečano tehnološko disciplino bomo morali dvigniti našo produktivnost dela.

Z reformo je bilo prizadeto tudi naše podjetje. Spremembe, ki jih je prinesla reforma, in katerih posledice smo pri nas začeli čutiti šele v zadnjih mesecih lanskega leta, nas postavljajo v položaj, da se moramo resno lotiti reševanja problemov našega poslovanja in gospodarjenja nasploh.

Težave, ki nam jih povzroča neskladje nabavnih cen surovega železa na domačem tržišču ter v uvozu z vzhodnega področja, bo treba čimprej rešiti v državnem merilu. Kajti če se gremo vključevanja v mednarodno delitev dela, morajo biti tudi cene naših surovin na mednarodni ravni, nikakor pa višje.

Prodaja naših proizvodov je doslej v redu potekala, le da smo zagrešili precej napak, kot so slaba kvaliteta, zaostajanje v dobavah na dogovorjeni rok, nekompletne dobave ter še druge slabosti. Tudi pri sklepanju pogodb se bomo morali v bodoče navaditi na spremenjeno situacijo. Doslej smo bili vajeni, da smo sklepali pogodbe za dobavo naših izdelkov s kupci za leto dni ali več naprej. To je sedaj avtomatično odpadlo. Gospodarske organizacije si ustvarjajo le minimalne zaloge, in se uporabljajo

jo zaloge iz lanskega leta, kar je pozitivno. Tako stanje seveda ne more dolgo trajati, zato lahko pričakujemo, da se bo povpraševanje po naših izdelkih kmalu pojavilo. Cene naših izdelkov so na ravni, ki je bila postavljena z reformo, vendar moramo ugotoviti, da smo jih že pri marsikaterem artiklu morali znižati, če smo hoteli biti konkurenčni. Treba bo bolj sistematično začeti raziskovati tržišče in pritegniti tudi ustrezne institucije, ki se s tem ukvarjajo, ter izpopolniti našo prodajno službo.

Kakšna je konkurenčna sposobnost našega podjetja? Pri sedanjem načinu in organizaciji proizvodnje je zelo slaba. Obstajajo posamezni obrati, kjer so v določenem mesecu proizvodni stroški enaki realizaciji, kar pomeni, da delamo brez dohodka.

Morali bomo preko naših strokovnih služb čimprej in povsod izdelati normative, in to take, ki bodo enaki inozemskim, kajti če se želimo vključiti v mednarodno delitev dela, moramo imeti tudi enako produktivnost, v nasprotnem primeru bomo delali z izgubo. Opaža pa se, da se ravno pri uvažanju normativov v našem podjetju pri posameznikih naleti na odpor. Za ugotavljanje proizvodnih uspehov ter ekonomičnosti poslovanja v delovnih enotah je nujno čimprej in povsod uvesti planske cene.

Ni zadosti samo zavedati se resnosti današnjega položaja v podjetju, temveč se je potrebno z vsemi močmi tudi z njim spoprijeti.

Premalo smo bili doslej pozorni na strokovno izobraževanje naših sodelavcev. Nima mo izdanih planov izobraževanja, zato tudi izobraževalnih akcij ne more biti, če ne vemo, koliko in kakšni profili strokovnih delavcev so nam vse potrebni. Že pri nabavi novih strojev in opreme bi morali vzporedno misliti na izobraževanje kadra, ki bo s temi napravami rokoval. Pozabljammo na izpolnjevanje pogojev, da mora biti vsak upravljalac seznanjen z vodenjem, vsak proizvajalec pa z upravljanjem. Izobraževanje nima nikjer konca, to je neprekinjen proces. Zato se moramo otresti stare miselnosti, ki je še ukoreninjena v naših glavah, da smo se z zaključkom te ali one šole že dokončno naučili vsega. Tehnika in znanost danes tako hitro napreduje, da je tisto, kar smo se do danes naučili, že v marsikaterem primeru zastaralo. Gle dano s tega aspekta tudi šole ne morejo dajati popolnih kadrov, kajti prava šola in vključevanje v proizvodnjo se prične šele na delovnem mestu. V naših pravilnikih o delovnih razmerjih imamo sorazmerno slabo obdelano uvajanje na delovna mesta. Stažiranja praktično ne poznamo, kar je v industrijsko razvitih državah samo po sebi umevno. Izdelati bo treba pravilnik o izobraževanju, ki ga še nimamo.

Obstaja nepravilen odnos posameznih strokovnjakov v našem podjetju do izobraževanja naših sodelavcev, češ kaj se boš izobraževal, to ti za delo, ki ga opravljaš, ni potrebno. Večkrat se dogaja, da je odnos starejših delavcev in predstojnikov do mlajših delavcev nepravilen, da ti ne prenašajo ali pa nočejo prenašati svojega znanja na mlajše, čeprav je to njihova dolžnost in zadolžitev.

Izboljšanje stanja poslovanja našega podjetja v pogojih gospodarske reforme bomo morali iskati izključno v izboljšanju naše no-

Preden zagorijo luči

tranje organizacije in tehnološkega postopka. Zaostriti bomo morali odgovornost predvsem pri strokovnih vodstvenih delavcih. Pripravljeni moramo biti na znižanje cen naših izdelkov proti pariteti, ki je uveljavljena na zahodnoevropskem tržišču, kajti to nam je lahko edino merilo pri vključevanju v mednarodno delitev dela. Komunisti bomo pri teh naporih morali vsestransko pomagati in vzpodbujati vodstveni kader za večjo angažiranost ter odgovornost.

Naš premijski pravilnik je tako sestavljen, da marsikateri premijski upravičenec ne ve za vse kriterije. Pregled stroškov proizvodnje je vsem nedostopen, zato tudi ni prave stimulacije za zmanjšanje stroškov. Prepozno je, da se s stroški proizvodnje seznanimo šele na kraju meseca, ko se več ne da kaj ukrepati. Zasledovanje stroškov proizvodnje bi moralo biti že med samimi fazami proizvodnje. Na veliko se govori o »odvečni« delovni sili v našem podjetju, nobeden iz strokovnih služb in vodstvenega kadra pa ne ukrepa, kako bi to »odvečno« delovno silo zaposlili na takih delih, kjer bi bila koristno zaposlena in bi s tem povečali obseg proizvodnje. Pogrešamo osebno odgovornost in odločnih dejanj.

Razdrobljenost osnovnih organizacij ZK je imela za posledico, da smo imeli veliko problemov sami s seboj ter smo se izgubljali v drobnih vprašanjih, pri tem pa so ostala važna vprašanja nerešena.

Tako stanje je pripeljalo do situacije, da nam je kot idejni politični sili primanjkovalo časa za obravnavo idejnih in političnih vprašanj. Iz navedenega sledi, da bomo morali spremeniti naše organizacijske oblike, na katerih sloni naša dosedanja aktivnost. Formirati bo treba močnejše osnovne organizacije ZK, ki ne bodo več grajene na proizvodnem principu, temveč jih bo teritorialno treba razvrstiti na področju celotne občine. Kolikor bi se pokazale potrebe in skupni interesi več občin, tudi občinske meje ne bi smele biti ovira pri organiziranju komunistov na teritoriju dveh občin. Občinski komite namerava izvršiti reorga-

nizacijo, tako da bi na področju občine bilo vsega le 5 osnovnih organizacij, sedanje osnovne organizacije pa bi lahko delovale kot aktivni komunistov. Vsebinska dela teh velikih osnovnih organizacij bi bila v reševanju problemov s področja cele občine. S tem bi se osnovne organizacije otresle reševanja drobnih proizvodnih problemov, katere naj v bodoče rešujejo organi samoupravljanja in strokovne službe.

Vprašanja, ki jih bo morala Zveza komunistov v naši občini prijeti obravnavati, bi bila v prihodnje sledeča:

— Odnos Zveze komunistov do religije, predvsem do katoliške cerkve, ker se je s podpisom protokola med SFRJ in Vatikanom stanje spremenilo.

— Vprašanje mednarodnih odnosov glede na to, da živimo na obmejnem področju in da so v našem kraju sodelavci tudi iz bratskih republik.

— Odnos Zveze komunistov do sodobnega delavskega gibanja in drugih komunističnih ter socialističnih partij v svetu.

— Informiranje članstva o aktualnih problemih in dogodkih doma in v svetu.

Tov. Jože Božič, član CK ZKS, je sodeloval v razpravi z naslednjim tehtnim prispevkom.

V sedanjem obdobju reorganizacije Zveze komunistov je CK ZKS spremenil tudi način in metodo svojega delovanja. Člani CK vse bolj pogosto odhajajo na teren, da lahko tu zberejo mnenja in stališča za oblikovanje politike centralnega komiteja.

Diskusija na letni konferenci ZK — železarne Ravne je bila preveč enostranska, sodelovali so pretežno le strokovno vodstveni delavci, manj pa ostali komunisti.

Iz poročila sekretarja in vsebine dela osnovnih organizacij v preteklem letu je razvidno, da Zveza komunistov v železarni Ravne kot idejno politična organizacija ni bila tako postavljena, kakor to zahteva stopnja današnjega razvoja. Delo te organizacije se je drobilo in izgubljalo v drobnih problemih.

Danes je veliko bolj važno, da se komunisti seznanijo z mestom in vlogo, ki jo naša zveza ima in kako na to gledajo mednarodna politična gibanja in partije. Ve-

deti je treba, kako vzhod in zahod reagirata na našo reformo in reorganizacijo Zveze komunistov Jugoslavije. Na zahodu so predvidevali, da se bo z reformo in reorganizacijo Zveze komunistov ustvarila pri nas anarhija, vendar jih prav vsakodnevna naša praksa prepričuje ravno o nasprotnem, kar ustvarja v zahodnih političnih krogih nemir. S tem v zvezi se že čutijo ukrepi ameriških in italijanskih gospodarskih krogov.

Tudi vzhodu naša reforma in reorganizacija Zveze komunistov nakazuje določene težave. Iz vsega tega sledi, da je naša Zveza komunistov sedaj v izredno delikatni in specifični situaciji. Zato je tembolj važno, da se držimo načrtane smeri in vztrajamo na načrtani poti.

Zavedati se moramo, da je prišlo do ponovne konfrontacije na eni strani s sistemom državnega birokratizma, ki še obstaja v vzhodnoevropskih državah, ter našega demokratičnega samoupravnega sistema.

Prav zaradi tega nam vzhod očita odrekanje vodilne vloge naše Zveze komunistov. Vemo pa, da se Zveza komunistov ni odrekla vodilni vlogi, temveč je odpravila in se odrekla vmešavanju v odločitve organov samoupravljanja.

Ne strinjam se z navedbo sekretarja v referatu, da je vprašanje decentralizacije samoupravljanja in sredstev izključno strokovna zadeva, temveč je to tudi politična zadeva, torej tudi zadeva Zveze komunistov.

Našo miselnost bomo morali razbremeniti raznih lokalističnih ocen in teženj. Če bomo to storili, bodo tudi integracijski procesi bolj zaživel, od tega pa bo imel korist kolektiv in celotna družba.

V gospodarstvu je sodelovanje na področju delitve proizvodnih programov dokaj zadovoljivo. Težave in trenja pa nastopajo v neproizvodni sferi (zdravstvo, socialna politika in drugo.) Zato bo nujno potrebno medobčinsko sodelovanje in družbena integracija. Kako naj v bodoče deluje Zveza komunistov? Današnja stopnja razvoja, ko se ni potrebno več boriti za osvoboditev domovine, za ustvarjanje materialne podlage za razvoj socialističnih družbenih od-

Večer

nosov, ima Zveza komunistov spremenjeno vlogo. Boriti se mora za idejno usmerjanje naše družbe k višjim ciljem socialistične demokracije. To se pravi, da je potrebno dejavnost zveze integrirati in s tem doseči idejno močno organizacijo.

Koncept naše Zveze komunistov je, da se širi in priteguje vedno več članov, da postane masovna in končno preide v maso.

Zato bomo morali doseči sodelovanje med starejšimi člani in mladino. Dosedanja ozka zaprtost osnovnih organizacij je mlade odbijala, ker so v članih zveze videli ljudi, ki so s svojimi prakticističnimi metodami in rutino dela ustvarjali videz nedosegljivega. Mladino je dostikrat strah pred vključevanjem v Zvezo komunistov zaradi občutka odgovornosti, če ne bo kos vsem nalogam, ki jih članstvo v zvezi zahteva. Takega stanja so seveda krive naše dosedanje metode dela v Zvezi komunistov.

Z reorganizacijo Zveze komunistov ne želimo doseči le formalno pregrupiranje komunistov, temveč gre tu za globoke družbene spremembe.

V železarni Ravne se vidi, da ima Zveza komunistov zelo jasne koncepte o reorganizaciji, treba jih bo le dejansko izvršiti.

H. L.

Morje pod Svinško planino

Foto: R. Gradišnik

Zanesljiv dokaz

Profesor: »Govednik, kaj nam izpričuje, da so naši literatje živeli v težkih socialnih razmerah?«

Govednik: »Najzanesljivejši dokaz za to so njihova rojstva: Prešeren je bil rojen na Vrbi, Stritar Pod smreko, Levce na Jezici, Kersnik na Brdu in Mencinger na Brodu...«

Zanesljivost

»Za to službo potrebujemo človeka, ki je res pošten in zanesljiv.«

»Potem me kar vzemite. Osem let sem bil v upravi kopališča, pa se nisem niti enkrat kopal.«

Zasedanj delavskega sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

le v valjarni in skladišču ingotov. Večje razlike med popisnim in knjižnim stanjem so bile ugotovljene le pri osnovnih sredstvih, medtem ko so pri polizdelkih in izdelkih, namenjenih za nadaljnjo predelavo, bile ugotovljene samo manjše razlike. Vzroke posameznih razlik in odstopanj je raziskala popisna komisija, preizkusila pa tudi centralna komisija za inventuro. Ugotovljeno je bilo, da so razlike posledica objektivnih težav spremljanja proizvodnje, delno pa posledica subjektivnih faktorjev. Ti so v pomanjkljivem evidentiranju količine odpadka, zamenjavi kvalitete znotraj grup proizvodnje in v nepravilnem evidentiranju proizvodnje pri prehodu iz enega v drugi obrat. Nepravilnega prikazovanja proizvodnje, tehtanja in prekvalifikacije materiala je komisija ugotovila v več primerih, vendar so bili kasneje razčišчени, tako da ni bistvenih razlik med popisnim in knjižnim stanjem. Kljub temu pa meni komisija, da bo opozoriti vse proizvodne obrate, predvsem pa tehnične osebe, da dobra evidenca proizvodnje ni samo pogoj za pravilno prikazovanje dejanskega stanja, temveč tudi pogoj za pravilno prikazovanje ekonomskih rezultatov poslovanja. Poleg inventure in inventurnih razlik je bilo dodatno predlagano še razvrednotenje in odpis raznega, za nas neuporabnega materiala razreda 3, ki se že dalj časa nahaja v podjetju, in odprodajo nekurantnega elektromateriala. Za inventuro počitniškega doma je bilo povedano, da je prikazano stanje pravilno, in da sta bila inventura in popis po oceni komisije v redu opravljena.

Za poročilo o zaključnem računu naše železarne za lansko leto je bilo rečeno, da so osnovni podatki uspeha našega poslovanja že bili objavljeni v Informativnem fužinarju. Samo poročilo se deli na splošni in posebni del ter zaključek s predlogom o razdelitvi lani ustvarjenih sredstev. V prvem delu poročila navaja podatke od ustanovitve in registracije do službenih pregledov, podatkov o zaposlenih in izobraževanju, organih upravljanja do delovnega varstva, pravnih sporov, delovne discipline, družbenega standarda in postopnega uvajanja skrajšanega delovnega tednika. V posebnem delu poročila so navedeni podatki o doseganju proizvodnje in realizacije, produktivnosti, problematiki nabave, prodaje in izvoza, stanje dolžnikov in naših obveznosti ter investicijska izgradnja, stanje kreditov in naših razpoložljivih sredstev. Kritično poročilo predvsem obravnava porast navadnih in kvalitativnih jekel na škodo plemenitih jekel in povečanje izmečka. Porast izmečka beležimo v vseh obratih, najvišji pa je bil v topilnici in jeklovilarni posebno v tretjem in četrtem kvartalu. Glavni vzroki izmečka nastopajo zaradi površinskih napak, nekovinskih vključkov in delno zgrešenih analiz. Posledica so tudi številne reklamacije. Kupci so nam lani reklamirali 862 ton materiala, kar predstavlja 1,36 odst. blagovne proizvodnje, od količine reklamiranih izdelkov je bilo 52 ton direktnega izmečka, 131 ton materiala smo popravili in ga vrnili naročnikom ali pa uporabili za druge namene, ostala količina pa je ostala na zalogi brez trenutne možnosti plasmaja. Čeprav lansko leto, posebno pa v zadnjem četrtletju, vsi naši obrati niso bili polno zasedeni z naročili in smo že čutili njihovo pomanjkanje, pa lani nismo dobavili 2155 ton naročenega materiala. Največ zaostanka je v valjarni in mehanski obdelovalnici. Poročilo nato obsega podatke o doseženem finančnem rezultatu sredstev in obveznosti v letošnjem letu, zaključeno pa je z ugotovljenim ostankom dohodka ter s predlogom za njegovo razdelitev na sklade.

V zaključnem poročilu in sklepu je bilo rečeno, da je iz številčnih pregledov opisanih poslovnih dogodkov in prikazanega uspeha dela možno ugotoviti, da smo lansko leto uspešno poslovali. Finančni rezultat pa ne nudi prave slike položaja, ki smo ga dosegli ob zaključku poslovnega leta. Ta nam kaže dinamiko napredovanja skoraj na vseh področjih proizvodno poslovne dejavnosti. V primerjavi s predhodnim 1965. letom smo dosegli skupne proizvodnje več za 5,4 odst., blagovne proizvodnje pa za 12,1 odst. Blaga in uslug smo realizirali za

16 odst. več, produktivnost je v skupni proizvodnji porasla za 5,6 odst., merjena po blagovni proizvodnji pa za 11,5 odst. Celoten dohodek se je v primerjavi z istim obdobjem povečal za 28,5 odst., doseženi pa za 15,5 odst. Presežen je bil tudi planirani dohodek podjetja. Ugodna je tudi dosežena akumulacija. Za sklade nam je ostalo 41,7 odst. doseženega dohodka, kar je za 3 odst. manj od 1965. leta. Če pa upoštevamo povečanje sredstev amortizacije, kljub odpravljenemu prispevku od dohodka lahko ugotovimo, da je akumulativnost za celo podjetje v malenkostnem porastu. Tako gibanje akumulativnosti je omogočil trden in vzpodbuden sistem oblikovanja in delitve OD. Ta je omogočil, da so kljub 13,2-odstotnem povečanju povprečnih OD v primerjavi s prvimi petimi meseci gospodarske reforme leta 1965, akumulirana sredstva za sklade porasla. Finančnega rezultata lanskega leta pa ne smemo opazovati statično, ker nas bi lahko to zavvedlo. Le dinamično opazovanje poslovnega življenja za lani nam lahko nudi objektivno sliko. Kot na ostala podjetja črne metalurgije so tudi na nas zahtevne sestavine gospodarske reforme pritisnile šele v drugi polovici, predvsem pa v zadnjem četrtletju lani.

Zmanjšanje obratnih kreditov in odpiranje vrat inozemskim konkurentom in končno novim pogojem še neprilagojeno poslovanje industrije je povzročilo zmanjšanje povpraševanja po izdelkih naše železarne. Znašli smo se pred problemom zahtevnejšega tržišča, ki je rešljiv le v izboljšanju tehničnih in komercialnih pogojev za pridobivanje naročil. Skrajševanje dobavnih rokov, izboljšanje kvalitete ter urejevanje drugih kupoprodajnih pogojev so postali osnova naše konkurenčnosti. Izvoz, ki je bil v nasprotju s prodajo v celem lanskem letu v stalnem porastu, je postal važna sestavina angažiranja proizvodnih obratov in s tem važen pogoj zaposlitve članov delovne skupnosti. Le z največjimi napori za pridobivanje poslov in z zniževanjem proizvodnih stroškov bo možno letos zadržati akumulativnost podjetja. Zato bo predvsem potrebno:

- izboljšati in dalje utrditi sistem oblikovanja osebnih dohodkov v popolni odvisnosti od poslovno gospodarskega rezultata podjetja;
- z uvedbo notranjih planskih cen in decentraliziranim prikazom proizvodnje poslovnih rezultatov približati vpogled in odločanje pri upravljanju obrata neposrednim ustvarjalcem;
- s strokovno okrepljenimi centralnimi službami bo na podlagi objektivnih analiz in dosežkov konkurentom prilagojenih normativov vzpodbujati osvajanje racionalnejše teh-

nologije in splošnega znižanja materialne poravnosti;

— razširiti bo prizadevnost za izboljšano organizacijo podjetja za usklajeno delo vseh obratov in celotne proizvodno poslovne dejavnosti;

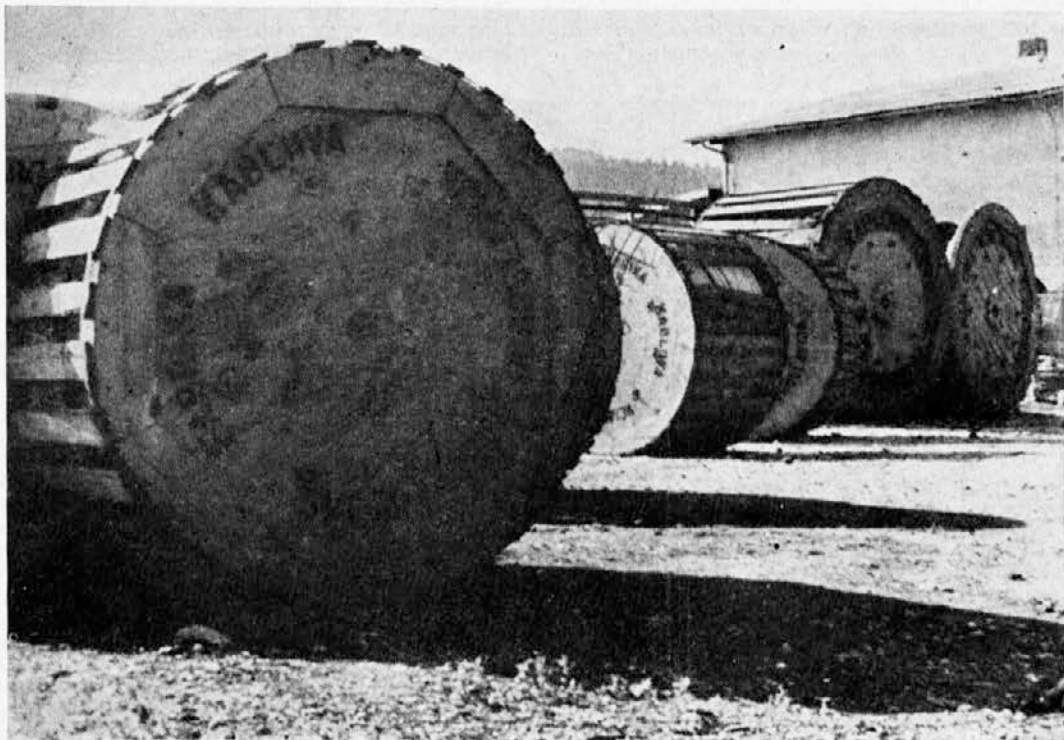
— z izboljšanjem tehnične kondicije bo prilagojevati komercialne pogoje zahtevnosti tržišča doma in v inozemstvu;

— na združenju jugoslovanskih železarn si bomo morali prizadevati za razširjenje skupnih poslov tako na področju oskrbovanja kot prodaje izdelkov. V zvezi s prilagajevanjem programa in tehnološkega postopka se bo morala doseči trdnjša integracijska povezava proizvajalcev plemenitih jekel.

Za finančni rezultat poslovanja počitniškega doma je bilo navedeno, da so lani v našem domu letovali 103 člani naše delovne skupnosti in 246 njihovih družinskih članov. Razen teh je v domu letovalo še 10 upokojenec in 72 tujih gostov. Poleg tega je bilo lani na stroške železarne napotenih v naš počitniški dom na letovanje 110 članov delovne skupnosti. V primerjavi z 1965. letom je lani letovalo v našem počitniškem domu nekoliko manj članov delovne skupnosti. Lansko leto je počitniški dom ustvaril ostanek dohodka v znesku 2.186,60 N din, kar je sicer prvič, odkar dom obstaja, da je svoje poslovanje zaključil s pozitivnim rezultatom.

V obrazložitvi predloga za revalorizacijo sredstev naše železarne je bilo poudarjeno, da je revalorizacija eden izmed ukrepov naše gospodarske in družbene reforme. Namen revalorizacije je v tem, da se vrednost sredstev, ki jih vodimo v poslovnih knjigah, uskladi z njihovimi tržnimi cenami. Spremembe, ki so nastale zadnje čase na področju cen, paritete in tečajnih razlik, so povzročile, da so postale cene osnovnih sredstev nerealne. Razlike, ki so se pokazale med zneski pred revalorizacijo in po njej, so precejšnje in znašajo povprečno 32,13 odst. Za izvedbo revalorizacije sta obstajali dve metodi, in sicer metoda ocenitve in metoda koeficientov. Do katere meje lahko delovne organizacije povečajo ali zmanjšajo tisti del koeficienta, ki presega 1, je bilo predpisano v samem zakonu o revalorizaciji. Če je vrednost sredstev v poslovnih knjigah izkazana nerealno, lahko delavski svet podjetja s posebno obrazložitvijo zmanjša količnik za 20 oz. do 50 odst. tistega predpisanega dela, ki presega 1. Te zakonite osnove smo se v železarni poslužili pri sredstvih jeklarne, termenergetskih obratov in kladivarne.

Pri predlogu dopolnitve pravilnika o delitvi OD je delavski svet razpravljal o predlogu dopolnitve tabele za povečanje obračunske enote, dopolnitve premijskega pravilnika, ocenitve delovnih mest in povečanja števila zapo-

slenih na že obstoječih delovnih mestih. V podjetju je bilo zadnji čas slišati več pripomb, da je premalo OD izplačanih v akontacijah in preveč v obliki gibljivega dela. To in pa dejstvo, da bomo letos predvideni obseg realizacije morali doseči ob istočasnem znižanju cen, je bil tudi razlog za predlog za povečanje vrednosti obračunske enote. Vrednost obračunske enote naj bi se na račun znižanja cen povečala za 2,5 odst., na račun zmanjšanja ostanka gibljivega dela pa za nadaljnjih 2,4 odstotka ali skupno za 4,9 odst. Pri doseženi realizaciji 2.765 din na zaposlenega in mesec bi vrednost obračunske enote po dosedanjem obračunu znašala 144,65 din, po predlogu za povečanje pa bi pri istem znesku realizacije znašala 151,75 din. Premijski pravilnik, ki smo ga v železarni uveljavili v drugi polovici 1965. leta, je med izvajanjem opozoril na nekatere pomanjkljivosti. Največ negotovanja je zaradi prevelikega nihanja izračunanih odstotkov in posledice nihanja proizvodnje in proizvodnih rezultatov. Z namenom da bi to odpravili, je bilo predlagano, da se za izračun premije uvede progresivno regresivna metoda. Bistvo metode je v tem, da pri doseganju pod 100 odst. jemlje nekoliko manj, pri 100 odst. doseganju se izenači z linearnim izračunom, pri presejanju nad 100 odst. pa deluje regresivno. Z uvedbo te metode bi bilo ustrezno tudi dopolniti besedilo 6. in 8. člena premijskega pravilnika, tabelo 6 za obračun izvrševanja pogodbenih obveznosti. V premijskem pravilniku je dalje bila predložena sprememba premijskih kriterijev za nekatera delovna mesta. Pri predlogu ocenitve novih delovnih mest je bilo rečeno, da imamo v podjetju določeno število pripravnikov, ki jim je čas pripravniške dobe že potekel, nimamo pa za njih delovnih mest, zato bi bilo treba oceniti nekatera sicer odprta, vendar neocenjena delovna mesta. Predloga za povečanje števila zaposlenih na že obstoječih delovnih mestih komisija za osebne dohodke ni dokončno oblikovala. Upoštevala je namreč sklep delavskega sveta podjetja, da se lahko ocenijo samo novo odprta delovna mesta. Ker predlagano povišanje ni v skladu z organizacijsko shemo, je bila odločitev o predlogu prepuščena delavskemu svetu podjetja. Komisija prav tako meni, da bi se zaradi sedanje situacije v našem poslovanju v določenem času morala pregledati upravičenost povečanja števila delovnih mest.

Skupščina občine Ravne na Koroškem je naslovila na vsa podjetja priporočilo, da bi tudi letos za potrebe investicij v osnovnem šolstvu prispevala 2 odst. od bruto osebnih dohodkov in za financiranje strokovnega šolstva in šol II. stopnje 1 odst. od sredstev, ki jih v višini 2,5 odst. odvajajo za potrebe izobraževalne dejavnosti članov delovne skupnosti. Sredstva za investicije osnovnega šolstva bi se letos izkoristila za nadaljevanje gradnje osnovne šole v Črni, za dokončanje telovadnice pri osnovni šoli na Prevaljah, za poravnavo zaostalih obveznosti pri gradnji osnovne šole na Rav-

nah in za delna popravila in adaptacije vzgojno varstvenih ustanov na področju naše občine. Predlagani način zbiranja sredstev je bil uveden že pred leti in smo v družbeni sklad za šolstvo za te namene že tudi lani prispevali sredstva v predlagani višini. Predlog je bil predmet razprave že predhodno na upravnem odboru, kjer je bil sprejet sklep, da ga je s priporočilom posredovati v odobritev delavskemu svetu podjetja.

Za predlog pravilnika o izplačevanju nadomestila OD za prvih 30 koledarskih dni nesposobnosti za delo zaradi bolezni je bilo povedano, da je bil predlog predmet razprave med člani delovne skupnosti. Na podlagi predlogov in pripomb, ki so prispele iz obratov, se je prvotni predlog višine nadomestila v posameznih primerih dopolnil. Povečalo se je nadomestilo OD za čas nege obolelega družinskega člana od predlaganih 50 na 80 odst. Do 100 odst. nadomestila OD za čas bolezni so upravičeni tudi delavci, ki bolujejo za poklicnimi boleznimi, ki so posledica dela v naši železarni. Na novo je bilo dodano določilo, da so delavci v primeru nezgode na poti na delo in z dela, če je bila nezgoda ugotovljena od organov prometne milice ali pismenih izjav očitvecev, upravičeni do 80 odst. nadomestila OD, razen v primerih vinjenosti, ko jim za čas nezmožnosti za delo do 30 dni pripada nadomestilo le v višini 60 odst.

V razpravi so člani delavskega sveta podjetja postavili več vprašanj, ki so se nanašala na gradnjo objektov družbenega standarda, porabo amortizacije, ki se formira iz pobrane članarine, delitev ustvarjenih sredstev med sklade in OD, na izplačane OD na račun rednih in izrednih dopustov ter nagrade in končno še na predlog delitve ostanka OD iz lanskega leta. Več pomislekov je bilo izraženih tudi na predlog uvedbe regresivno progresivne metode za obračun premij. Pri razpravi o predlogu pravilnika o nadomestilu OD za čas bolezni do 30 dni pa je bilo izrečenih več kritičnih mnenj in pripomb na račun nujenja zdravstvenih storitev v zdravstvenem domu Ravne na Koroškem. Na postavljena vprašanja so za to odgovorni delavci posredovali članom delavskega sveta podjetja potrebna pojasnila in odgovore. V zvezi s poročili in predlogi, ki so bili predmet razprave, je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Potrdi se poročilo o organizaciji, poteku in izvedbi inventure v naši železarni in odobri:

— knjiženje ugotovljenih viškov osnovnih sredstev gospodarskega značaja v višini 15.784.323 N din v dobro sklado;

— knjiženje ugotovljenih viškov osnovnih sredstev skupne porabe v višini 8.126,43 N din v dobro sklado;

— odpis naslednjih neizterljivih terjatev na področju SFRJ:

a) »Labinka« Labin v znesku 69,47 N din, ki se nanaša na razliko stroškov za tožbo in obračun zamudnih obresti iz preteklih let;

b) »Kovo« Vransko v znesku 3.445,40 N din, ki se nanaša na neizterljiv znesek, ki je ostal, potem ko smo iz konkurzne mase tega podjetja, ki je šlo v likvidacijo, del dolga uspeli izterjati;

c) »Novogradnje« Tržič v znesku 3.150,28 N din, ki se nanaša na neizterljivi znesek, ki je ostal potem, ko smo iz konkurzne mase tega podjetja, ki je šlo v likvidacijo, del dolga uspeli izterjati.

2. Vse ostale terjatve je v letu 1967 izterjati. To velja tako za terjatve na področju SFRJ kakor tudi za one iz zunanjetrgovinskega poslovanja.

3. Knjiženje viškov pri obratnih sredstvih razreda 5 v višini 996.966,16 N din v dobro drugim dohodkom.

4. Knjiženje manjkov pri obratnih sredstvih razreda 5 v višini 982.243,04 N din v breme izrednim stroškom.

5. Odpis in razvrednotenje materiala razreda 3 v znesku 2.011.996,59 N din. Komercialni sektor se zadalži, da stori vse potrebno, da se odpisani material letos ponovno aktivira ali proda.

6. Odprodaja nekurantnega elektromateriala zalag razreda 3 v znesku 114.693,09 N din. Material mora letos odprodati komercialni sektor po tržni ceni, ki jo bo dosegel pri najugodnejšem kupecu.

7. Osvoji se poročilo o poteku, organizaciji in rezultatu inventure počitniškega doma v Portorožu in odobri:

a) da se ugotovljeni viški pri osnovnih sredstvih skupne porabe, ki so last železarne, in katerih:

	N din
— osnova za amortizacija znaša	8.126,43
— odpisani del	762,38
— sedanja vrednost	7.364,05

knjižijo v dobro sklado železarne;

b) da se ugotovljeni manjko pri osnovnih sredstvih, ki so last počitniškega doma, v znesku 87,22 N din, knjiži v breme sklada doma;

c) da se ugotovljeni viški v znesku 1.047,14 N din pri drobnem inventarju knjižijo v dobro drugim dohodkom, manjki v znesku 513,46 N din pa v breme izrednim stroškom;

d) da se preknjiži znesek 240,40 N din, ki izvira od viška embalaže, s konta embalaže na druge dohodke;

e) da se odpise zastarela terjatev v višini 104 N din iz konta 137 na izredne stroške.

8. Potrdi se elaborat o revalorizaciji osnovnih sredstev in skupne porabe naše železarne v letu 1966. V smislu 15. člena zakona o revalorizaciji se odobri:

— da se v smislu 1. odst. 10. člena zakona o revalorizaciji zniža revalorizacijski koeficient za 20 odst. onega dela, ki presega 1 za sredstva kladivarne;

— da se v smislu 4. odst. 10. člena zakona o revalorizaciji zniža revalorizacijski koeficient za 50 odst. onega dela, ki presega 1 za sredstva jeklarne in termoelektričnih obratov.

9. Odobri se, da naša železarna pristojni službi družbenega knjigovodstva dostavi vlogo, da se nam podaljša rok za predložitev zaključnega računa za leto 1966 do 28. februarja 1967.

10. Odobri se, da se v pravilniku o delitvi OD izvršijo naslednje dopolnitve:

— odobri se povečanje vrednosti obračunske enote. Do vrednosti 5000 N din realizacije na zaposlenega vrednost enote ostane 0,0234 din, za vsake 100 N din realizacije nad tem zneskom pa se vrednost obračunske enote poviša od sedanjih 0,01 na 0,0125 N din;

— za obračun premij se osvoji progresivno regresivna metoda. Temu ustrezno se dopolni besedilo 6. in 8. člena premijskega pravilnika in tabela 6 za obračun izvrševanja pogodbenih obveznosti;

— odobri se sprememba premijskih kriterijev za delovna mesta št. 49, 60, 153, 168, 180, 251, 302, 305, 170, 65, 203/a, 295, 303, 306, 307, 319, 575, 2, 5, 608, 625, 641, 613.

Vse odobrene dopolnitve veljajo in se uporabljajo od 1. januarja 1967 dalje.

Zima na Češko-moravskem višavju

— Odobrijo se ocenitve delovnih mest, in sicer:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
207	tehnol. norm. grupe ind. proizv.	1	SS	10	545	—	p	—	545
541	metalurg za topil.	1	VS	8	695	—	p	p	695
544	met. za plast. pred. jekla	2	VS	8	695	—	p	—	695
548	razisk. za ognj. grad.	1	VS	6	695	—	p	—	655
565	vodja defekt. labor.	1	VS	6	655	—	p	—	655
566	metalograf	1	SS	10	520	—	p	—	520
567	tehnika za dilat.	1	SS	8	460	—	28	—	488
592	raziskovalec II.	1	VS	4	630	—	p	—	630
363	pomoč. statika	1	SS	8	435	—	N	—	435
355	pom. konstr. za energ. napr. in ind. peč	1	SS	4	360	—	N	—	360
558	administrator	1	NSS	II	—	—	—	—	—
220	tehnolog-normirec	1	SS	10	525	—	p	—	525
785	daktilograf II.	1	NSS	II	—	—	—	—	—
573	delovodja labor. kalil.	1	SS	10	525	—	p	—	525

— Na delovnih mestih št. 568, 544 in 557 se odobri povečanje števila zaposlenih od sedanjih 1 na 2 zaposlena;

— ocenitev novih delovnih mest in povečanje števila zaposlenih na že obstoječih delovnih mestih velja od 1. marca 1967 dalje.

11. Odobri se, da naša železarna za nadaljevanje financiranja in izvajanja investicij v šolstvu v občini Ravne na Koroškem v letu 1967 v družbeni sklad za šolstvo prispeva 2 % od bruto osebnih dohodkov, kar ob upoštevanju planirane višine bruto osebnih dohodkov znaša 110 milijonov S din.

Tako izračunani znesek plačamo, ne da kasneje izvršimo obračun in nakažemo še razliko med planiranimi in dejansko realiziranimi OD v letošnjem letu.

Prispevek nakažemo družbenemu skladu za šolstvo občine Ravne na Koroškem za vse svoje zaposlene. Obračun prispevka ostalim občinskim skupščinam na število v naši železarni zaposlenih, ki imajo stalno bivališče na njihovem območju, opravi družbeni sklad za šolstvo občine Ravne na Koroškem na podlagi njihovega medsebojnega sporazuma.

12. Odobri se, da naša železarna letos v družbeni sklad za šolstvo občine Ravne na Koroškem za potrebe strokovnega izobraževanja na strokovnih in ostalih šolah II. stopnje prispeva 1 % od sredstev, ki jih odvajamo za potrebe izobraževanja. Prispevek plačujemo do 30. junija 1967. Če zakon o financiranju strokovnega izobraževanja do tega časa še ne bo stopil v veljavo ali sicer ne bo na drug način urejeno financiranje strokovnega izobraževanja, se plačilo prispevka dovoli do 31. decembra 1967.

13. Zaradi hujših kršitev delovnih dolžnosti se izključita iz naše železarne tov. Albin Kotnik, zaposlen v livarni, in tov. Franc Pravdič, zaposlen v topilnici.

14. Odobri se, da naša železarna v smislu predpisov o deviznem poslovanju poljski tvrdki Stalexport Katowice prizna bonifikacijo v znesku 465,36 \$. Znesek se nanaša na dodatne stroške žarjenja materiala, ki smo ga dobavili temu podjetju.

15. Osvoji se obvezna razlaga sklepa o pogojih prodaje stanovanj, ki so bila zgrajena s sredstvi naše železarne, in se glasi:

— stanovanja, ki so predmet prodaje, se ne smejo prodajati ceneje, kot znaša njihova valorizirana vrednost;

— prenosne pristojbine in stroške plača vsak kupec iz svojih sredstev;

— stroške za nabavo izvelečkov iz katastra zemljišč ter potrebne izmere zemljišča krije naša železarna;

— naša železarna ne bo zahtevala od kupcev stanovanj odškodnine za uživanje pripadajočega funkcionalnega in stavbnega zemljišča;

— naša železarna prevzame vse dolgoročne kreditne obveznosti banke, ki obremenjujejo razpisana stanovanja in vrši službo odplačil. Tako kupijo kupci stanovanjske hiše in stanovanja brez bremen. Za to potrebno soglasje pri kreditni banki Celje izposluje gospodarsko računski sektor podjetja.

16. Sprejme in potrdi se zaključni račun počitniškega doma Portorož za leto 1966.

17. Potrdi se poslovno poročilo o poslovanju železarne v letu 1966 vključno z zaključki za izboljšanje poslovanja ter ugotovljenim finančnim rezultatom.

18. Odobri se, da se ugotovljeni ostanek dohodka, ki ostane na razpolago podjetju v znesku 32.752.189,51 N din, razdeli na:

	N din
1. poslovni sklad v znesku	25.812.352,18
2. sklad skupne porabe v znesku	6.939.837,33

19. Ostanek OD iz lanskega leta v znesku 2.142.143,21 N din se izplača v enkratnem znesku 1. aprila 1967. Do izplačila ostanka OD so upravičeni vsi, ki so bili lani zaposleni v železarni vključno zaposleni v počitniškem domu Portorož.

20. Za izračun pripadajočega zneska ostanka OD se upoštevajo povprečno doseženi OD posameznika lanske leto. Za izračun se upoštevajo OD, doseženi z vrednostjo obračunske enote, dodatkom za stalnost, dodatkom za podaljšani delovni čas, nočno in popoldansko delo, nadomestilo za državne praznike ter redne in izredne dopuste in premije.

21. Potrdi se plan splošnih izdatkov, namenjenih za neinvesticijske izdatke v letu 1967 v skupnem znesku 620.000 N din po postavkah, navedenih v predlogu.

22. Odobri se, da naša železarna pristopi v članstvo Privredne banke v Beogradu in vplača obvezni delež v višini 19 milijonov S din.

23. Odobri se, da naša železarna lahko vroči sredstva iz poslovnega sklada in 20 % deleža rezervnega sklada ustrežni banki, pri kateri bomo uspeli doseči najugodnejše pogoje.

24. Z namenom da povečamo sredstva, potrebna za izgradnjo objektov družbenega standarda, vročimo ustrežni banki tudi sredstva, namenjena letos za gradnjo objektov družbenega standarda.

25. Z veljavnostjo od 1. marca 1967 dalje je bil sprejet pravilnik o izplačevanju nadomestila OD za prvih 30 koledarskih dni nesposobnosti za delo zaradi bolezni z dopolnitvijo, da se v celoti črta besedilo 10. člena, medtem ko ostane besedilo ostalih členov nespremenjeno.

—et

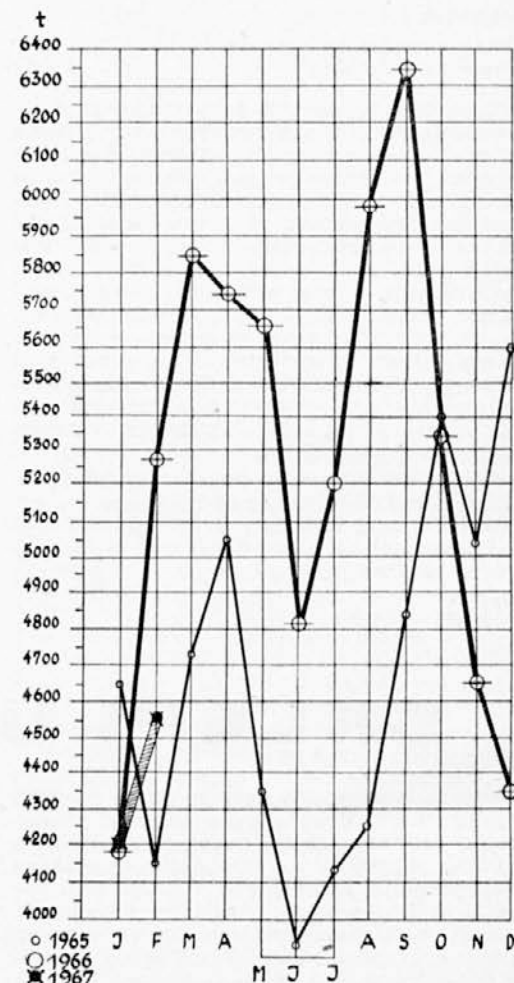
Prodaja naših proizvodov in trenutno stanje poslovanja

Pri plasmaju naših proizvodov je nastala po reformi popolnoma drugačna situacija. Tako imenovano letno sklepanje pogodb je samo po sebi odpadlo. Preteklih 20 let smo bili vseskozi navajeni, da smo ob koncu vsakega leta razprodali vso proizvodnjo prihodnjega leta in vse leto so nas naročniki oblegali, naj jim damo več proizvodov, kot smo jih sploh bili v stanju izdelati. Tega sedaj ni več in razmere so ravno obratne. Industrija v SFRJ pa tudi grosisti niso mogli vnaprej zaključiti vsega, kar bodo v letu 1967 rabili. Vrsto jekel, ki jih mi delamo, je industrija uvozila. Razen tega pa je industrija imela in še ima velike, in to prekomerne zaloge jekel, tako da odlašajo z naročanjem pri nas. Kot eklatanten primer navajam podjetje C. Z., ki ima po perspektivnem planu potrebo v letu 1967 ca. 12.000 t valjanih in kovanih jekel, pri nas so pa za letos naročili le par sto ton z motivacijo, da imajo vse ostalo še na zalogi.

Dodatno znižujejo zaloge še grosisti, kar nam povzroča nadaljnje težave s prodajo naših proizvodov.

Reforma je sicer regulirala cene našim proizvodom, tako da so po reformi jekla dražja v povprečju za 36 %, orodja pa smo morali znižati za 5 %, čeprav to ni bilo logično.

Največjo razliko med domačimi in uvoznimi cenami imamo pri pnevmatskih strojih, tako da stane uvožen stroj 100 % ali več kot doma izdelan stroj istega tipa, enakega učinka in

kvalitete. Tu smo seveda prišli do absurda. Cena naših jekel je enaka ali do 20 % nižja od uvoženih čeških jekel. Kljub temu pa ta jekla še vedno uvažajo, ker jih k temu navaja sedanji režim uvoza. Pri vsem tem pa kupci pritiskajo na nas za znižanje sedaj veljavnih plafoniranih cen. Znižali smo že cene vrsti naših jekel v kovani in liti izvedbi. Ko smo pa pred kratkim prosili zvezni urad za cene za regulacijo in paritetno uskladitev cen za naše pnevmatske stroje, pa so od nas zahtevali tolikšno in tako obširno dokumentacijo, da bo trajalo reševanje par mesecev.

V taki situaciji in v zoženih potrebah po naših proizvodih v državi moramo našo robo plasirati v tri smeri, in to:

- a) v prodajo na področju SFRJ,
- b) v redni izvoz na konvertibilno in klirinško področje in
- c) v menjavo z državami SEV.

Vse navedene tri akcije so v stalnem teku in bodo potekale prek vsega leta.

Situacija prodaje in zasedenosti na dan 1. marca 1967 je sledeča:

Kovačnica	
Pogodb za SFRJ specificiranih	3.341 t
pogodb za SFRJ okvirnih	2.816 t
skupaj	6.157 t
Pogodb za izvoz	361 t
celokupno	6.518 t
Valjarna	
SFRJ	
specificiranih pogodb	7.467 t
okvirnih pogodb	9.345 t
skupaj	16.812 t
Pogodb za izvoz	2.509 t
menjava z ZSSR	3.000 t
	22.321 t

Livarna	
SFRJ	
specificirano	4.200 t
izvoz	364 t
	4.564 t
Vzmetarna	
zaključeno	2.236 t
Pnevmatsko orodje in monoblok	
zaključeno	154 t
Jeklovlek	
fiksno specificirano in okvirno	
specificirano skupaj	406,8 t

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je zasedenost z naročili zelo različna in to od enega do devet mesecev vnaprej. Zato ni treba biti pesimist, vendar pa tudi preveliki optimisti ne smemo biti. Izredno moramo povečati poslovno do naših kupcev, ki jih moramo mi obiskovati v njihovih podjetjih, jim ugoditi vse, kar moremo glede rokov dobav, držati moramo kvaliteto in ceno prilagoditi — če bo potrebno tudi navzdol. V prodajni politiki moramo vse bolj iskati možnost izdelave serij, raziskavo tržišča pa razširiti in angažirati tudi ustanove, ki so sposobne nuditi tozadevno sodelovanje. Uvesti moramo tudi linearno programiranje, v terminski službi bo potrebno vpeljati metodo PERT.

Kar se tiče izvoza, se moramo zavedati, da je izvoz na konvertibilno področje zelo važen. Čeprav za leto 1967 še nimamo posebne pogodbe od jugoslovanske banke za zunanjo trgovino o obveznem izvozu na konvertibilno področje, bo do tega slej ali prej prišlo, ker

če ne bomo na zahod izvažali, tudi ustvarjenih deviz ne bo in NB ne bo imela disponibilnosti in potem nam ves novi režim LB ne more pomagati.

Imamo planiranih 900.000 \$ izvoza na konvertibilno področje, to se pravi, mesečno moramo izvoziti za 75.000 \$. V januarju smo izvoz presegli in ostvarili 79.001 \$ izvoza na konvertibilno področje, v februarju pa smo na to področje izvozili za 83.574 \$ naše robe. Zahteve izvoza glede kvalitete so vrhunsko zaostrene. Sedaj se zaostrojuje še termini. Naši kupci zahtevajo robo že v par tednih po naročilu in zato delamo kovane palice že na zalogo, da bomo sposobni držati superkratke dobavne roke!

Kar se pa tiče cen na konvertibilnem področju, smo v zelo neenakem položaju s proizvajalci zahodnih držav. Premostiti moramo bariere carin in prometnega davka ter dolgih transportnih poti, tako da so izvozne cene naših proizvodov povprečno za 30 % nižje od naših domicilnih prodajnih cen. Če vzamemo, da znaša celotni izvoz 10 % naše blagovne proizvodnje, od tega pa je 4 % na konvertibilno in 6 % na vzhodnoevropsko in ostala področja, potem lahko trdimo, da 4 % naše blagovne proizvodnje z omenjenimi znižanji niso bistveni za finančni uspeh naše železarnice, posebno če vzamemo, da so nas ravno zahodni kupci navadili najkvalitetnejšega dela, kar predstavlja tudi določen kapital.

Seveda bomo pa morali eliminirati na minimum slabosti, kot so reklamacije in slabo izvrševanje dobavnih rokov.

Kar se tiče integracijskih posegov med železarnami, postaja ta stvar vse bolj pereča.

Zato smo se med železarnami plemenitih jekel že dogovorili, da bomo do 15. marca 1967 izdelali konkretne predloge za koordinacijo delitve programa v valjarnah in koordiniranem ali skupnem izvozu na tuja tržišča.

Obe navedeni akciji sta usmerjeni k čimboljšemu izkoriščanju obstoječih kapacitet in boljšemu komercialnemu uspehu ob enotnem nastopu na tržiščih.

Naša akcija je preko UJŽ usmerjena tudi v smer nepotrebne in za nas škodljivega uvoza jekel v SFRJ.

Na zmanjšan uvoz plemenitih jekel pa bomo vplivali tudi sami, če bomo kupce zadovoljevali s kvalitetnimi in pravočasnimi dobavami. Iz diagrama odpreme naše robe v januarju in februarju pa vidimo, da z uspehi dela ne moremo biti zadovoljni. V špediciji je zaradi nekompletiranih pošilk ostalo konec februarja še 338 t neodpremljene robe. Tako poslovanje dela naše kupce nezadovoljuje.

Realizacija v obeh prvih mesecih bi morala biti po planu 5 milijard S din, te pa nismo dosegli in je manjša v obeh mesecih za ca. 1,3 milijarde S din. Jasno je, da bodo temu primerni tudi osebni prejemki.

Mogoče bo kdo dejal: 15. marca bomo prejeli redne prejemke, 1. aprila bomo prejeli naenkrat ves višek OD za preteklo leto, 15. aprila pa redne OD za marec. Kaj bo pa 15. maja 1967?

Če se situacija ne popravi in če se bo kriza še zaostrovala, potem moramo za delo v letu 1967 računati z manjšimi prejemki kot dosedaj. Vsi si bomo morali prizadevati, da bi izdelali naročeno robo kvalitetno in v roku!

F. B.

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

Meseca februarja je upravni odbor na vseh sejah razpravljal izključno o poslovnih problemih železarnice in materialu, ki je bil nato predmet razprave na zasedanjih delavskega sveta podjetja. Za razpravo o zaključnem poročilu za lansko leto in razdelitev sredstev je bila sklicana razširjena seja, kateri so poleg članov upravnega odbora prisostvovali še vodje sektorjev in šefi sklopov obratov. Na seji je razen podatkov o našem poslovanju, kvaliteti, izmečku ter problemih prodaje in dolžnikov tekla razprava tudi o načinu ugotavljanja realizacije in obravnavanje internih uslug. Načrt je bil tudi predlog o formiranju rezervnega sklada OD, s katerim bi poskušali nekoliko ublažiti nihanje izplačil v posameznih mesecih. Dalj časa pa se je upravni odbor zadržal na doseženem finančnem rezultatu, razdelitvi razpoložljivih sredstev na sklade ter naših obveznostih, ki jih moramo pokriti iz sredstev poslovanja lanskega leta. Z namenom da bi razpoložljiva sredstva povečali, je prevladalo mnenje, da bi del razpoložljivih sredstev iz sklada skupne porabe in poslovnega sklada vročili bančnemu zavodu, pri katerem bi dosegli najugodnejše pogoje. Banke so namreč pripravljene, da nam znesek vročenih sredstev povečajo za 50 % in v obliki kredita dajo na razpolago. To velja tudi za sredstva, namenjena za gradnjo objektov družbenega standarda, vtem ko nam bi sredstva, ki bi jih izdvojili za dolgoročne kredite za individualno gradnjo stanovanj, bili pripravljeni povečati le za 25 %. Razprava je tekla tudi o višini amortizacije in naših predvidenih potrebah v letošnjem letu. Načrt pa je bil tudi za nas zelo aktualen problem obratnih sredstev. Naša obratna sredstva ne zadovoljujejo zahtev našega poslovanja. Zato smo se doslej posluževali kratkoročnih kreditov v znesku nekaj nad 2 milijardi S din. Na vidiku pa so novi restriktivski ukrepi, po katerih naj bi se krediti znižali za 12,5 %. Pogoj za kreditno sposobnost neke delovne organizacije so zadostna višina obratnih sredstev in znižanje dolžnikov. Ukrep znižanja kreditov pa lahko našo poslovno sposobnost poslabša. Zato bo v podjetju storiti potrebne ukrepe, da se na normalne meje in potrebe znižajo zaloge materiala 3 in 5 ob istočasnem upoštevanju, da bomo morali zaradi doseganja večje poslovnosti in izpolnjevanja dobavnih rokov povečati

zaloge nekaterim našim izdelkom materiala razreda 6. Upravni odbor je razpravljal še o predlogu neinvesticijskih izdatkov. Ugotovilo je, da so zahteve večje, kot imamo za to na razpolago sredstev, zato je moral zahteve prilagoditi našim možnostim.

Na zadnji seji, ki je bila že po tem, ko je delavski svet potrdil zaključni račun, pa je upravni odbor kritično ocenil razpravo na delavskem svetu ob sprejemanju zaključnega računa. Celotna razprava okrog zaključnega računa se je dejansko omejila le na predlog razdelitve ostanka OD iz lanskega leta in vprašanje, ali naj se ostanek izplača enkrat ali v trikratnih presledkih, kot je bilo predlagano. Nihče pa ni razpravljalo o ostalem delu poročila, v katerem so bili tudi podatki, ki zahtevajo in zaslužijo več pozornosti in obravnave. Nihče ni spregovoril o sredstvih, ki nam po zaključnem računu ostanejo na razpolago, niti o njihovem predlogu za razdelitev na posamezne sklade in naše obveznosti, ki jih imamo v letošnjem letu. Po mnenju upravnega odbora za formiranje in vodenje poslovne politike ni dovolj, da samo razpravljamo o delitvi OD, temveč da se predvsem razpravlja o našem poslovanju in predlogih za izboljšanje. Le z dobrim poslovanjem bomo lahko dosegli zadovoljive poslovne rezultate in s tem tudi ustvarili delež, ki nam pripada v obliki OD. Samo razprava o delitvi OD, ne da se istočasno dogovorimo tudi o pogojih dela in izboljšanju poslovanja, pa seveda ne more dobiti zaželenih rezultatov, niti ne more služiti kot osnova za formiranje in vodenje poslovne politike podjetja.

Poleg razprave o zaključnem računu je upravni odbor obravnaval še inventuro in inventurne razlike, razpravljal o predlogu pravičnika o izplačevanju nadomestila OD za bolezen ali nego družinskega člana in priporočilo občinske skupščine za prispevek v družbeni sklad za šolstvo za nadaljevanje investicij v osnovnem šolstvu in financiranje strokovnega šolstva in šol II. stopnje. Razen tega pa je razpravljalo še o nekaterih drugih zadevah iz ostalih področij, iz katerih je sprejel vrsto sklepov.

— Na predlog TO sindikata, da je za letošnjo sezono za letovanje v našem počitniškem domu določiti ceno dnevnega penziona in ostale kriterije, je upravni odbor odločil, da se v

letošnji sezoni v našem počitniškem domu določijo naslednje cene dnevnega penziona:

	V pred-sezoni N din	V času sezone N din	Po sezoni N din
Za člane delovne skupnosti in njihove druž. člane, ki niso zaposleni	18,00	20,00	18,00
Za druž. člane, ki so zaposleni v drugih podjetjih	26,00	28,00	26,00
Za ostale goste iz SFRJ	30,00	32,00	30,00
Za goste iz inozemstva	34,00	40,00	34,00

— V ceni dnevnega penziona je pri članih delovne skupnosti in njihovih družinskih članih, ki niso zaposleni, že vračunana turistična taksa, vtem ko se za ostale kategorije gostov določena cena dnevnega penziona poveča še za znesek turistične takse.

— Za čas pred sezono se šteje čas do 15. junija, za čas sezone od 16. junija do 15. septembra, za čas po sezoni pa od 15. septembra dalje.

— Člani naše delovne skupnosti, ki bodo na podlagi zamenjave letovali v počitniških domovih železarn Jesenice in Store, plačajo dnevni penzion po ceni, ki bo določena v teh domovih. Zaposleni v ostalih dveh slovenskih železarnah, ki bodo na podlagi zamenjav letovali v našem počitniškem domu, pa plačajo dnevni penzion po ceni, ki je določena pri nas.

— Za kritje stroškov proslave dneva žena za zaposlene v naši železarni, je bila iz sredstev, s katerimi razpolaga upravni odbor, odobrena enkratna dotacija v znesku 1000 N din.

— Na predlog, da bi se letos povišal dodatek za letni dopust za otroke, za katere starši niso upravičeni do otroškega dodatka, od sedanjih 50 na 100 %, je bilo odločeno, da naj vodstvo splošnega sektorja ugotovi število teh otrok in višino zneska, ki bi ga na ta račun bilo treba izplačati, nakar se bo o predlogu ponovno razpravljalo.

— O obravnavi vloge izobraževalnega centra Ravne na Koroškem, da bi naša železarna vplačilo 2 % prispevka v družbeni sklad za

Slikovite luže

šolstvo za potrebe investicij v šolstvu vezala na pogoj, da mora družbeni sklad za šolstvo izobraževalnemu centru iz letos zbranih sredstev za izgradnjo skladišča in kovačnice odstopiti 130.000 N din, je bil upravni odbor mnenja, da plačila našega prispevka ni mogoče vezati na ta pogoj, ker tudi druge delovne organizacije plačujejo sredstva, ne da za to postavljajo svoje dodatne zahteve. Sredstva za njihove potrebe bi tako naša železarna lahko prispevala iz sredstev, ki nam ostanejo na razpolago po zaključnem računu iz lanskega leta. Ker pa ta ob času razprave še niso bila znana, upravni odbor o tem ni mogel razpravljati. Zato je bilo sklenjeno, da bo razprava o predlogu pozneje, da pa je pred tem z vodstvom izobraževalnega centra rešiti vprašanje načina nadaljnjega izobraževanja za potrebe naše železarne.

Na predlog uprave podjetja ali posameznih sektorjev je upravni odbor odobril službena potovanja v inozemstvo, in sicer:

— Maksu Viterniku 4-dnevno potovanje v Avstrijo in Švico;

— Branku Spragarju 7 in pol dnevno potovanje na Poljsko in 1-dnevno potovanje v Trst — Italija;

— že odobreno službeno potovanje inž. Božu Cimermanu v Zahodno Nemčijo se je podaljšalo od prvotno odobrenih 7 na 11 dni;

— tov. Antonu Radušniku 1-dnevno službeno potovanje v Avstrijo;

— inž. Milanu Dobovišku 7-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo.

Potrjen je bil predlog kadrovskega oddelka, da je za prevoze na delo in z dela z avtobusi uvesti dnevne vozovnice. Stroški prevoza se plačujejo vsak mesec samo za dejansko število opravljenih dni. Delavci, ki bodo bolni in bodo klicani na zdravniške preglede, stanujejo pa izven območja Raven, si za vsak primer posebej nabavijo vozne karte, ki jih na relaciji do 15 km predložijo v izplačilo našemu oddelku za socialno zavarovanje in gredo v breme naše železarne, za relacijo nad 15 km pa prvotni stroški bremenijo zavod za socialno zavarovanje.

Ob obravnavi vloge pri nas zaposlenih, ki so kot izredni slušatelji vpisani na raznih srednjih šolah, da bi se jim za pripravo in zahtevano diplomsko delo odobrilo dodatno število dni izredno plačanega dopusta, je upravni odbor ugotovil, da se jim izredno plačani dopust nad številom dni, določenih za te namene v pravilniku o medsebojnih delovnih razmerjih, ne more odobriti. Ker pa zaradi uvedenega načina priprave in zagovora diplomskega dela sedaj določeno število dni za te potrebe ne zadostuje, je bilo sklenjeno, da je predlagati ustrezno dopolnitev pravilnika o medsebojnih delovnih razmerjih.

Prošnja Vinka Glazerja je bila ugodno rešena in odobreno, da se mu naknadno izplača

pripadajoči regres za neizkoriščen dopust v lanskem letu, ker tega, ker je že od meseca marca lani bolan, ni mogel izkoristiti.

Na podlagi rezultatov preizkusa znanja delavcev, zaposlenih na administrativnih in ostalih delovnih mestih, je kadrovski oddelk delavkam, ki na preizkusu niso dosegle zadovoljivega rezultata, izdal odločbo o premestitvi na druga ustrezna delovna mesta. Zoper tako odločitev pa so nekatere delavke vložile pritožbo. Po obravnavi pritožb in ob upoštevanju doseženih rezultatov preizkusa znanja je upravni odbor kot za to pristojen organ odločil, da se:

— pritožbe Vere Gradišnik, Jožice Breznik in Marije Blatnik kot neosnovane zavrnejo.

— Pritožba Hilde Cesnik zoper premestitev na drugo delovno mesto se zavrne. Ugodi pa se njenemu ugovoru zoper premestitev v komunalni oddelk, zato se prvotno izdana odločba spremeni tako, da se jo premesti znotraj mehanske obdelovalnice na drugo delovno mesto, ki bo ustrezalo njeni delovni in strokovni sposobnosti.

— Pritožba Elizabete Urnaut o premestitvi na drugo delovno mesto se zavrne. Če na sporažumno premestitev na drugo delovno mesto, ki bi ustrezalo njeni delovni in strokovni sposobnosti, ne pristane, se izvrši ponoven preizkus njenega znanja. Rezultat drugega preizkusa znanja, če bo moral biti opravljen, je osnova za nadaljnji postopek in ukrepanje.

Pri svoji odločitvi je upravni odbor izhajal s stališča, da je bil preizkus znanja opravljen z namenom, da se izboljša kvalifikacijski sestav in poslovna sposobnost delavcev, zaposlenih na delovnih mestih s stalno oceno. Ugovori nekaterih prizadetih, da na sedanjih delovnih mestih ne potrebujejo znanja strojepisja ali pravilne uporabe slovenščine, po mnenju upravnega odbora niso sprejemljivi, ker ne gre za priučene delavce, temveč za delavce na delovnih mestih s stalno oceno, ki morajo biti usposobljeni za vsa administrativna dela.

Z namenom, da se izpopolni v znanju angleškega jezika, ki je potreben za opravljanje delovnih nalog in zadolžitev, je bila tov. Ivani Klančnik odobrena 3-mesečna neplačana odsotnost iz podjetja. Poleg neplačane odsotnosti ji je na stroške železarne bilo odobreno plačilo potnih stroškov za potovanje v Anglijo in njen povratek v domovino.

Prošnji Ludvika Arceta, da bi se ga oprostilo vračila štipendije za njegovega sina Viktorja, s katerim je bila zaradi slabih učnih uspehov po zaključku prvega polletja šolskega leta 1966/67 prekinjena pogodba o štipendiji, je bilo ob upoštevanju njegovih družinskih in ostalih razmer ugodeno.

Upravni odbor pa je zavrnil prošnjo Jožeta Rusa, da bi se ga oprostilo vračila štipendije, ki jo je prejemal njegov sin Dušan na dveletni šoli za priučevanje, s katerim je bila pogodba o štipendiji zaradi slabih učnih uspehov prekinjena.

Na predlog komisije za kadre in delovna razmerja se je tov. Bronislavu Gajšku odobrilo plačilo stroškov seminarja iz gospodarske statistike in plačilo prevoznih stroškov brez povračila dnevnice.

Za opravljanje obveznih laboratorijskih vaj, ki jih mora kot izredni slušatelj opraviti na TSS elektro stroke v Mariboru, je bilo tov. Janku Toreju, zaposlenemu v elektro remontu, odobreno 14 dni izrednega plačanega dopusta.

Ugodeno je bilo prošnji aktivna ZMS, da bi jim naša železarna materialno pomagala pri ureditvi klubskih prostorov in sklenjeno, da se jim dodeli na razpolago potrebna količina stare, za nas neuporabne opeke. Opeka jim bo dodeljena pod pogojem, da bo v železarni na razpolago, in da imajo za postavitev barake in ureditev prostorov potrebno gradbeno dovoljenje.

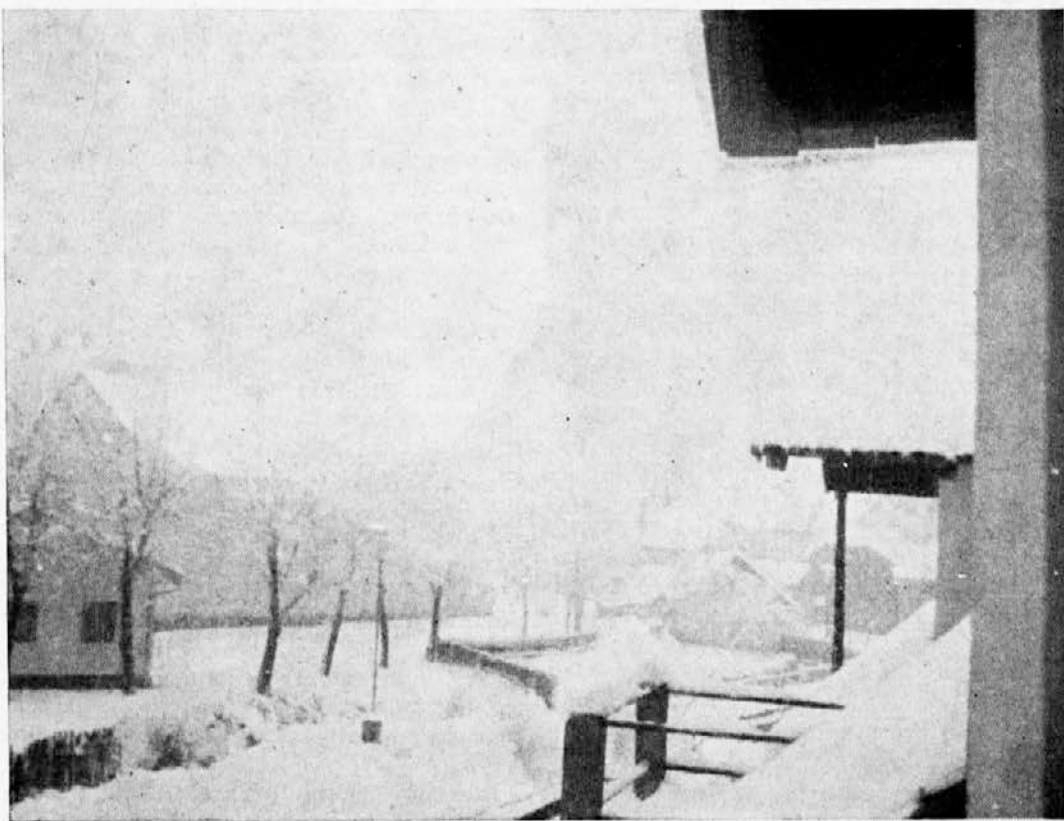
Prošnja v železarni zaposlenih, ki obiskujejo 3-letno poklicno šolo za doseg kvalifikacije, da bi železarna v celoti krila stroške njihovega šolanja in jih oprostila plačila delnega prispevka v znesku 2500 S din mesečno, je bila odklonjena. Odklonilno stališče je upravni odbor sprejel zato, ker so stroški izobraževanja precej visoki, in ker morajo tudi ostali zaposleni, ki obiskujejo poklicne šole za doseg stopnje kvalifikacije ali strokovne izobrazbe, prispevati del sredstev za kritje stroškov.

Zahtevi v železarni zaposlenega Alojza Skornška za povračilo odškodnine škode, ki je nastala na njegovih osebnih sredstvih na delu v podjetju, je bilo ugodeno in odloženo, da se mu povrne znesek 28.000 S din. Škoda na njegovih osebnih sredstvih je nastala kot posledica razlite solne kisline pred centralnim skladiščem.

Upravni odbor je razen tega obravnaval še razne ostale prošnje, ki so se nanašale na odobritev izrednih plačan in neplačan dopustov, finančne podpore in dotacije. O načinu rešitve upravnega odbora pa so bili vsi prosilci pisмено obveščeni.

-et

Ženske smatrajo zakon kot komedijo, ki se začne s svatbo, moški kot tragedijo, ki se konča s smrtjo.

Ravenska razglednica

Foto: J. Sater

Zaposlovanje — še en problem več

V naši občini že čutimo brezposelnost. Ostri ukrepi gospodarske reforme pa lahko število brezposelnih še povečajo. Do sedaj je bila industrija glavni vir zaposlovanja. Le malo ljudi je našlo zaposlitev v obrti, ker je obrt v naši občini zelo slabo razvita. Vzrokov za to je več. Med njimi so vsekakor nestimulativna davčna politika v preteklosti, premajhna angažiranost pristojnih činiteljev v občini in nerazumevanje do obrti. Tudi struktura industrije ni najbolj ugodna. Bili smo vajeni zajemati samo z veliko žlico s čim manj truda. Zato se pristojni niso preveč zanimali in nudili pomoči, kar je bil razlog za likvidacijo posameznih delavnic in dejavnosti.

Želimo, da bi Ravne postale turistični kraj, vendar je za to še zelo malo narejenega, kar je, je na področju gostinstva, a to je samo ena veja turizma. Ostale veje so suhe. Verjetno pa je gostinstvo zopet tisto, ki prinaša največji dohodek, zato je največje razumevanje za gostinstvo. Trgovina počasi napreduje, vendar brez večje konkurenčnosti.

Na področju terciarne dejavnosti bo v občini potrebno zaorati zapuščeno ledino. Ne nameravam obširneje razpravljati o tem problemu, ker bi mi kaj hitro kdo zabrusil, da se spuščam v zadeve, ki so v njegovi pristojnosti, posebno še v času gospodarske in družbene reforme, ko želimo čim bolj opredeliti pristojnosti in zaostri odgovornost posameznika v gospodarskih organizacijah. Tu se je že začelo, na drugih področjih še ni občutiti večjih premikov, razen premikov na gospodarski organizaciji. V delovnih organizacijah nimamo in ne moremo koga bremeniti za neuspešno poslovanje in da bi nam pokril deficit. Tudi tu moram končati, zato raje obravnavajmo vedno večji pritisk nezaposlenih na železarno Ravne.

Ugotavljamo, da velikemu številu delavcev, ki iščejo zaposlitve, med njimi tudi dosti zaposlenim delavcem v železarni, ni dovolj poznana organizacija našega podjetja, saj so trdno prepričani, da lahko kadrovske oddelke ne glede na razmere in potrebe, ki so v posameznih proizvodnih obratih in centralnih službah, neomejeno sprejema nove delavce na delo. Vedeti moramo, da je kadrovske oddelke le člen delovne skupnosti železarne, ki opravlja svojo dejavnost tako, kot to narekuje potrebe in razmere v podjetju, ter izvršuje sklepe posameznih organov delavskega samoupravljanja, med njimi tudi komisije za kadre in delovna razmerja, poleg tega pa skrbi v mejah svojih pristojnosti za pravilno izvajanje zakonodaje na področju dela.

Zaposlovanje že postaja problem, ne samo na območju občine Ravne na Koroškem, temveč je vedno več brezposelnosti tudi na drugih območjih, zato je ta problem že bil obravnavan na raznih forumih po republikah in celo na zvezi, vendar konkretnih rešitev še ni. Popolnoma razumljivo je, da industrija ne bo v celoti mogla vplivati na zmanjšanje brezposelnosti, treba bo iskati druge oblike dejavnosti zunaj industrije.

Poskrbeti bo treba, da prvo zaposlimo že zaposlene. S polno in pravilno zaposlitvijo teh se bo v industriji verjetno še spro-

stila odvečna delovna sila, ki ji bo potrebno nuditi delo na drugih področjih, zato ni mogoče več dolgo odlagati otvoritve novih delovnih mest v drugih dejavnostih, prav tako pa tudi v terciarni dejavnosti.

Po izjavah nekaterih občanov je bilo v predaprilski Jugoslaviji v Guštanju kar 16 obrtnih delavnic. Guštanj je bil tudi bogat z gostinstvom, saj je bilo v ožjem delu 9 gostinskih obratov. Ni pa na razpolago podatkov, če je bilo tudi takrat v železarni Guštanj toliko izostankov z dela zaradi pijančevanja, kot jih beležimo zadnja leta. Verjetno ne, ker je bil takrat bolj zaostren delovni red, kljub temu, da takrat niso upravljali delavci z železarno. Res pa je, da so bili delavci prikrasani za demokracijo, ki je imamo danes na pretek in večkrat delamo z njo skoraj kot »svinja z mehoma«.

Toliko se je spremenilo, da ni mogoče napraviti nobene primerjave z indeksi v prej naštetih dejavnostih med starim Guštanjem in sedanjimi Ravnami. Kot se na Ravnah zlivajo v Mežo potoki Hotuljščica, Reka graben in Suha, tako se je zlivalo sem tudi prebivalstvo od osvoboditve do danes. Ne glede na to, da se Mislinja zliva v Mežo pri Dravogradu, se s tega konca vozi na delo v železarno 643 delavcev. Velike poplave vedno povzročajo škodo, zato so s pritiskom delavcev na Ravne na posameznih pobočjih naše koroške dežele ostala osamljena kmetijska posestva. Zaradi take poplave in še nekaterih drugih manjših razlogov smo tudi našo malo koroško deželo preimenovali v koroško regijo.

Poglejmo, kako je številčno rasla naša delovna skupnost, ker je o tonah bilo že veliko napisanega. Ugotovimo, da je število zaposlenih v železarni na Ravnah v zadnjih dveh letih zelo počasi naraščalo. V letu 1966 se je v odnosu na leto 1967 število zaposlenih povečalo v povprečju samo za 0,4 %. S fluktuacijo delavcev pa smo zboljševali kvalifikacijsko strukturo zaposlenih.

Dobro je, če vemo, da je bilo leta 1946 v železarni na Ravnah zaposlenih 760 delavcev. Do leta 1950 se je to število povečalo kar za 100 %. Danes se čujejo ugovori naših delavcev, ki iščejo zaposlitev za sina ali hčerko: »Takrat ste s tovarnimi avtomobili dovažali nove delavce, pa tudi ni bil redek primer, da je morala posredovati ljudska milica, danes pa ni dela za mojega otroka. Delam v tovarni že dvajset let, pa nisem vreden toliko, da bi dali delo mojemu otroku.« Vse take in podobne stvari in še dosti hujše prihajajo danes iz ust naših delavcev. Čujejo se tudi besede, ki bi jih človek v drugih primerih ne izgovarjal. Res čudno.

Leta 1960 nas je bilo že 2545 zaposlenih v železarni na Ravnah. Od leta 1961 do 1967 se število zaposlenih ni povečalo v povprečju niti za 100 delavcev na leto. Največji porast zaposlenih je bil 1964. leta, ko za 204 delavce. V 1966. letu se je naša delovna skupnost v povprečju povečala za 13 delavcev ali kot je že omenjeno za 0,4 %.

Bilo mi je postavljeno vprašanje, kateri ukrep v času izvajanja gospodarske in družbene reforme je bil v naši delovni

skupnosti z največjim odobravanjem sprejet. Na to vprašanje nisem vedel drugega odgovora, kot pa da so člani delovne skupnosti z največjim odobravanjem sprejeli sklepe brionskega plenuma CK ZKJ in prehod na skrajšani delovni tednik. Prehodu na 46-urni delovni tednik ni nihče ugovarjal. Ker pa brez ugovorov nikjer ne gre, so tudi tu bile pripombe, zakaj samo na 46-urni delovni tednik, ko imamo vendar pravico na 42-urnega.

Kljub temu da smo skrajšali delovni tednik samo za dve uri, nismo uspeli za toliko povečati svoje prizadevnosti, zato tudi kletvice vsakega 15. v mesecu. Skrajšanje delovnega tedna sicer ne preklinjamo, kletvice pa padajo na račun gospodarske reforme, za katero smo bili vsi. Danes, ko so vse naše slabosti, ki so bile dolga leta skrite, ob gospodarski reformi prišle na dan, ne vemo, na koga bi jih zvalili, ker smo vsi odgovorni zanje, nekdo več, drugi manj in se zato vrtimo v začaranem krogu. Ker še nismo uspeli najti pravega izhoda, se najčešče jezimo na komercialno, zakaj ni zagotovila dovolj naročil. Komerciali pa tudi ne moremo očitati vseh slabosti, saj je v lanskem letu na običajen način in v običajnem roku razpisala sklepanje pogodb. Komerciala vali krivdo na tehniški sektor, da proizvaja nekvalitetno robo in tudi za dobavne roke mu očita. Gospodarsko računovodski sektor tudi ni brez težav zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Analitsko planski sektor je v skrbeh, da mu zaposleni ne bodo očitili, zakaj je pod pritiskom posameznih vodij sklopov in obratovodij pristal na povišanje plana zaposlenih in tak plan predložil v odobritev delavskemu svetu. V OTKR se ugotavlja zamenjava materiala in jim očitajo površnost pri kontroli. Splošni sektor je kriv, zakaj brez določenih predhodnih postopkov ne odpušča delavcev zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Po vrhu vsega pa še kritike na tako nizke premije in očitki, da tudi kak posameznik neupravičeno dobi visoko premijo. Da ne bi bili tarča, si sami črtajo kak procent premije.

Prepričan sem, da mi ne boste očitali, zakaj še nisem omenil premajhne tehnološke in delovne discipline, saj vsak dan ob tri četrt na dve stoji pred glavnim vhodom po več 10 ljudi, ki čakajo, kdaj bo sirena dala znak za konec dela dopoldanski izmeni. Tako je tudi ob koncu popoldanske in nočne izmene, vendar v nekoliko manjšem številu, ker je pač takrat tudi manj delavcev na delu. Ne vem, ali je temu vzrok preveliko število zaposlenih, mogoče pa je razlog kje drugje. Po vrhu vsega tudi škripljemo v organizaciji dela, največ pa glede razdelitve pristojnosti, zato je težko najti krivca oz. odgovornega. Vseh teh in še drugih stvari ne bi želel bolj široko obravnavati, ker je že itak ostalega preveč in mi bo mogoče kdo očital, zakaj bi nas še za to bremenili.

Slišijo se kritike, da v železarni ni prostora za mladino, za mlade delavce, da zelo redko kateri dobi delo, pa še ta po protekciji ali poznanstvu, zato je prav, da čujemo obe »plati zvona«. Podatki, ki jih bomo navedli, se nanašajo na leto 1965 in 1966. V teh dveh letih je bilo skupno razrešeno delovnega razmerja 699 delavcev, od tega 46 delavk. Leto 1965 bi po starostni

strukturi bilo takole in je bilo razrešeno dela delavcev:

— do 18 let	3
— od 18 do 25 let	199
— od 26 do 35 let	105
— od 36 do 45 let	30
— nad 46 let	37

V istem letu je nastopilo delo naslednje število delavcev:

— do 18 let	50
— od 18 do 25 let	262
— od 26 do 35 let	53
— od 36 do 45 let	13
— nad 45 let	2.

V letu 1966 je bilo razrešeno delovnega razmerja 325 delavcev v starosti:

— do 18 let	3
— od 18 do 25 let	173
— od 26 do 35 let	85
— od 36 do 45 let	21
— nad 45 let	43.

V istem letu pa je nastopilo delo 341 delavcev, in to:

— do 18 let	67
— od 18 do 25 let	245
— od 26 do 35 let	42
— od 36 do 45 let	6
— nad 45 let	1.

Kot je že omenjeno, je bilo v zadnjih dveh letih razrešeno delovnega razmerja skupno 46 delavk. V istem času pa je nastopilo delo 63 delavk.

Že samo navedeni podatki dokazujejo, da trditve posameznikov v odnosu do zaposlovanja mladine v naši železarni ne držijo. Zato je prav, da se s tem seznanimo. Kar se tiče protekcije o sprejemu na delu, je potrebno omeniti to. Če bi železarna lahko sprejela na delo vse, ki iščejo zaposlitev, ne glede na možnost v odnosu na število prostih delovnih mest, zahtevo delovnih mest in strokovno izobrazbo oz. strokovno usposobljenost delavcev, ki iščejo zaposlitev, bi tudi take kritike odpadle. Ker pa take možnosti ni, je užaljen tisti, ki pač ni mogel biti sprejet, ker ni bilo na razpolago prostega delovnega mesta. Ko pa bi bil na delo sprejet tisti, ki sedaj kritizira, bi kritiziral in govoril o protekciji oni, ki je dobil delo, ali pa včasih tudi oba skupaj. Smo pač taki. Zato podatki za primerjavo.

Pri razpravah o zaposlovanju moramo krepko upoštevati podaljšano delovno dobo za delavce od 35 na 40 let in za delavke od 30 na 35 let. Pri sedanjem številu delovnih mest in tako podaljšani delovni dobi bo brezposelnost iz leta v leto naraščala in bo treba čakati na delo, če se ne odprejo druga delovna mesta, toliko časa, za kolikor je podaljšana delovna doba. Menim, da pri vseh razpravah o zaposlovanju ne upoštevamo podaljšane delovne dobe, kar tudi opazamo na občinskih, republiških in zveznih organih, ker o tem ni bilo niti besede. Ko bi upoštevali še ta faktor, bi po vsej verjetnosti razprave tekale v drugo smer, v smer intenzivnejšega iskanja delovnih mest.

Po podatkih komunalnega zavoda za zaposlovanje v Velenju je bilo 31. 12. 1966 prijavljenih na zavodu 1007 delavcev, ki iščejo zaposlitev. To število pa se je samo v mesecu januarju 1967 povečalo za 118

primerov. Na občino Ravne na Koroškem odpade 334 primerov. Vseh delavcev, ki iščejo zaposlitev, je v naši občini še več, vendar niso prijavljeni na zavodu, a to je predvsem mladina do 18 let in gospodinje. Zaposlitev največ išče mladina do 18 let, krojači za žensko konfekcijo, frizerji, trgovski pomočniki, delavke z administrativno šolo, priučeni in nekvalificirani delavci, med njimi največ gospodinje. Med mladino je največ takih mladincev in mladink, ki se iz raznih razlogov niso mogli vpisati v poklicne in druge strokovne šole zaradi nedovršene osnovne šole. Vsi ti delavci, ki iščejo zaposlitev ne glede na to, ali so prijavljeni na komunalnem zavodu za zaposlovanje ali ne, vedno močneje pritiskajo na naše podjetje zaradi zaposlitve. Na zavodu pa niso prijavljeni vsi delavci, ki iščejo delo, ker jim tudi zavod ne more zagotoviti dela, vsakega dela pa nočejo sprejeti, posebno pa ne zunaj kraja, kjer stanujejo.

Lahko bi trdil, da neupravičeno padajo vsi očitki na železarno glede odnosa do zaposlovanja. Največjega deleža očitkov je deležen kadrovskega oddelka železarne. Drugi faktorji v občini se spretno izmikajo. Točno, saj druge možnosti nimajo in je tudi ne vidijo. Bil bi krivičen, če bi to posplošil, saj zaposlovanje urejujejo s posredovanjem in izstavljanje razna priporočila, celo dajejo priporočila delavcem, ki so bili zaradi kršitve delovne dolžnosti izključeni iz naše delovne skupnosti in se ti delavci s takimi priporočili zopet obračajo za zaposlitev na našo železarno. So primeri, ko taka priporočila prinesejo že čez nekaj dni, ko jim je prenehalo delo v železarni zaradi izključitve iz delovne skupnosti. Včasih še kdo pripomni: »Pač nimajo razumevanja«.

Ko ugotovljamo, da imamo po številu preveč delavcev, istočasno tudi želimo, da že zaposlene polno in pravilno zaposlimo. Število delavcev v železarni v bodoče ne bo tako hitro naraščalo kot zadnjih nekaj let. Zato bodo tudi drugi faktorji v naši občini in ostalih bližnjih občinah na območju koroške regije morali poskrbeti za nova delovna mesta na doslej še nepoznatih delovišjih. Za odpiranje novih delovnih mest bo potrebno, da družba vloži določena finančna sredstva. Kljub pomanjkanju in štednji v času izvajanja gospodarske reforme se bodo potrebna finančna sredstva za odpiranje novih delovnih mest morala zagotoviti, pa čeprav skromno.

Če smo se odločili za gospodarsko reformo in bili priistaši reforme, bomo na vseh področjih dejavnosti morali bolj krepko poprijeti, zato mislim, da tudi moj prispevek o zaposlovanju ne bo odveč, da se spomnimo na preteklost in pogledamo sedanjost z namenom, da ugotovimo, kakšne naloge nas čakajo in da se vsak posameznik zave svoje odgovornosti v našem družbenem mehanizmu v iskanju najboljših rešitev.

Franc Golob

— Kako vam pa ugaja Verdi, gospodična Mija?

— Ah, ne razumem se na italijanska vina.

— Oprostite, Verdi je vendar sir!

TESTIRANJE V TERMOENERGETSKEM OBRATU

V termoeenergetskem obratu so izkoristili zimski čas za strokovno izpopolnjevanje in preizkušanja znanja sodelavcev.

Decembra je bil dvajseturni seminar za strojnike acetilenske postaje. Po predelanem gradivu je bilo testiranje na način, kot ga imajo za polaganje šoferskih izpitov. Seminarja in testiranja se je z uspehom udeležilo šest delavcev.

Februarja je bil seminar za strojnike kompresorske postaje. Udeležilo se ga je tudi šest delavcev. Bil je ravno tako dvakrat tedensko, skupno 20 ur, nato pa zaključen s testiranjem.

V istem mesecu je bilo testiranje izmenskih delovodij, prvih, drugih in tretjih kurjačev plinskih generatorjev ter strojnikov plinskih čistilcev in strojnikov naprav tekočih goriv. Skupno je bilo testiranih iz tega oddelka 27 delavcev. Za te delavce je bil lansko zimo trimesečni tečaj z izpitom, letos pa samo testiranje, to je preizkušnja znanja.

Gradivo, testne pole in izvedbo vsega tega je pripravil in izvedel vodstveni kader termoeenergetskega obrata pod okriljem izobraževalnega centra. Vsebine obravnavanih vprašanj zajema opis naprav, obratovalna navodila in varnostne predpise.

Takšna testiranja bodo odslej v tem obratu vsako leto za vse strojnike kompresorske postaje, acetilenske postaje in kisikarne. Vsakih šest mesecev pa bo testiranje izvedeno za kurjače, strojnike in izmenske delovodje oddelka plinskih in tekočih goriv (generatorska postaja).

Delavci so se radi udeležili tega preizkusa in dopolnjevanja znanja, ker vedo, da je z boljšim znanjem tudi boljša varnost obratovanja. Delavci, ki na več vprašanj ne odgovorijo pravilno, ponavljajo testiranje v presledkih 14 dni, dokler ni rezultat zadovoljiv. Takšen način izpopolnjevanja in preizkušnje znanja bi bilo dobro posnemati za določena delovna mesta tudi v ostalih obratih.

T. V.

Izražajte se precizno

1. Šibice so lesene palčke, ki sploh nimajo žvepljenih kapic. Lahko jih imenujemo tudi »rezervni zobotrebeci«.

2. »Žveplenke« so šibice, ki jim pri prižiganju žveplene kapice odpadejo.

3. »Vžigalice« so tiste redke žveplenke, ki se končno tudi vžigajo.

Za boljšo kanalizacijo

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

Raziskovalno delo v letu 1967

Posebna pozornost se letos posveča organizacijskim problemom raziskovalnega dela, sistemu evidence, dokumentacije in terminiranja raziskav ter tesnejši povezavi raziskovalnega oddelka in metalurških laboratorijev z obrati. Organizacijski sistem je bil zasnovan v lanskem letu in se sedaj že uvaja. Ko bo pokazal svoje dobre in slabe strani, ga bomo dokončno izoblikovali in takrat ga bomo s posebnim člankom v našem tovarniškem glasilu tudi informativno opisali. Zato se v naslednjem omejimo na tematiko raziskovalnega dela in posamezne važnejše naloge iz letošnjega programa.

Glavni moto letošnjega raziskovalnega programa je:

— praktična in neposredna uporabnost raziskovalnih rezultatov,

— urejanje tehnologije z intenzivnim reševanjem tehnološke in kvalitetne problematike,

— iskanje novih in razvoj najinteresnejših področij naše proizvodnje.

Take značilnosti raziskovalnega programa zahteva gospodarska reforma in današnje stanje. Za dosego nam vsem poznanih ciljev je treba najti najboljšo pot, ki pa je obenem tudi edina.

Ne nameravamo povsem zanemariti znanstveno tehničnih raziskav, odmerili pa smo jim minimalni čas in minimalna sredstva, ker si hitrejši in edine rezultate obetamo od uvajanja reda. V našo tehnologijo in proizvodnjo moramo uvesti potrebno stabilnost. Šele ta bo lahko temelj, na katerem bomo gradili zaključke iz znanstvenih raziskav. Brez enakomernih pogojev proizvodnje so rezultati znanstvenih raziskav popolnoma neuporabni.

Plan stroškov osvajanja in raziskav za leto 1967 se nekoliko razlikuje od planov prejšnjih let. Do letošnjega leta so bile v

planih stroškov osvajanja in raziskav navedene kar posamezne naloge, ki smo jih planirali v začetku leta. Prav vsako leto se je dogajalo, da se je predvideni plan kar hitro porušil in da so se v zvezi s problemi v proizvodnji ali v skladu z drugimi potrebami med letom vsilile kot najnujnejše naloge, ki jih ni bilo mogoče predvideti in planirati. Te so bile največkrat celo obsežnejše od planiranih. Stroški neplaniranih nalog so se »obešali« drugim nalogam ali pa so se razdelili na več nalog, ki se niso izvajale ali pa so se le v omejenem obsegu. Tako o posameznih raziskavah nismo mogli dobiti prave slike stroškov. Na tiho naj omenim, da je marsikateri obrat včasih skušal nastali izmeček skriti v kontu osvajanja. Zaradi pomanjkljive kontrole kontiranja je tak poizkus večkrat uspel. To pa je prav v nasprotju z namenom teh sredstev, ki naj bi služila znižanju, ne pa skrivanju in finančnemu kritju izmečka.

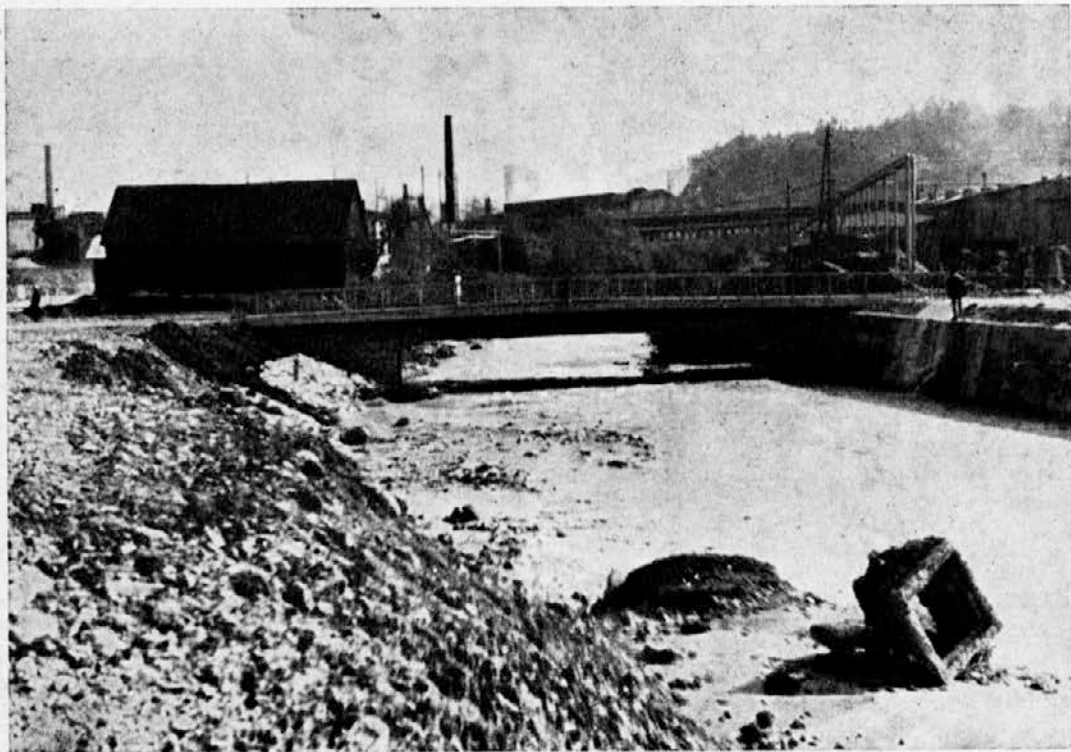
Te probleme v letošnjem planu rešujemo na nov način. Naslovi pri vsakem kontu osvajanja in raziskav omejujejo le namen ali področje raziskav, ne pomenijo pa vedno že naslova raziskovalne naloge. Pri tem sistemu se naloge planirajo v začetku leta, lahko pa se postavljajo in enakovredno vključujejo v program kadarkoli med letom. Na enem kontu osvajanja se lahko zbirajo stroški več raziskovalnih nalog ali posameznih tem v okviru neke naloge, če služijo istim ciljem ali se izvajajo na istem področju. V tem planu so poleg predvidenih stroškov navedeni tudi nosilci. Ni nujno, da so samo ti tudi nosilci raziskovalnih nalog, pač pa imajo nekako vlogo »čuvarjev« konta. Odgovorni so za pravilnost kontiranja in morajo vsako nakaznico ali kakršnokoli bremenitev konta odobriti s podpisom. Pri nosilcih iz obratov je za kontrolo pravilnosti kontiranja zadolžen še OTKR. »Registrirani« nosilci pa nimajo le te dolžnosti. Kot nosilci posameznih področij raz-

iskovalnega dela so dolžni skrbeti za dosledno in pravilno zbiranje dokumentacije, izdelavo poročil in elaboratov. Ta morajo zahtevati tudi od vseh nosilcev posameznih raziskovalnih tem, katerih stroški se stekajo na določen konto.

Slaba stran raziskovalnega dela prejšnjih let je bila preslaba evidenca in dokumentacija raziskovalnih nalog. Imamo ogromno število izvršenih raziskav, o katerih ni nobene dokumentacije. Še več je takih, ki so zamrle na pol poti. Vse je bilo prepuščeno spominu posameznikov in dogovorom, ki se sčasoma pozabljajo. To ni raziskovalna dokumentacija in posledice so jasne: ljudje, delovna mesta in zadolžitve se menjajo, raziskave pa se ponavljajo. Pojavljajo se vedno nove ideje, ki pa se redko do konca uresničujejo. Problem se uspešno reši, potem se ne zasleduje več, dokler se zopet ne pojavi v enaki ali drugačni, največkrat pa v težji obliki. Takrat pa se ponovno rešuje na enak ali drugačen, vsekakor pa na **predrag način**. Pomanjkanje dokumentacije in urejenih elaboratov o raziskovalnih nalogah ni omogočalo **nadaljevanja dela**, ampak je nujno zahtevalo vedno **ponoven začetek**. Zato smo se letos dogovorili za poseben način. Uvedena je kartoteka evidenca nalog, ki s sistemom medsebojnega obveščanja omogoča stalno informiranost vseh sodelavcev o poteku naloge in o vseh spremembah. Urejen je tudi sistem tehnične dokumentacije oziroma arhiviranja nalog in terminska evidenca vseh sklepov ter realiziranja posameznih raziskovalnih faz. Naloge, ki se ne izvajajo po nekem vsaj okvirnem programu in nimajo določenih, jasnih ciljev, ne smejo črpati sredstev, ki so namenjena za sistematično raziskovalno delo. Isto velja za naloge brez urejene dokumentacije. Ker raziskujemo za podjetje in ne vsak zase, mora raziskovalni oddelk od nosilcev nalog zahtevati tehnična poročila o dosežkih raziskav v obliki urejenih strokovnih elaboratov. Ti morajo zaslužiti ime raziskovalne dokumentacije, ki se je bomo tudi pri nadaljnjem delu vedno lahko posluževali. Ne glede na izdelavo strokovnih elaboratov morajo nosilci nalog vsaj kvartalno podati dokumentaciji raziskovalnega oddelka kratka informativna poročila o stanju naloge, kaj se raziskuje, kakšni so uspehi in težave in kakšen je program nadaljevanja dela.

Po dogovoru ob sestavi plana letošnjih raziskav bo raziskovalni oddelk ob koncu vsakega kvartala pregledal dokumentacijo nalog in dal obratnemu računovodstvu predlog za začasno blokiranje konta, ki se za to nalogo ne bo mogel bremeniti, dokler ne bo urejena dokumentacija naloge (program dela, informativno poročilo ali elaborat).

Naš cilj mora biti taka organizacija raziskav, da bodo nosilci posameznih nalog res prevzeli vodstvo in organizacijo dela pri reševanju določenih problemov ali pri raziskavah. Raziskovalne skupine morajo prevzeti vso odgovornost za svoje delo, morajo pa imeti tudi take kompetence, da jim bo nemoteno in učinkovito delo res omogočeno. Morajo uživati tudi precejšnjo mero zaupanja. Pri dokumentiranju in urejenem spremljanju naloge se bo prav kmalu ugotovilo, če je skupina ali nosilec naloge še vnaprej vreden enakega zaupanja. Če hočemo delo raziskovalne skupine omogo-

Kaj vse nosi Meža

čiti, pospešiti ali pa celo ocenjevati, ga ne smemo mešati. Rezultate in delo lahko zahtevamo, ne smemo pa tega zaradi nezaupanja onemogočiti.

Vsakdo, ki z rezultati ali s potekom raziskave ni zadovoljen, ima možnost po ustreznih poti delo utemeljeno kritizirati. Lahko se predlaga sprememba ekipe z novimi sodelavci ali z zamenjavami. Precej bolj dobrodošli bodo pravočasni nasveti ob programiranju ali pa med izvajanjem raziskav. Ko pa si raziskovalna skupina izdela program poteka raziskovalnega dela in po določenem sistemu to delo že izvaja, ne bi smel nihče več tega ignorirati in ukrepati po svoje. Z vmešavanjem »od strani« se vnašajo v raziskave velike zmešnjave. Nosilec raziskovalne naloge mora biti o vseh spremembah in ukrepih, ki vplivajo na njegovo nalogo, pravočasno obveščen.

Tako kakor nosilec naloge ne sme brez vednosti obratovodje, tehnologa, mojstra uvajati kakršnihkoli sprememb, tako si tudi obratovodja, tehnolog ali mojster ne sme privoščiti kakršnihkoli sprememb v izvajanju raziskave po svoji presoji brez vednosti nosilca raziskave. Zelo dobro pa je, če take spremembe na osnovi izkušenj predlaga in pojasni.

Kakšne so torej okvirne teme letošnjih raziskav?

Tehnologija, osvajanje, kvalitetna problematika

V vsakem obratu in oddelku so predvidena (sorazmerno) precejšnja sredstva za izpopolnjevanje tehnologije, osvajanje novih proizvodov ali postopkov in za reševanje kvalitetne problematike. To zelo obširno področje raziskav obsega nekatere večje naloge, ki se nadaljujejo iz prejšnjih let, druge pa so nove v letošnjem letu. Poleg samostojnih večjih nalog so v tej skupini zajete še vse manjše naloge reševanja problematike, ki se med letom postavljajo kot posebne teme in jih je treba dokumentirati.

Nekaj najvažnejših raziskovalnih tem iz te skupine:

- jeklarska problematika jekla OCR 4 ex. spec.,
- kvaliteta površine ingotov in vzdržljivost kokil,
- tehnologija izdelave, litja in kovanja kovaških ingotov za nelegirana in nizko-legirana jekla,
- tehnologija proizvodnje brzoreznih jekel,
- osvajanje tehnologije proizvodnje in kontrole na lahki progi valjarne,
- izdelava in valjanje visoko legiranih jekel,
- tehnologija in lastnosti jeklene litine, odporne proti obrabi,
- vzroki poroznosti pri nizko legirani litini,
- kovaško platirani in indukcijsko kaljeni industrijski noži,
- preprečevanje razogljčenja pri vroči predelavi in toplotni obdelavi ter uvajanje ogrevanja v varovalnih atmosferah,
- osvajanje tehnologije v vzmetarni,
- osvajanje novih vrst jekel in jeklenih izdelkov,
- problematika in osvajanje rezalnega in pnevmatskega orodja.

Raziskave

Naloge tega področja so namenjene sistematičnemu spoznavanju lastnosti, vplivov na lastnosti in uporabnost raznovrstnih jekel in drugih materialov ter izdelkov:

— livarski materiali, ognjestalna gradiva, konstrukcijska jekla, orodna jekla, posebna jekla.

Drugi del nalog te skupine je namenjen uvajanju in raziskovanju novih metod preiskave jekel.

Za potrebe sistematičnosti kontrole in reševanja problematike na osnovi občasnih analiz stanja so zelo pomembne naloge s področja identifikacije vzrokov napak jekel in jeklenih izdelkov. Cilj teh nalog je osvojitve primerne sistema za klasifikacijo napak na osnovi zbrane dokumentacije.

Operativno organizacijske raziskave

To je pretežno novo področje raziskovalne dejavnosti pri nas. V to skupino raziskovalnih nalog štejemo:

- projekte tehnoloških in kontrolnih postopkov (v teku je široka akcija za izdelavo tehnoloških in kontrolnih predpisov v vseh obratih in oddelkih),
- študij in uvajanje novih sistemov kontrole,
- uvajanje uporabe metod matematične statistike v kontroli in raziskavah,
- operativne raziskave (metode planiranja, linearno programiranje, PERT-metode itd.),
- uvajanje praktične uporabe elektronskih računalnikov,
- metodika analiz, raziskav in sistematičnega reševanja problematike.

Informacijsko dokumentacijska služba

Ker je to popolnoma novo področje v naši dejavnosti, smo tudi naloge te vrste uvrstili v naše raziskovalno delo:

- organizacija INDOK službe,
- izdajanje Biltena tehnične dokumentacije,
- urejanje, zbiranje in izpopolnjevanje dokumentacije o lastnostih naših jekel in izdelkov,
- ureditev in izdaja kataloga interne dokumentacije lastnosti jekel,
- uvajanje organizacijskega sistema tehnične dokumentacije raziskav.

Publikacije

Interne publikacije in izdajanje Metalurškega zbornika slovenskih železarn.

Sodelovanje z inštituti, železarnami in drugimi ustanovami bomo opisali v eni od naslednjih številčk Informativnega fužinarja.

Strokovna posvetovanja

V zadnji številčki Informativnega fužinarja je bilo za mesec februar najavljeno strokovno posvetovanje o problematiki obratovanja konti peči v valjarni. Zaradi službene odsotnosti vodje sklopa toplo predelovalnih obratov, ki bi imel prav gotovo na tem posvetovanju odločilno besedo, smo morali posvetovanje premakniti v mesec marec.

Inž. Jože Rodič

Kako pišemo tehnične članke

(Nekaj navodil avtorjem)

Zdaj, ko bo končno le zaživelo tehnično glasilo — Metalurški zbornik slovenskih železarn, uredniški odbor tega zbornika meni, da za začetek ne bo odveč nekoliko pomoči z okvirnimi napotki za pisanje tehničnih člankov.

Za pripravo tehničnega članka je potrebno predvsem precej izkušenj, vendar poznamo nekaj splošnih pravil, katera je treba upoštevati, da bi bil članek dobro obdelan in jasn.

Glavni elementi tehničnega članka. Zavedati se moramo, da je pisanje tehničnih člankov zelo težko in včasih tudi precej zoprno. Pripravljeni moramo biti nekolikokrat napisati in prepisati isto stvar. Pri trganju rokopisov ne smemo misliti, da drugi avtorji tega ne počenjajo. To ni nesposobnost, ampak pohvalna samokritičnost. O članku, s katerim je avtor na prvi mah zadovoljen, imajo največkrat bralci drugačno mnenje.

Izkušeni avtorji napravijo pred začetkom dela skico teme in popišejo vse glavne probleme, katere naj bi v članku obdelali. To skico nato podrobneje obdelajo in za par dni odložijo. Šele ko se zamisel nekoliko uleži, bomo pri ponovnem pregledu skice popravili pomanjkljivosti, ki jih pri izdelavi nismo opazili. Čeprav je videti nekoliko čudno, je torej prav pametno napisati najprej kazalo in povzetek članka, nato pa se šele spraviti k pisanju. Glavni in stranski problemi nam v tej obliki dajo pravi skelet, ki ga primerno obdamo s potrebnim besedilom članka. Tudi pri tem je treba upoštevati, da se članek ne piše od začetka do konca, ampak ga začnemo v sredini na več mestih. Obdelati je treba posamič glavne dele, nato pa z občutkom kombinatorike te sestavne dele povezati. Obseg posameznih delov mora biti usklajen s pomembnostjo.

Pri pisanju članka moramo imeti v mislih zahteve bralcev, ki so jasne, preproste in določne. Bralci tehničnih člankov želijo, da jih avtor v članku uvede v obravnavani problem, da problem na primeren način obdela in da o njem poda jasne zaključke. Zelo pogosto članki ne zadovoljujejo teh osnovnih zahtev in bralci so z njimi nezadovoljni.

Kratek povzetek vsebine članka ali resume naj bo ležeče tiskan takoj pod naslovom članka. Obsega naj le par vrstic, ki nakažejo vsebino članka za potrebe dokumentaristov. Ti namreč tak povzetek skupno s klasifikacijsko oznako in bibliografskimi podatki prenesejo na kartice za kartoteke tehnične dokumentacije, kar predstavlja za dokumentacijsko dejavnost precejšnje olajšanje. Če je le mogoče, naj bi bil ta povzetek tudi v nekaterih od svetovnih tujih jezikov.

Uvod naj vzbudi bralcu »apetit«, mora mu vzbuditi takšen interes, da bo glavni del članka prebral. Celoten članek pa mora imeti primeren zaključek. Preprosto pomeni to, da mora avtor najprej povedati, o čem želi razpravljati, kakšno nalogo obravnava in s kakšnimi sredstvi ali načini jo je reševal. Po tem bo bralec lahko presodil, če ga tema zanima ali ne. Ne sme ga spraviti v slabo voljo s tem, da se mora

mučiti do konca članka, da bi ugotovil, da ga tema ne zanima. Nejevoljen bo lahko s slabo sodbo povzročil, da se tisti, ki bi jih tema zanimala, ne bodo lotili branja. V uvodu mora avtor bralca na primeren način opozoriti: »dragi bralec, tale članek bo zate zanimiv«, drugega, ki ga obravnavano področje ne zanima, pa mora opozoriti: »ne izgublaj časa z mojim člankom, ki je namenjen drugim.«

Ko avtor te stvari razčisti, mora izbranim bralcem jasno povedati to, kar je dejansko hotel obravnavati.

Če obravnavamo vsebino članka po taki presoji, vidimo, da je uvod s stališča bralca brez dvoma najvažnejši del članka. Od vtisa, ki ga bralec dobi v uvodu, je odvisno, če bo članek sploh prebral in s kakšno pazljivostjo ga bo prebral. Nekdo bo hotel le informacijo, drugi pa se bo za problem podrobneje zanimal. Prvemu ne sme avtor ponujati preveč in drugemu ne sme nuditi premalo.

Jasno je, da se uvod napiše, ko je članek že gotov! Ta del naj pove, kje in v kolikšni meri bo bralec našel informacije ter kaj sploh članek obravnava. Tak uvod mora vsebovati tako podatke iz glavnega dela kakor tudi najvažnejše zaključke članka. Uvodu torej prav posebno pozornost!

Glavni del članka mora vsebovati tehnične podatke, ki opravičujejo obravnavo teme. Ta del je za avtorja najlažji, ker predstavlja zanj poznan teren, na katerem je tehnično poznavanje predmeta glavni pogoj. Prvo grobo obdelavo je treba napisati hitro, na glede na stil pisanja. Posvetiti se je treba temi in ne slogu pisanja. Šele kasneje članek »pilimo« in oblikujemo.

Potrebno je podati kratek vsebinski (ne bibliografski) pregled literature, da ne bi prišlo do ponavljanja poznanih stvari, kar bi bralci, ki so doma na istem terenu, takoj opazili. Prodajanje tujega za svoje ali pa »informacije o svoji nevednosti« so med-

vedje usluge samemu sebi. Prav je, da se poda kritičen pregled in primerjava poznanih stvari, da bi si bralec lahko ustvaril stališče za oceno nadaljnje vsebine članka. Tu mora biti avtor zelo pazljiv in dosleden pri navajanju podatkov o literaturi, iz katere je podajano snov črpal. Bralec, ki se podrobno zanima za snov, želi priti stvarjem do dna in bo literaturo, ki jo avtor navaja, želel podrobneje študirati. Če tema odstopa od prej objavljenih tolmačenj in pojmovanj, mora avtor na te razlike bralca posebej opozoriti.

Dober raziskovalec ni zaverovan sam vase, ampak upošteva in uporablja delo ter ugotovitve svojih sodelavcev ali predhodnikov. Zato je pazljiv literaturni pregled precejšnje merilo kvalitet in karakterja pisca.

O točnosti podatkov in objektivnosti v tem delu članka ni potrebno izgubljati besed.

Tudi v pisanje člankov segajo pravila dobrega vedenja in osnovne olike. Preziranje ugleda strokovnih kolegov in zaničevanje del drugih avtorjev ne prispeva k ugledu avtorja. Neposredna kritika konkurenčnih podjetij in njihovo imenovanje izžveni zelo neugodno. Več simpatij zase in za svoje podjetje si pribori avtor, če plemenito drugim, pa tudi svojim konkurentom, daje upravičena priznanja in upošteva njihove dosežke.

Besedilo, ki mora popolnoma ustrezati obravnavanemu problemu, ne sme biti razvlečeno v nevažne podrobnosti in tudi ne za bralca preveč komplicirano. Tudi tehnični članek naj se čim lažje in tekoče bere. Glavni del članka je treba večkrat prebrati in dobro je, če ga vsakokrat malo skrajšamo z izločanjem nepotrebne in s primernim oblikovanjem. Pojasnila včasih tudi kvarijo jasnost članka.

Način pisanja članka naj bo po možnosti brezoseben. Namesto »jaz«, ki deluje v članku nekoliko bahato, naj avtor raje

uporablja »mi«, če je to dovolj jasno. S tem daje nekako priznanje vsem, ki so mu pri delu pomagali, četudi je on sam avtor članka brez navedenih sodelavcev pri temi.

Tudi namesto pogostega ponavljanja imena podjetja, ki daje vtis pretirane reklame, je bolje uporabljati »mi«, kjer je to mogoče.

Stavki naj bodo kratki in jasni! Dobro pravilo pravi, da je priporočljivo stavek z več kot 13 besedami razrezati.

Tehniki smo zelo potrebni jezikovnih popravkov! Pod vtisom tuje svetovne literature včasih mislimo, da nekaterih stvari slovensko ni mogoče povedati. Slavisti menijo drugače!

Važna je razdelitev naslovov in podnaslovov pri posameznih poglavjih. To je važna stvar, ki daje članku preglednost. Vendar se za delitev članka ne priporoča več kot tri vrste podnaslovov.

Nepoznanih pojmov se izogibajmo, če jih ni potrebno ali ni mogoče razložiti.

Če je potrebno, naj se članku doda spisec uporabljenih okrajšav in nazivov. Dolge enačbe, izvajanja, pojasnila o metodah in vse, kar bi povzročilo nepreglednost članka in raztrgalo vsebino, naj se prenese v posebno prilogo članka. Krajše pripombe, ki so potrebne za razumevanje, naj se vključijo v besedilo članka, kar je bolj od podajanja na spodnjem delu strani ali na koncu članka. To ne velja za bibliografske podatke, ki se v besedilu označujejo z zaporednimi številkami, na koncu članka pa navajajo v obliki popolnega spiska.

Zaključek članka predstavlja veliko preizkušnjo za pisca tehničnega članka. Zaključek mora poudariti rezultate in možnosti njihove uporabe. Obsega naj glavne točke, ki jih vsebuje članek. Bralec mora imeti vtis, da je zaključek opravičen s glavnim delom članka. Pri tem ne smemo smatrati, da so nekateri zaključki že v članku popolnoma jasni. Povprečnega bralca spravi pisec najbolj v slabo voljo, če se postavi na stališče, da njegovi logiki niso potrebni nikakršni dokazi.

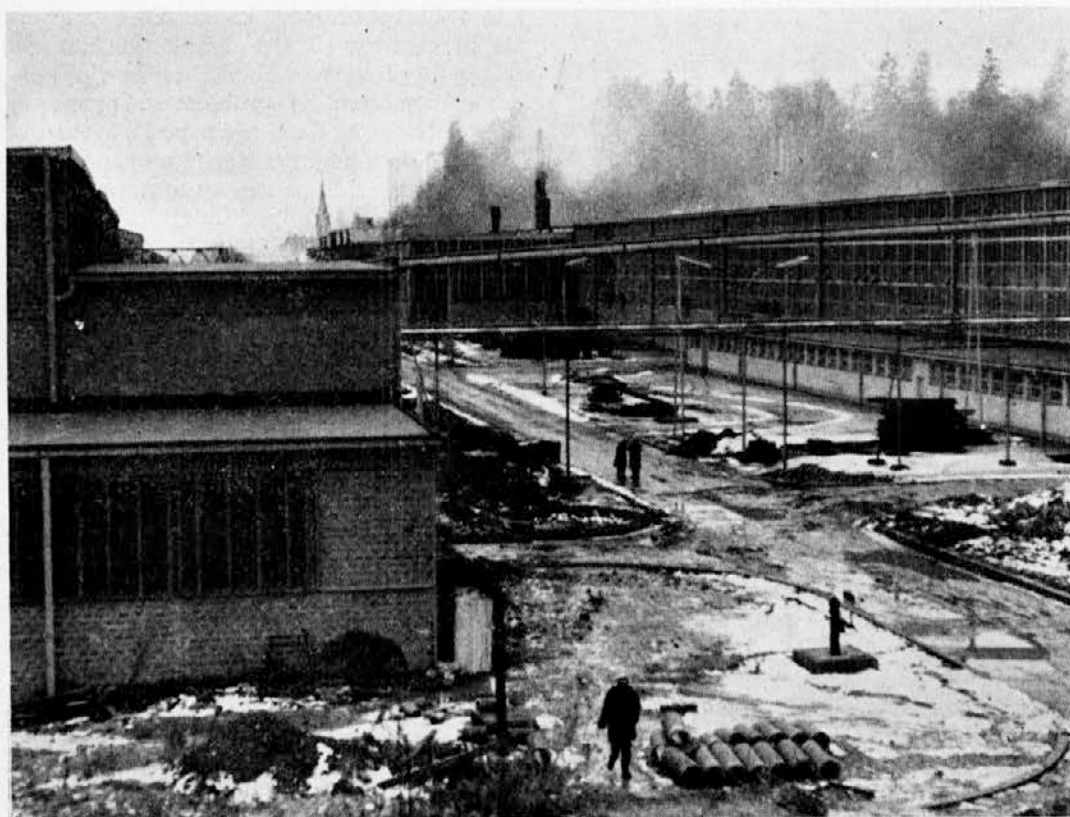
Dobremu članku so potrebne dobre, premišljene ilustracije. Te lahko precej skrajšajo ali pa dopolnijo članek. Posamezne slike ne smejo prikazovati preveč na škodo jasnosti.

Bibliografski pregled literature v zvezi s tem je na koncu članka obvezen ne samo kot napotek za poglobljeni študij, ampak naj avtor pokaže, da pozna literaturo v okviru svoje teme. S tem njegove ugotovitve bralec lahko bolj ceni. Bibliografski podatki morajo biti točni in popolni. Pri bibliografskem pregledu naj se avtor ne omeji samo na tiste članke, ki jih je pri delu in izdelavi članka uporabil, ampak naj navede še druge najvažnejše vire, ki so v zvezi z obravnavano temo.

S tem bi bila prikazana vsebinska sestava članka. Nič manj važna pa ni njegova zunanja ureditev in oprema, ki pomaga doseči prej omenjene cilje.

Na vrhu rokopisa, ki gre v tisk, mora biti ime in popoln naslov avtorja, položaj ali delovno mesto in številka telefona, da tehnično uredništvo lahko dobi informacije od avtorja, če je to potrebno in nujno.

Ko se rokopis preda v tisk, mora biti napisan in predan v sledečih posebnih — ločenih oddelkih:

Taka je letos večinoma zima v železarni

- naslov publikacije, ime avtorja, kratek pregled vsebine v obliki resumeja,
- besedilo publikacije (uvod, vsebina, zaključek),
- pregled literature s točnimi bibliografskimi podatki,
- pripombe in pojasnila,
- tabele in njihovi naslovi,
- številke slik in njihovi naslovi,
- slike.

Rokopis naj bo napisan na A 4 formatu s pisalnim strojem z dvojnimi razmakom med vrsticami. Na levi mora biti rob 40 do 50 mm. Važnejše in težje besede, številke, formule itd. je treba neposredno še enkrat napisati v dvojnem oklepaju, da ne bi prišlo do nesporazumov. Listi morajo biti tekoče oštevilčeni, naknadno vloženi listi pa imajo lahko oznake a, b, c, (npr. 36 a, 36 b). Pri tem je treba na spodnji strani predhod-

nega lista napisati: »sledi stran...«. Če se v rokopisu izloči cela stran in je oštevilčenje prekinjeno, je treba predhodni list oštevilčiti z več številkami, npr. 36 in 37 ali 36 do 40.

Liste rokopisa se spne z navadno sponko, da se v tiskarni lahko razstavi.

Slike morajo biti narisane na paus papirju ali na belem kartonu ali pa kot fotografije, ki morajo biti ostre, jasne in čim večje. Slike morajo biti tekoče oštevilčene, tabele pa morajo biti prav tako tekoče oštevilčene, le ločeno od slik.

Vsak avtor članka, ki bo objavljen v Metalurškem zborniku slovenskih železarn, mora obvezno pripraviti članek v skrajšani in poljudni obliki za objavo v Koroškem fužinarju.

Uredniški odbor Metalurškega zbornika

Koliko sami za zdravje?

Udeležba zavarovancev pri stroških posameznih zdravstvenih storitev in pripomočkov v naši komunalni skupnosti

Veliko je bilo predlogov in razprav okrog udeležbe zavarovanih oseb k stroškom posameznih zdravstvenih storitev, do česar je prišlo zaradi dosledno izvajane gospodarske in družbene reforme tudi v socialnem zavarovanju. Zelo ostro se je postavila zahteva, da se tudi v socialnem zavarovanju uskladijo potrebe in potrošnja z materialnimi možnostmi. Ker pa obstajajo ugotovitve, da tudi zavarovane osebe z večjim pritiskom na zdravstveno službo povzročajo večje izdatke zdravstvenega zavarovanja, je s spremembami temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju določeno, da morajo zavarovane osebe prispevati k stroškom zdravstvenega zavarovanja v večji meri kot doslej. S tem bodo zavarovane osebe same vplivale na potrošnjo tega zavarovanja. Z omenjenim zakonom so bile pooblašene skupšč. republiških skupnosti socialnega zavarovanja, da odločijo, v katerih primerih se mora predpisati udeležba, v katerih primerih se ne more predpisati udeležba in koliko lahko največ znaša udeležba zavarovanih oseb k posameznim stroškom zdravstvenega varstva. Dejanska višina udeležbe stroškov za posamezne storitve pa je bila prepuščena v odločanje skupščinam komunalnih skupnosti. Tako je naša komunalna skupščina dne 14. 2. 1967 sprejela naslednje sklepe o udeležbi zavarovancev:

I. Zavarovane osebe morajo prispevati del stroškov za naslednje zdravstvene storitve:

1. za obiske zdravnika na bolnikovem domu:

- a) za prvi obisk 5,00 ND,
- b) za ponovni obisk 2,00 ND,

2. za prevoze z rešilnimi vozili, kadar tak prevoz določi pristojni zdravnik, razen za prevoze z reševalnim vozilom v zdravstveni zavod, če gre za življenjsko nevarne poškodbe, za nalezljive bolezni, za katere je obvezna prijava, ali za duševne bolezni, če je bolnik nevaren za okolico:

- a) za prevoz zavarovane osebe v eno smer 5,00 ND,
- b) za prevoz zavarovane osebe v obe smeri 10,00 ND,

3. za preglede in zdravljenje akutnih zastrupitev z alkoholom 50 % stroškov.

II. Prispevek, ki ga morajo plačati zavarovane osebe k stroškom za izdano zdravila znaša 2,00 ND za vsako zdravilo. Ta prispevek se plača ob izdaji zdravila v lekarni ali v kakšnem drugem zdravstvenem zavodu, kjer se izdajajo zdravila na recept.

III. Zniža se višina podpore za opremo otroka od 150,00 ND na 80,00 ND za vsakega otroka, ki se bo rodil po 1. marcu 1967.

IV. Sklep o znižanju odstotka nadomestila osebnega dohodka za čas bolezenskih dopustov, to je nad 30 dni, ko gredo stroški v breme sklada zdravstvenega zavarovanja: za vse bolezni razen za nesreče pri delu in poklicne bolezni, vajence in učence strokovnih šol ter zavarovance, ki so določeni za spremljevalce bolnikov, znaša odstotek nadomestila:

— do 30 dni je odločil naš delavski svet	
— do 7 dni za prvo bolezen in nego bolnika	80 %
— do 7 dni za drugo bolezen	70 %
— do 7 dni za tretjo bolezen	60 %
— od 8. dne do 30 dni v vseh primerih bolezni	80 %
— od 31 do 60 koledarskih dni	80 %
— od 61 koledarskih dni dalje	90 %

Za zavarovance, ki nimajo predhodne dobe zavarovanja, tj. 9 mesecev neprekinjeno v zadnjem letu pred nastankom bolezni oziroma 18 mesecev s prekinitvami v zadnjih dveh letih pred nastankom bolezni, znaša odstotek nadomestila:

— do 7 koledarskih dni bolezni	50 %
— od 8 do 30 koledarskih dni	60 %
— od 31 do 60 koledarskih dni	60 %
— nad 60 koledarskih dni	90 %

Nespremenjen pa je ostal odstotek nadomestila za nesreče pri delu in poklicne bolezni, za spremljevalce bolnikov in za porod, za kar znaša nadomestilo še nadalje 100 %, če zavarovanka izpolnjuje pogoje predhodnega zavarovanja, to se pravi, če je bila zavarovana neposredno pred porodom brez presledka najmanj 6 mesecev ali s presledki v zadnjih dveh letih najmanj

12 mesecev. V nasprotnem primeru pa je odstotek nižji, t. j. 80 %.

Udeležbo za stroške zobotehničnih storitev in protetičnih sredstev, to so: proteze in druge prevleke zob, proteze za ude, invalidski vozički, slušni aparati, očala, ortopedska obutev in drugo, pa je za leto 1967 predpisala skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja, kot sledi:

a) — 25 odstotkov za vsa fiksna in snemna zobna protetična sredstva, vključno reparature in zobno tehnično pomoč (vse vrste prevlek in kron, vmesnih členov, inlayev, opornic, gredi, jahačev, zobnih protez, reparatur in podobno).

— Za sredstva in posege v čeljustni ortopediji se plača ta prispevek samo, če zavarovana oseba ta pripomoček izgubi, uniči ali ga ne uporablja po navodilih zdravnika.

b) — 50 ND: za protezo, ortopedski aparat za zgornje oziroma spodnje ude (razen za terminalni podaljšek in umetno pest), kovinsko sandalo, ortopedski korzet, invalidski voziček, usnjene rokavice, kilni pas, sustenzorje, trebušni pas, steznik, usnjeno kapo in lasuljo;

— 40 oziroma 70 ND: za navadne čevlje k protezi ali za ortopedske čevlje, in sicer 40 ND do velikosti 35. številke, za večje pa 70 ND;

— 15 ND za palice, bergle in ortopedske vložke, ki niso vdelani v ortopedske čevlje.

— Trojni znesek, ki je predpisan kot prispevek zavarovane osebe za zdravila (pri nas trikrat dva nova dinarja), za gumijaste nogavice, navleke za krm po amputaciji, električni povoj, nočno posodo, brizgalko za injekcije, žepni pljuvalnik, gumirani posteljni podložek, gumijasto blazinico ali gumijasti kolobar, razprševalec ali inhalator.

c) — 20 ND za vse vrste očesnih pripomočkov,

— 50 ND za ojačevalni slušni aparat.

Od prispevka k stroškom za sredstva in pripomočke pod b) so izvzeti:

— otroci in mladina do 19. leta starosti in osebe po dvojni ali večstranski amputaciji udov nad zapestjem ali nad gležnjem in osebe, ki imajo paraplegijo, triplegijo ali tetraplegijo, razen za čevlje k protezam, za ortopedske čevlje in za usnjene rokavice;

— vse zavarovane osebe za vrečice za vodo, pasove z vrečico za blato po operacijah, gumijaste cevi za umetno hranjenje in drugo.

— Od prispevka k stroškom za pripomočke pod c) so izvzeti otroci in mladina do 19. leta starosti.

— Za pripomočke, katerih nabavna cena je nižja od predpisanega prispevka, plača zavarovana oseba nabavno ceno.

Vsi navedeni ukrepi in sklepi veljajo od 1. marca 1967 dalje.

F. Korošec

Računska uganka

»Mama, uganko imam. Ne vem, če jo boš znala rešiti!«

»Povej, poskusila bom.«

»Koliko je 12 in 15?«

»27!«

»Vidiš, da ne znaš! 12 in 15 je četrt na eno!«

KULTURNA KRONIKA

Pisatelji in domači kulturno prosvetni delavci so počastili Prežih

18. februarja, na dan smrti Prežihovega Voranca, je založba Obzorja v Mariboru podelila Prežihovo nagrado za leto 1966 našemu sodelavcu in uredniku Marjanu Kolarju za roman IŠČI POLDAN.

Žirija, ki je pregledala vsa slovenska dela, ki so lani izšla pri založbi Obzorja, je svojo odločitev utemeljila tako:

»Roman Marjana Kolarja prinaša svojevrstno in izvirno sintezo epskega oblikovanja življenja ter leposlovne meditacije. Iz prvega elementa nastaja avtorju široka in pogumna mozaična podoba naše resničnosti, kakor se mu ta odkriva v življenjskem utripu manjšega slovenskega industrijskega mesta in njegove okolice; iz drugega raste duhovni profil avtorjeve generacije intelektualcev ter avtorjev moralni obračun s sleherno nestrpnostjo oziroma življenju krivičnim fanatizmom. Spopad med obema elementoma daje delu poglobljeno notranjo intenzivnost in dinamiko ter združuje idejo, vsebino in obliko v srečno uravnoteženo kompozicijsko celoto. S svojim prečiščenim in nedoktrinarnim humanizmom, s svojo miselno zrelostjo in ustvarjalno disciplino se avtor po mnenju žirije z romanom Iščí poldan uvršča med izrazite in dragocene pričevalce o našem času ter hkrati med zelo vidne predstavnike mlajše generacije slovenskih prozaistov.«

O romanu bomo kaj več priobčili v 2. št. Koroškega fužinarja.

Dan prej so na Ravnah, Prevaljah, v Mežici, Dravogradu, Slovenj Gradcu in v Radljah ob Dravi podelili na šolskih proslavah okoli 1000 Prežihovih značk učencem, ki so prej pred komisijami dokazali, da so prebrali oziroma osvojili vsebino predpisanega števila knjig.

Proslav so se udeležili in brali iz svojih del pisatelji France Bevk, Kristina Brenkova, Matevž Hec, Anton Ingolič, Leopold Suhodolčan in pesnik Ivan Minatti.

Za osrednjo mladinsko proslavo, ki so se je udeležili učenci iz vseh občin, je dala lep program prevaljska osnovna šola, pisatelji pa so nastopili vsi po vrsti.

Zvečer so v intimnem vzdušju v študijski knjižnici brali in pripovedovali svoje spomine na Prežihovo odraslim. — Okoli 40 poslušalcev je prišlo. Celotno slavlje je bilo lepo in prisrčno.

V začetku februarja je bil koncert mladih solistov ravske glasbene šole, ki so ga priredili skupaj z ravensko godbo na pihala in z nekdanjimi kolegi, sedaj slušatelji glasbene šole v Mariboru.

Koncert je bil pester in kvaliteten ter je zadovoljil občinstvo, ki je tokrat prišlo v večjem številu kot običajno.

Na nekoliko neroden datum (19. II. — zaključek državnega prvenstva v smučarskih tekih) so se nastavili maturanti slovenske gimnazije iz Celovca s svojo igro Namišljeni zdravnik. Obisk je bil manjši, kot bi bil lahko.

Simpatični mladinci so zadovoljivo odigrali svoje vloge in ob tolikšni kulturni prizadevnosti koroških Slovencev se vzbujajo misli, da bi taka gostovanja zahtevala nekoliko večjo oddolžitev z naše strani, kot so sicer vse pohvale vredni nastopi naših pevcev v Pliberku.

Februar so zaključili Celjani z igro »La Malquerida«, ki ne potrebuje komentarja, saj smo nekoč gledali film z istim naslovom na isto temo.

k.

Za dobro voljo

Malenkost

Soseda tolaži prijateljico, ki ji je pravkar umrl mož in sedaj joka na vse pretege:

— Ne bodi tako žalostna, draga, potolaži se...

— Saj nisem žalostna, todaj saj veš, kako me vsaka malenkost razburi!

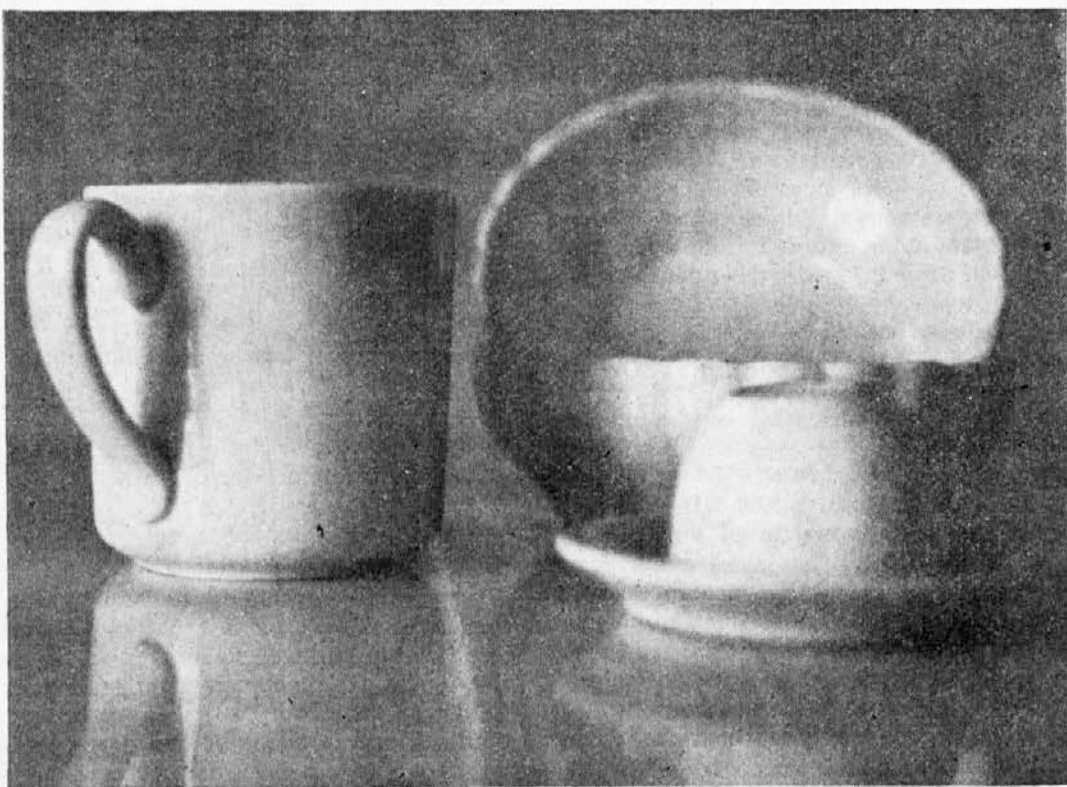
Potem pa že

— Kaj pa se je na cesti ravno kar zgodilo?

— Avto je hotel zaviti v stransko ulico.

— In to je povzročilo tak ropot?

— Seveda, ker ni bilo tam nobene stranske ulice.

Porcelan

ŠPORTNE VESTI

Bavče je obranil naslov prvaka na 15 km

DRŽAVNO PRVENSTVO JE USPELO

Ravne na Koroškem so bile od 15. do 19. februarja gostitelj najboljših smučarjev tekačev in kombinatorcev iz vse države. V organizaciji športnega društva Fužinar je bilo letos pri nas že tretjič izvedeno državno prvenstvo v smučarskih tekih in klasični kombinaciji. Kakor vemo, so se organizatorji tudi letos zelo potrudili in kljub težkim vremenskim pogojem prvenstvo v zadovoljstvo vseh nastopajočih tudi uspešno zaključili.

Žal snežne razmere niso dopustile izvedbe prvotno zamišljenega načrta, po katerem bi morala biti start in cilj za vse tekaške discipline na našem stadionu, z namenom da bi tekmovanje še bolj približali krajanom. Tekmovanje je moralo biti predstavljeno na Mihevovo, kar seveda ni motilo tekmovalcev, ampak predvsem organizatorje. Najbolj delavni so morali biti in so tudi bili tisti, ki jim je bila poverjena skrb za pripravo proge. Najprej so morali prehoditi okrog 70 km, da so našli primerno traso, in vložiti ogromno truda, da so na trdem snegu zaznamovali smučino. In ko je bilo vse to opravljeno, so dan pred začetkom tekmovanja opazili, da so na enem delu proge »zmanjkale« zastavice za označbo proge in da so jim na približno 200 m dolgem odseku pognojili progo. Proge so bile kljub temu v redu pripravljene in tekmovanje se je lahko pričelo. Za tiste, ki so skrbeli za belo smučino, pa delo še ni bilo opravljeno. Nepričakovano zapadli novi sneg je sicer v soboto premaknil začetek tekmovanja od 9. na 13. uro, vendar ni mogel ukloniti prekaljenih in požrtvovalnih traserjev prog. Delali so res kakor za stavo, in če rečemo, da je letošnje državno prvenstvo pri nas na Ravnah uspelo (in to so priznali tekmovalci in tuji poročevalci), potem moramo povedati, da so levji delež k uspehu pridžali prav ljudje, ki so imeli na skrbi pripravo tekaških prog. Zato njim in seve-

da tudi ostalim, ki so pomagali, vse čestitke in zahvala.

Rezultati tekmovanja so znani, dnevno časopisje je sproti poročalo o zagrizenih borbah naših najboljših tekačev in tekačev, zato bomo mi bolj skromni in se bomo predvsem pomudili samo pri naših domačih tekmovalcih.

V teku na 30 km, kjer je zmagal Seljak, je bil Bavče tretji, Karpač pa peti med 12 tekmovalci, kolikor jih je v tem teku prišlo na cilj.

V teku članic na 10 in 5 km in v teku starejših mladincev na 10 km nismo imeli žal nobenega zastopnika, prav tako tudi ne v klasični kombinaciji pri članah in starejših mladincih, medtem ko se je Brane Breznikar pri mlajših mladincih kot predstavnik tekaške šole na Ravnah povzpел na 3. mesto med 6 nastopajočimi, kar lahko ocenimo za lep uspeh, zlasti v tej, pri nas manj znani disciplini.

Pri mlajših mladinkah najdemo našo Pevčevo na 17. mestu, pri starejših mladinkah pa je Jožica Bavče med osmimi tekmovalkami za Ravne pritekla še eno tretje mesto, kar je brez dvoma lep uspeh.

Mlajših mladincev je tekmovalo največ, kar 55 jih je prišlo na cilj. Na 3 km dolgi progi je zmagal Štimac, najboljši domačin pa je bil Rožen, ki se je plasiral na 30. mesto.

Največ uspeha so nam prinesli seveda naši člani, na čelu z večkratnim državnim prvakom Mirkom Bavčetom, ki je bronu s teka na 30 km dodal še zlato v najbolj klasični tekaški disciplini, v teku na 15 km, in ki je tudi v štafetnem teku dosegel najboljši čas. Na 15 km je bil Karpač 8., Dretnik pa 9., v štafeti pa sta oba tekla bolje od svojih konkurentov in Dretnik je celo zabeležil tretji najboljši čas. Vsi trije so Ravnam priborili prvo mesto v štafetnem teku 3 × 10 km, kjer je skupno nastopilo osem ekip, in se tako predstavili kot najboljši tekaški članski kolektiv v državi, kar veliko pomeni in zasluži vse priznanje.

V štafetnem teku 3 × 5 km za starejše mladince domačini niso postavili ekipe, v štafetnem teku 3 × 3 km za mlajše mladince pa najdemo ekipo Fužinarja na 5. mestu med 15 štafetami, pri mladinkah pa ekipo smučarske šole za Raven med sedmimi ekipami na 6. mestu.

Te gole številke povedo enemu več, drugemu manj, malokaterim pa lahko povedo vse o trudu, znoju, samopremagovanju, veselju in žalosti, ki jih skrivata v sebi rezultat in mesto v tako naporni športni disciplini, kot je smučarski tek. Zato je prav, da se spomnimo in čestitamo prav vsem 160 tekmovalcem iz 16 društev in klubov, ki so se letos pomerili za najvišje lovorike v tekaškem športu na Ravnah.

USPEHI ALPSKIH SMUČARJEV

Alpski smučarji domačega Fužinarja so dosegli na letošnjih slovenskih in državnih prvenstvih zelo lepe uspehe. Na slovenskem prvenstvu za pionirje je pri mlajših pionirjih med 60 tekmovalci Högl zasedel 2. mesto, Potočnik pa je bil 5. Med starejšimi pionirji je bil Bojan Kotnik 8., sloven-

ska prvakinja za leto 1967 pa je pri starejših pionirkah postala Marjetka Matvoz.

Na državnem prvenstvu za mladince, ki je bilo letos na Slemenu, se je zelo izkazal Janez Zupan, ki je v slalomu dosegel 1. mesto in si s tem priboril naslov državnega prvaka.

Na državnem prvenstvu v alpskih disciplinah za člane in članice, ki je bilo na Zelenici in Krvavcu, je Tevževa v vseh treh posameznih disciplinah in tudi v alpski kombinaciji zasedla 2. mesto, v veleslalomu si Harnold deli 9. in 10. mesto, opozoriti pa moramo tudi mi na izreden podvig Pustoslavka iz Mežice, ki je z 58. startno številko zasedel izredno dobro 2. mesto v slalomu, v kombinaciji pa je bil 5.

NAMIZNI TENIS

Pri občinski zvezi za telesno kulturo je bil zadnje dni februarja ustanovljen strokovni odbor za namizni tenis, katerega bo vodil tov. Marjan Ažman. Strokovni odbor se bo predvsem trudil, da bo v sodelovanju s šolami oživil delo v tej lepi športni panogi v vseh krajih naše doline.

Ženska ekipa Fužinarja je v ekipnem delu slovenskega prvenstva zelo dobro igrala in se plasirala na 4. mesto. Igralkama Krajgerjevi in Hanuševi vse čestitke.

ZA RAZVEDRILO

Čevlji. Za dobre čevlje so potrebne tri stvari. Za podplate ženski jezik, ker se nikdar ne izrabi, za zgornji del grlo ptice pevke, ker se nikdar ne zmoči, za pete bes kakšnega Nemca, ker je večer.

(Alzaški pregovor)

Nasvet lenuhom

1. Normo obesi nizko na zid, pa jo boš zlahka dosegel.

2. Ko si jo dosegel, jo položi s planom vred na tla in stopi čez oba, pa boš z lahkoto prekoračil normo in plan.

Gledalcev je bilo vsak dan precej

JOŽE KALIŠNIK

V okolici Dravograda je bil rojen leta 1932, od novembra 1957. leta se je vozil vsak dan na delo v železarno.

Miren človek je bil, tih in dober delavec, kladivovodja v kovačnici. Vsi so ga imeli radi in ga spoštovali, sodelavci in tudi mojstri.

Tih je ostal tudi takrat, ko se ga je lotila zahrbtna bolezen, za katero danes še ne poznamo zdravil. Svojega trpljenja ni obehšal na veliki zvon. Delal je, dokler je mogel, do zadnjega skrben oče družinici, ki si jo je ustvaril.

Ko ni več mogel, je odšel v bolnišnico, iz katere se ni vrnil živ.

Sodelavci so se prišli na grob posloviti od dragega sodelavca in se sklonili pred bolečino žene in otrok. V duhu bo ostal med nami.

MILODRAG JOSIĆ

Delal je v termoelektromotorskem obratu od leta 1963 kot kurjač parnih kotlov. Imel je tudi visoko kvalifikacijo za ta poklic, še preden je prišel na Ravne. Pri delu je bil vesten in tudi kritičen.

V prostem času se je mnogo ukvarjal z zabavno glasbo. Igral je na kitaro in pel v sestavi zabavnega ansambla iz Mežice. Veselje je imel tudi do nogometa in je v Mežici sodeloval kot funkcionar pri TVD »Partizan«. Bil je zelo živahne narave, poln življenja in hotenj, toda zahrbtna bolezen je črtala njegove načrte sredi najlepših in najbolj ustvarjalnih let.

Bolan je bil skoraj leto dni. Medicina je še slabotna pri zdravljenju rakastih obolenj, zato je tudi on podlegel. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ALI ZNAMO SLOVENSKO

Presenetljivo pogosto grešimo pri pisanju proti jezikovnim zakonitostim, ki so posledica glasovnih sprememb, zato si oglejmo vsaj najvažnejše.

Zaradi lažje izgovarjave težimo k poenostavljanju, govorjena beseda se zato marsikdaj razlikuje od pisane. Slovenci tudi nismo sledili srbskemu načelu: »piši, kot govoriš«, zato tem prej pride do negotovosti pri rabi.

Tako npr. pišemo: vrabec, **vrabca**, govorimo pa **vrapca** in pogosto tudi tako napišemo. Enako: risati — **rizba**, glas — **glazba** (pravilno: risba, glasba, itd.).

Gre za glasovno spremembo, ki ji pravimo **prilikovanje** ali **asimilacija**. Zveneči soglasniki (b, d, z, ž) se pred nezvenečimi (c, k, p) spremenijo v nezveneče in nasprotno: nezveneči pred zvenečimi v zveneče; v pisavi se le redko spremenijo.

Če smo torej v dvomih, kako je prav, poiščimo sorodno obliko (teško? — težak, torej: **težko**, nisko? — nizek, torej: **nizko** itn.) in v večini primerov bo prav.

Večkrat srečamo tudi napake: s košom, z možom itd., ker pač v večini primerov res govorimo in pišemo: z vozom, s kipom itd.

Pravilno je: s košem, z možem, glasovna sprememba, ki se pojavi v primerih, ko imamo za iste oblike v nekaterih besedah obrazilo z o, v drugih z e, se imenuje **preglas**, pravilo pa se glasi: za mehkiimi soglasniki j, lj, nj, c, č, š, ž, se o preglašava v e.

In še ena napaka se trdovratno ponavlja, največkrat pri pisavi priimkov, ki imajo v obrazilu nepoudarjeni e oziroma polglasnik.

Pravilo o glasovnih spremembah polglasnika pravi, da ga imamo v knjižnem jeziku le v kratko poudarjenih ali nepoudarjenih zlogih. Kadar dobi zlog s polglasnikom dolg poudarek, se polglasnik spremeni v a (pes — pasji). V nepoudarjenih zlogih pa polglasnik izgube, če ne nastane zaradi tega težko izgovorljiva soglasniška skupina.

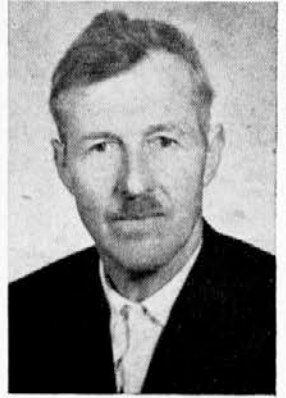
Narobe je torej, če sklanjamo naše priimke: Dobovišek — Doboviška, Tušek — Tuška, Žunec — Žuneca, prav pa: Doboviška, Tuška, Žunca.

MEHANIČNA NA SANKANJU

Sindikalni odbor sklopa mehanskih obratov je priredil v nedeljo, 12. februarja, tekmovanje v sankanju. Start je bil nad kmetom Savincem, cilj pa pri smučarski koči.

Že zgodaj zjutraj so se začeli zbirati udeleženci na Čečovu in po skupinah odhajati na našo priljubljeno smučarsko kočo. Snežilo je kot za stavo, kar pa ni zmanjšalo vneme tekmovalcev. Po prihodu na kočo so tekmovalci »tankali« vsak malo »visoko-oktanskega«. Da bo bolj vleklo, so rekli. Medtem ko smo se ogrevali v koči, je prenehalo snežiti in bela odeja se je zableščala v jutranjem soncu, da je jemalo vid. Ko smo se ogreli, smo jo mahnili na start razposajeni in razigrani. Začelo se je tekmovanje. Bilo je mnogo smeha na račun posameznikov, ki so izvajali neprosto voljne akrobacije po snežni odeji.

Naš upokojenec

Jože Konečnik, rojen 12. marca 1905, v železarni od 17. januarja 1941 kot nakladalec v špediciji. Invalidsko upokojen 1. februarja 1967

Najboljše čase so dosegli sledeči tekmovalci:

tekmovalne sani — Ferdo Paradiž 2,74, starejši moški — Karel Fanedl 3,09, mlajši moški — Maks Sirk 3,11, pari — Kušej-Kušej 3,14, ženske — Julijana Krištof 3,30.

Po končanem tekmovanju je bila zakuška in razglasitev rezultatov na smučarski koči.

Vsi si želimo še več takšnih tekmovanj. Tu se človek sprosti in vsaj za kratek čas pozabi na vsakdanje skrbi — reformo in povišanje cen.

Vsi v naravo!

-ervi-

FEBRUARJA SO NASTOPILO DELOVNO RAZMERJE

Adolf Kac — NK, Ivan Korošec — KV (vrnila sta se iz JLA) — dipl. inž. met. Bojan Celestina — VS.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Milodrag Josić — VK, Anton Klemenc — NK, Ivan Sevcnikar — KV, Branko Štalter — PK, Albin Kotnik — NK, Franc Pravič — PK, Antonija Trost — SS.

OBRATNE NEZGODE V JANUARJU 1967

Jože Rožej, strojni remont — Pri brušenju si je poškodoval palec in kazalec na levi roki.

Branko Srebre, mehan. obdel. — Urezal se je v dlan desne roke.

Valentin Kovačič — topilnica — Stisnilo mu je stopalo leve noge.

Anton Ladinek, topilnica — Tekoče jeklo ga je opeklo po desni roki.

Janko Filip, topilnica — Tekoče jeklo mu je brizgnilo v oko.

Albin Bobek, livarna — Poškodoval si je desno nogo v kolenu.

Janez Dežman, kladivarna — Kos se mu je skotalil na gleženj leve noge.

POJASNILO IN VABILO

Večina sodelavcev ne razume, zakaj je treba za naš mesečnik oddajati gradivo — članke in fotografije — najpozneje 14 dni pred izidom, in da se pri Koroškem fužinarju ta rok podaljša celo na cel mesec. Stvar je preprosto v tem, da se naša dva lista ne tiskata kot Delo ali Večer rotacijsko, temveč kot knjige. Zadnji rok za oddajo člankov je zato vsak mesec vsaj 28., za naslednjo številko Koroškega fužinarja, ki izide 27. aprila, pa 25. marec.